

URHEILIJAN TALOUS

Selvitys Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmassa vuosina
2005 – 2009 mukana olleiden urheilijoiden budjetin rakentumisesta

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma
Opinnäytetyö AMK
Kevät 2011
Keijo Kylänpää

Lahden ammattikorkeakoulu
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma

KEIJO KYLÄNPÄÄ

Urheilijan talous
Selvitys Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmassa vuosina 2005 – 2009 mukana olleiden urheilijoiden budjetin rakentumisesta

Opinnäytetyö, 82 sivua, 20 liitesivua

Kevät 2011

TIIVISTELMÄ

Tämä kvantitatiivinen tutkimus on tehty yhteistyössä Suomen Olympiakomitean kanssa. Tutkimuksen tarkoituksena on ensisijaisesti tuottaa tilastollista faktaa siitä, miten huipulle tähtäävän nuoren budjetti rakentuu. Tutkimus pyrkii selvittämään, mistä huippu-urheilun kannalta merkittävistä tekijöistä, nuoren menot ja tulot koostuvat sekä kuinka suurista rahasummista todellisuudessa on kyse. Tutkimustulosten tarkoituksena on kertoa millaiset ovat nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuuluneiden urheilijoiden valmentautumiseen liittyvät taloudelliset satsaukset omassa lajissaan. Lisäksi työ vertailee kesä- ja talvilajien sekä eri lajiryhmien välisiä sisäisiä taloudellisten satsausten eroja.

Tutkimuksen kohderyhmänä on vuosien 2005 – 2009 välisenä aikana Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuuluneet tukiurheilijat. Urheilijat ovat iältään 15 – 23 -vuotiaita tyttöjä ja poikia. Olympiakomitean teettämään kyselyyn vastasi yhteensä 202 nuorta. He edustavat 26 eri kesä- ja talvilajia. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustuu sekä kotimaiseen että ulkomaiseen kirjallisuuteen, verkkojulkaisuihin, luentomateriaaleihin sekä kirjoittajan omiin päätelmiin. Tutkimusaineisto on analysoitu Excel-taulukkolaskentaohjelman avulla ja tilastollinen analysointi on suoritettu keskiarvoihin perustuvalla t-testillä.

Tutkimuksen tulokset kertovat, että nuoret tukiurheilijat käyttävät keskimäärin kauden aikana valmentautumisesta aiheutuviin kuluihin rahaa yhteensä 11 111 €. Urheilijoille suurimmat kustannukset aiheutuvat ulkomaan leireistä ja kilpailumatkoista. Urheilutoimintaa rahoitetaan eri tahoilta saatavien tukien muodossa keskimäärin 11 349 € kaudessa. Yksittäisistä tulonlähteistä eniten tukea urheilijat saavat sponsoreilta. Omarahoitusosuudella on myös merkittävän suuri rooli urheilijan budjetin rakentumisessa. Tutkimus osoittaa, hieman yllättäen, että kesälajeissa urheilijoiden budjetit ovat suuremmat kuin talvilajien edustajilla. Lajien väliltä löytyy suuria taloudellisten satsausten eroja.

Avainsanat: nuoret urheilijat, urheilijan budjetti, huippu-urheilu, huippu-urheilujärjestelmä, nuorten huippu-urheiluohjelma, Suomen Olympiakomitea

KEIJO KYLÄNPÄÄ:

Economy of young athlete
Research of young athletes' budget. Athletes have been part of Finnish Olympic Committee's elite sports program between years 2005 and 2009

Study, 82 pages, 20 appendices

Spring 2011

ABSTRACT

This quantitative study was conducted in co-operation with Finnish Olympic Committee. This study primarily tries to provide statistical facts about the budget of young people reaching heights. The study tries to clarify from which factors consists young athletes' revenue and expenditure. Research tries to find out elite sports' perspective how large amounts of money there actually are and on their own sports what are young athletes' financial investments. In addition, work compares the summer and winter sports and tries to find financial differences between different sports.

Target group consisted of athletes who had been between years 2005 and 2009 part of Finnish Olympic Committee's elite sports program for young athletes. They are boys and girls aged between 15 and 23. In total there are 202 respondents. They represent 26 different summer and winter sports. Theoretical frame of reference is based on domestic and foreign literature, net publications, materials from lectures and writer's own conclusions. Material of the research was analyzed with Excel -spreadsheet program. Statistical analyzing is done with t-test. T-test is based on averages.

Results of this study revealed that young athletes from target group are spending for training on average 11 111 € per season. International training camps and competition trips are the biggest expenses. Sports activities are fund with support money on average 11 349 € per season. Most of the money came from the sponsors. Self-financing as well is important. Unexpectedly study shows that athletes training summer sports are having larger budgets than athletes training winter sports. There are significant differences in financial investing between summer- and winter sports.

Key words: young athletes, young athlete's budget, elite sports, elite sports system, young elite sports program, Finnish Olympic Committee

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	HUIPPU-URHEILUJÄRJESTELMÄ	2
2.1	Suomalaisen huippu-urheilun rakenteet	2
2.1.1	Suomen Olympiakomitea	6
2.1.2	Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelman strategia Suomessa	7
2.2	Huippu-urheilun rakenteet Pohjoismaissa	9
2.3	Huippu-urheilun määritelmä	10
2.4	Huippu-urheilun arvostus Suomessa	12
3	HUIPPU-URHEILUN VAATIMUKSET	15
3.1	Huippu-urheilijaksi kasvaminen	16
3.2	Huippu-urheilijan kokonaisvaltainen valmentautuminen	17
3.2.1	Huippu-urheilun ja opiskelun yhteensovittaminen sekä urasuunnittelu	19
3.3	Talous osana urheilijan arkea: urheilijan budjetin rakentuminen	22
3.3.1	Urheiluun liittyvät menot ja niiden merkitys urheilijalle	23
3.3.2	Urheiluun liittyvät valmennustuet ja tulot sekä niiden merkitys urheilijalle	26
4	TUTKIMUSASETELMA	34
4.1	Tutkimusongelmat opinnäytetyön rajaukset	34
4.2	Kohderyhmä	36
4.3	Tutkimusmenetelmät	39
4.4	Reliabiliteetti ja validiteetti	42
5	TULOKSET: NUOREN URHEILIJAN BUDJETIN RAKENTUMINEN	44
5.1	Budjetin suuruudet kokonaisuudessaan	44
5.2	Urheiluun liittyvät kulut	45
5.2.1	Kustannuserot kesä- ja talvilajien välillä	46
5.2.2	Kustannuserot kesälajien välillä	47
5.2.3	Kustannuserot talvilajien välillä	51
5.3	Urheilun rahoittaminen: urheiluun liittyvät valmennustuet ja	

	tulonlähteet	55
5.3.1	Tuloerot kesä- ja talvilajien välillä	55
5.3.2	Tuloerot kesälajien välillä	56
5.3.3	Tuloerot talvilajien välillä	60
6	POHDINTA	65
6.1	Keskeisimmät tulokset	65
6.1.1	Budjetin kokonaissuuruudet	65
6.1.2	Kesä- ja talvilajien vertailu	66
6.1.2	Lajien välinen vertailu eri muuttujissa	67
6.2	Vapaata pohdintaa	70
6.3	Jatkotutkimuksen aiheita	71
6.4	Yhteenveto	73
	LÄHTEET	75
	LIITTEET	83

1 JOHDANTO

Pääsy maailman huipulle on pitkä ja kivikkoinen. Huippu-urheilijan elämä vaatii vuodesta toiseen kestävästä tinkimätöntä ja systemaattista harjoittelua. Pitkäjänteisen harjoittelun lisäksi maailman huipulle pääsy vaatii riittävät taloudelliset edellytykset.

Kaikkien osa-alueiden ollessa kunnossa, urheilija voi saavuttaa huippu-urheilu-uran. Tilastoihin pohjautuva tosiasia on, että useimmissa lajeissa lahjakkailla, määrätietoisesti valmentautuneilla urheilijoilla on mahdollisuus saavuttaa huippu-urheilijan ura. Joku heistä voi nousta parhaimmillaan olympiakisojen mitalikorokkeelle.

Media kirjoittaa paljon huippu-urheilijoiden tähtitieteellisen suurista palkoista ja glamourin täyttämästä elämästä. On totta, että maailman terävimmällä huipulla urheilevat urheilijat voivat tienata miljoonien omaisuuden urheilu-urallaan. Todellisuus on kuitenkin monissa lajeissa hyvin toisenlainen: urheilu on niukkojen resurssien kanssa kamppailua. Läheskään kaikissa lajeissa ei päästä suuriin palkintorahoihin tai palkkoihin. Monissa pienemmissä lajeissa urheilu saattaa juuri ja juuri tarjota urheilijalle riittävän toimeentulon urheilu-uran aikana, ja mahdollisesti myös sen jälkeen.

Tämä opinnäytetyö tutkii millaisin resurssein nuoret urheilijat ovat vuosina 2005 - 2009 urheilleet. Tutkimuskohteena ovat Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmassa kyseisinä vuosina mukana olleet urheilijat. Opinnäytetyö selvittää, miten huipulle tähtäävän nuoren urheilijan budjetti rakentuu. Lisäksi, työ pyrkii selvittämään mitkä ovat tutkimusryhmän valmentautumiseen liittyvät taloudelliset satsaukset omassa lajissaan.

2 HUIPPU-URHEILUJÄRJESTELMÄ

Urheilun ja liikunnan asema määritellään laissa. Yleisesti huippu-urheilu mielletään osaksi kansallista liikunta- ja urheilujärjestelmää, joka perustuu pitkälti vapaaehtoistoimintaan. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010e.) Urheilujärjestelmän tehtävä on taata urheilijoille tasavertainen mahdollisuus huipulle pyrkimiseen ja menestymiseen omien edellytystensä puitteissa (Opetusministeriö 2010, 13 – 14).

Urheiluseuroilla ja -järjestöillä on sisäinen toimintavapaus, joka tarkoittaa yhdistyksen omaa päätäntävaltaa omassa toiminnassaan. Urheilun ja liikunnan säännöt laaditaan urheilutoimijoiden kesken, mutta urheilujärjestöt joutuvat ottamaan päätöksissään huomioon sekä Euroopan Unionin että kansallisen lainsäädännön asettamat rajoitukset ja vaatimukset. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010e.)

Huippu-urheiluun kuuluu monia eri toimijoita, joilla jokaisella on oma toimenkuvansa. Nämä toimijat yhdessä muodostavat huippu-urheilujärjestelmän. Ilman tätä järjestelmien verkostoa ei olisi huippu-urheilua.

2.1 Suomalaisen huippu-urheilun rakenteet

Huippu-urheilulla on tärkeä rooli osana suomalaista kulttuuria. Huippu-urheilu toimii eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti ja se on kansalaisten arvostamaa sekä kansainvälisesti menestyvää ja näkyvää toimintaa. (Opetusministeriö 2004:22, 3.) Huippu-urheilulla on kansallistunnetta vahvistava merkitys (Opetusministeriö 2004:22, 13).

Suomessa on säädetty liikuntalaki, joka määrittelee urheilujärjestöjen ja julkisen sektorin työnjaon. Liikuntalain avulla pyritään edistämään liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua ja niihin liittyvää kansalaistoimintaa, lisätä väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa, suvaitsevaisuutta ja kulttuurien moninaisuutta sekä kestävästä kehitystä. (Opetusministeriö 2004:21, 14; Opetusministeriö 1997, 10; Huippu-urheilujärjestelmä 2010.)

Valtio ja kunnat luovat edellytykset liikunnalle. Liikuntajärjestöt vastaavat liikunnan järjestämisestä. Opetusministeriö vastaa liikuntatoimen kehittämisestä, yleisestä johdosta ja koordinaatiosta. Laissa säädetään erilaisista avustuksista liikuntatoiminnan tukemiseksi. Opetusministeriö vastaa valtion avustuksista liikuntaneuvoston esityksestä. (Opetusministeriö 2004:21, 18 – 19; Opetusministeriö 1997, 10 – 11.) Liikuntakulttuurin kehittämisen perustana korostetaan kansalaistoimintaa. Suomessa liikuntakulttuuri jaetaan lasten ja nuorten liikuntaan, aikuisväestön kunto-, terveys- ja virkistysliikuntaan sekä huippu-urheiluun. Suomalaista huippu-urheilua toteutetaan eettisesti hyväksyttävien periaatteiden mukaan. (Opetusministeriö 2004:21, 25.)

Suomalainen huippu-urheilujärjestelmä on eriytynyt ja pirstaleinen (Opetusministeriö 2004:22, 10 – 11). Suomalainen huippu-urheilu rakentuu monesta eri toimijasta, joilla jokaisella on oma vastuualueensa. Karkeasti huippu-urheilun toimijat voidaan jakaa kolmeen eri toimija-sektoriin: liikunnan edellytysten luoja, kolmas sektori sekä muut liikunnan ja urheilun saralla toimivat tahot (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010e). Suomessa huippu-urheilu on lajiliittojen sekä olympiakomitean johtamaa. Nämä tahot yhdessä vastaavat kansallisen huippu-urheilun edunvalvonnasta. Lisäksi huippu-urheilun kehittämiseen osallistuvat useat eri tukijärjestelmät, kuten valmennuskeskukset, harjoittelukeskukset, liikunnan koulutuskeskukset, KIHU, urheiluoppilaitokset sekä ADT ry. (Opetusministeriö 2004:21, 29; Kaski 2006, 21).

SLU:n rooli liikuntapolitiikassa on verkostossa sekä erilaisissa ryhmissä ja tilanteissa toimimista. Huippu-urheilujohtamisessa Olympiakomitealla on linjausrooli

ja samoin toimii Nuori Suomi lasten ja nuorten liikunnassa. Kuntourheiluliitto tekee liikuntapoliittiset päätökset kuntoliikunnan saralla, vaikka siellä toimijoita on Suomessa satoja. Lajiliitot osallistuvat liikuntapolitiikkaan kattojärjestöjensä kautta, vaikka vastaavatkin oman toimintansa pyörittämisestä. Kunnat tekevät yhteistyössä liikunta- ja urheiluseurojen kanssa paikallistason liikuntapolitiikkaa. Kunnat toteuttavat liikuntapaikkojen rakentamisen ja jakavat seura-avustukset. Kuntien liikunnan kehittämistyötä tekevät paitsi kunnan päättäjät mutta myös kunnan liikuntajohtajat ja -sihteerit. (Litmanen 2008, 19.) Opetusministeriöllä on merkittävä rooli urheilutoiminnan tulosohjauksessa. Opetusministeriön alaisuudessa toimivat liikunta- ja urheilumaailmassa Olympiakomitea, Nuori Suomi sekä Kuntourheiluliitto. Opetusministeriön ohjaustoiminta tapahtuu joko edellä mainittujen toimialajärjestöjen kautta tai suoraan lajiliitoille. Valtio on näin voinut ulottaa tulosohjauksen suoraan valtakunnallisten toimijoiden tasolle asti. (Opetusministeriö 2004:21, 34; Mäkinen 2010, 15 - 18.)

Suomen huippu-urheilujärjestelmässä seurat yhdessä urheilun lajiliittojen kanssa hoitavat lajien kansalliseen kilpailutoimintaan liittyvät tehtävät. Lisäksi ne vastaavat kansainvälisten lajiliittojen kilpailutoimintaan osallistumisesta. Lajiliitot sekä paikalliset seurat ovat ensisijaisesti vastuussa valmennuksesta yhdessä urheilijoiden sekä heidän henkilökohtaisten valmentajiensa kanssa. Urheiluseurojen toiminnan ohjauksesta ja koordinoinnista kilpa- ja huippu-urheilussa vastaavat valtakunnalliset lajiliitot. Lajiliittojen ja seurojen välillä toimivat lajikohtaiset alue- tai piiriorganisaatiot. (Opetusministeriö 2004:22, 18; Huippu-urheilu 2000-luvulla 2002, 18 – 19; Mäkinen 2010, 15 – 18; Kaski 2006, 29.)

Suomessa on kattava koulutuskeskusten ja valmennuskeskusten verkosto, jonka yhtenä tehtävänä on urheilujärjestöjä palvelevan koulutuksen järjestäminen. Suomessa on yhteensä 11 urheiluopistoa, joista neljä opistoa on valtakunnallisia valmennuskeskuksia (Vierumäki, Kuortane, Pajulahti ja Vuokatti). Niiden tehtävänä on tukea huippu-urheilun valtakunnallista valmennus-, koulutus- ja kehitystoimintaa. Valmennuskeskusten toiminta perustuu yhteistyösopimukseen lajiliittojen ja olympiakomitean kanssa käsittäen nuorten ja aikuisten maajoukkuetasoista huip-

pu-urheiluvalmennusta, -leiritystä ja -koulutusta. (Opetusministeriö 2004:21, 49; Lahtinen, Viitasalo, Lämsä, Linja & Kujala 2002, 6 - 7)

Valmennuskeskusten tehtävänä on tukea valtakunnallista huippu-urheilun valmennusjärjestelmää ja vahvistaa alueellisen valmennuksen ja valmentajakoulutuksen edellytyksiä sekä edistää huippu-urheilun harjoittelua ja ammattivalmennusta. Suurimpien kaupunkien harjoituskeskukset ovat järjestäytyneet urheiluakatemioksi, joissa on yhdistetty opiskelu ja urheilu. Urheiluseurat tekevät jonkin verran yhteistyötä urheiluakatemioiden kanssa. (Opetusministeriö 2004:21, 49; Lahtinen, Viitasalo, Lämsä, Linja & Kujala 2002, 6 - 7)

Vammaisurheilua kehitetään lisäämällä yhteistoimintaa kilpa- ja huippu-urheilusta vastaavien organisaatioiden kanssa. Vammaisurheilijoille yritetään tarjota toimintaa urheilu- ja liikuntaseurojen kautta. (Huippu-urheilu 2000-luvulla 2002, 27; Opetusministeriö 2004:21; 26.) Suomessa toimii kolme erillistä vammaisurheilujärjestöä sekä kuuroille ja elinsiirtopotilaille tarkoitettut omat huippu-urheilujärjestöt. Itsenäisenä vammaishuippu-urheilun toimialajärjestönä toimii Suomen Paralympiakomitea, jonka tehtävänä on vammaishuippu-urheilun koordinointi ja kehittäminen sekä paralympialaisiin liittyvät valmistelut. Paralympiakomitea edistää määrätietoista, vastuuntuntoista ja eettisesti kestävästä vammaisten huippu-urheilusta, jonka perustana ovat urheilun ja yhteiskunnan kasvatukselliset periaatteet. Se huolehtii kokonaisvaltaisesti tasa-arvon toteutumisesta vammaisten huippu-urheilussa. (Opetusministeriö 2004:22, 40 – 43; Opetusministeriö:21, 52; Lahtinen, Viitasalo, Lämsä, Linja & Kujala 2002, 6 - 7.)

Suomalaisen huippu-urheilun tulevaisuus on omien vahvuuksien hyödyntämisessä. Suomalaiset lajiliitot ovat menneinä vuosina tottuneet toimimaan pitkälti yksinään omalla tahollaan. Nykyään lajiliitot ovat kuitenkin alkaneet tehdä enemmän yhteistyötä ja jakamaan omia asioita keskenään. Tämä luo uusia innovaatioita jolloin suomalainen huippu-urheilu pystyy kehittymään. (Kaski 2006, 27.)

2.1.1 Suomen Olympiakomitea

Suomen Olympiakomitea on perustettu 2. joulukuuta 1907. Vuosien saatossa yhdistys on muuttanut muotoaan useaan kertaan. Suomen Olympiakomitea tunnettiin sen alkuvuosina nimellä Suomen Olympialainen Komitea (Finlands Olympiska Kommitte). Vuosien kuluessa nimi on vaihtunut useaan otteeseen. Nykyisessä muodossaan oleva Suomen Olympiakomitea ry on ollut käytössä vuodesta 2003 lähtien. (Tikander, Viita, Vilen & Paavola 2007, 9.) Suomen Olympiakomitea on ollut vuodesta 1907 asti myös kansainvälisen Olympiakomitean jäsen (Suomen Olympiakomitea 2010). Suomen Olympiakomitea ry on 53 jäsenjärjestön muodostama yhdistys, joka toimii sääntöjensä mukaisesti Kansainvälisen Olympiakomitean edustajana Suomessa (Opetusministeriö 2004:21,18; Suomen Olympiakomitea 2010).

Suomen Olympiakomitean tehtävä sen alkuvuosina oli edustaa Suomea Kansainvälisessä Olympiakomiteassa, valita olympiajoukkueet ja vastata olympiamatkan järjestämisestä. Varsinaisesta kisoihin valmistautumisesta ja valmentautumisesta vastasivat Suomen Valtakunnan Urheiluliitto (SVUL) ja sen jaostojen valitsemat valmennuskomiteat yhdessä lajiliittojen kanssa. (Kantola 2007, 284; Tikander, Viita, Vilen & Paavola 2007, 266.) Nykyisin Suomen Olympiakomitean tehtäväkuva on paljon laajempi: se kehittää eettisesti kestäväää ja kansainväliseen menestykseen tähtäävää suomalaista huippu-urheilua monin eri toimintamuodoin (Suomen Olympiakomitea 2010).

Olympiakomitea vastaa Suomessa huippu-urheilun edunvalvonnasta ja kehittämisestä yhteistyössä SLU:n ja lajiliittojen kanssa, huippu-urheilun julkisuuskuvasta, jäsenliittojensa valmennustoiminnan tukemisesta ja kehittämisestä, valmennustuen tulosperusteista ja suuntaamisesta sekä olympiakisoihin liittyvistä valmisteluisista. OK:n yhteistyötehtäviä ovat huippu-urheilun määrärahavalmistelu, valmennuskeskusten toimintaedellytysten kehittäminen, huippu-urheilun tutkimustoiminnan resurssien turvaaminen, huippuvalmentajien jatkokoulutuksen kehittäminen, huippu-urheilijoiden opiskelun ja elämänuran kehittäminen sekä nuorten huippu-urheiluun tähtäävän valmennuksen edistäminen yhdessä nuorisourheilujärjestöjen

ja lajiliittojen kanssa. (Lahtinen, Viitasalo, Lämsä, Linja & Kujala 2002, 6 – 7; Litmanen 2008, 165; Opetusministeriö 2004:21,18; Suomen Olympiakomitea 2010.)

2.1.2 Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelman strategia Suomessa

Olympiakomitean huippu-urheilujärjestelmään kuuluu oleellisena osana nuorten huippu-urheilun tukeminen. Nuorten huippu-urheiluohjelmalla on tärkeä tehtävä Suomalaisessa huippu-urheilun kehittämisessä ja rakentamisessa. Nuorten huippu-urheiluohjelma tukee vahvasti uusia yksilö- ja joukkuelajien menestyjäehdokkaita suomalaiseseen huippu-urheiluun. Näiden tulevien tähtien varassa on Suomen huippu-urheilumenestys tulevaisuudessa.

Olympiakomitean nuorten tukiohjelma aloitettiin 1997 yhteistyökumppaneiden rahoituksella. Ohjelman tavoite oli selkeä: lahjakkaiden nuorten huippu-urheilijoiden elämänuran kehittäminen. Ohjelman alkuvuosina nuorten ikähaitari oli 18 – 23-vuotiaat kesä- ja talvilajien yksilöurheilijat. (Kantola 2007, 295.) Nykyään nuorten huippu-urheiluohjelman päätavoite on auttaa ohjelmaan valittuja, 15 – 23 -vuotiaita, urheilijoita etenemään urheilu-urallaan aikuisten Olympia- ja MM-kisoihin sekä menestymään niissä. Ohjelman tavoitteena on urheilija, joka menestyy, kantaa vastuun sekä urheilu- että siviiliurastaan ja toimii eettisesti kestävien arvojen pohjalta. (Nuorten huippu-urheiluohjelma 2010.) Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelman keskeisimpiä toimintamuotoja ovat nuorten lahjakkaiden urheilijoiden taloudellinen tuki ja valmennuksen erilaiset tukipalvelut. Lisäksi muita toimintamuotoja ovat nuorten olympiavalmentaja -palkkaustuki, urheiluakatemiaoiminnan valtakunnallinen edistäminen, EYOF (European Youth Olympic Festival) -kilpailuihin sekä YOG (Youth Olympic Games) osallistuminen. Olympiakomitea jakaa nuorille myös joukkuepallotukia, jotka jaetaan osana palloilutukien kokonaisuutta. (Toimintakertomus 2009, 16 – 17; Toimintakertomus 2008, 19; Toimintakertomus 2007, 18 – 19; Toimintakertomus 2006, 19 - 20.)

Olympiakomitea valitsee yksilölajien urheilijat tukiohjelmaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Urheilijalla on mahdollisuus nousta kesken tukikauden aikuisurheilijoiden olympiaprojektiryhmään. Vastaavasti urheilijan tuki voidaan myös keskeyttää, mikäli urheilijan valmentautumismotivaatio selvästi heikkenee tai urheilijan kehitys on pysynyt paikallaan tai on edennyt vain vähän usean tukivuoden aikana. Olympiakomitea yhdessä lajiliittojen kanssa tekee päätökset siitä, ketkä nuorten huippu-urheiluohjelmaan valitaan. Tavoite on yksiselitteinen: tukea lahjakkaiden nuorten pitkäjänteistä ja laadukasta valmentautumisprosessia kohti aikuisiän huippu-urheilumenestystä. Lisäksi tuen tarkoituksena on antaa nuorelle tukea myös siviiliuran suunnittelussa ja rakentamisessa. Edellä mainittujen lisäksi tukiohjelman piiriin päästyään nuori saa Olympiakomitean kautta terveydenhuollon tukipalvelut, opinnonohjaus-, työuraohjaus-, valmentautumisen arviointi-, life coaching-palvelut sekä taloudellisen tuen. (Toimintakertomus 2009, 16 – 17; Toimintakertomus 2008, 19; Toimintakertomus 2007, 18 – 19; Toimintakertomus 2006, 19 - 20.)

Tukiohjelmiin ehdolla olevat nuoret urheilijat valitaan koulutus- ja valintaleirien avulla. Leireillä haastatellaan sekä uudet ehdokkaat että myös tukiohjelmassa jo mukana olleet urheilijat. Tukiohjelmassa mukana oleville urheilijoille annetaan leireillä tietoja hyödyllisistä asioista kuten esimerkiksi ravinnosta, antidopingasioista, urheilijan urasuunnittelusta ja tukitoimista, valmennuksesta sekä mediaesiintymisestä. Leireillä tehdään myös erilaisia testejä ja lihastasapainokartoituksia, sekä pidetään erilaisia koulutustilaisuuksia. (Toimintakertomus 2009, 16 – 17; Toimintakertomus 2008, 19; Toimintakertomus 2007, 18 – 19; Toimintakertomus 2006, 19 - 20.)

Vuoden 2009 aikana nuorten huippu-urheiluohjelmassa oli yhteensä 139 kesälajien ja talvilajien urheilijaa. Kyseisenä toimivuonna kesälajien urheilijoita oli yhteensä 88, joista 75 urheilijaa oli yksilötuella ja kuusi uimaria sekä seitsemän pikaviestijoukkueen jäsentä ryhmätuella. Poikia tuella oli 72 ja tyttöjä 16. Ohjelmassa olevia talvilajien urheilijoita oli yhteensä 49, joista poikia oli 34 ja tyttöjä 15. (Toimintakertomus 2009, 16 - 17.)

2.2 Huippu-urheilun rakenteet Pohjoismaissa

Pohjoismaat, Islantia lukuun ottamatta, muodostavat kokonaisuuden, jossa liikuntaa ja urheilua organisoidaan kansanliikkeen pohjalta. Pohjoismaisessa liikuntapolitiikassa tunnuksenomaista on vapaaehtoisuus, demokraattinen päätöksenteko, tasa-arvo, integraatio ja suvaitsevaisuus. (Opetusministeriö 2004:21, 69 – 74.) Urheilun itsesääntely ja urheilun sääntöjen erillisuus valtion laeista perustuvat Pohjoismaissa urheilun autonomiaan ja yhdistysautonomiaan (Lilius 2003, 11).

Pohjoismaiden urheilujärjestelmiä pidetään yleisesti samankaltaisina, ne perustuvat pyramidirakenteeseen, jossa urheiluseurat ovat kaiken toiminnan perusta. Urheiluseurat ovat kansallisten lajiliittojen jäseniä, jotka vastaavat urheilutoiminnan toteuttamisesta. Pohjoismaiden väliltä löytyy kuitenkin merkittäviä eroja mm. urheilun kansanliikkeen yhtenäisyydessä, valtion ohjauksessa sekä rahoituksessa. Pohjoismaiden liikuntapolitiikassa korostuu liikunnan tarjoaminen kaikille, erityisesti lapsille ja nuorille. Huippu-urheilulta edellytetään eettisesti kestäväää sekä yhteiskunnallisesti hyväksyttävää arvoperustaa. Yhteiskunta tukee huippu-urheilua, mutta reunaehdoiksi on asetettu kaupallisuuden rajaaminen kansanliikkeen ulkopuolelle sekä dopingin vastustaminen. Se on huippu-urheilun valtiollisen avustamisen ehdoton edellytys. (Opetusministeriö 2004:21, 69 – 74.)

Huippu-urheilu on osa Pohjoismaista hyvinvointivaltiota. Huippu-urheilun rahoitus perustuu Pohjoismaissa vapaaehtoistyöhön ja valtion yhteiskunnalliseen rahoitukseen sekä olosuhteiden luomiseen. Valtioiden tuessa liikuntaa ja urheilua kohtaan on kokonaisuudessaan merkittäviä eroja. Vaikka usein korostetaan Pohjoismaisen vapaaehtoistyön arvoa urheilutoiminnan taustalla, pidetään mm. julkisen sektorin taloudellista tukea urheiluelämälle elintärkeänä kaikissa Pohjoismaissa. Pohjoismaissa rahapeliä valtiollisen monopoliyhtiön tuotot muodostavat perustan urheilun valtiolliselle rahoitukselle. Valtioiden huippu-urheilun rahoituksen osuus liikuntabudjeteista on noin 7 - 13 miljoonaa €. Lisäksi huippu-urheilua tuetaan epäsuorasti mm. opiskelu- ja koulutusjärjestelmien kautta. (Opetusministeriö 2004:21, 69 – 74; Opetusministeriö 2004:21, 53.)

2.3 Huippu-urheilun määritelmä

Jotta voi ymmärtää huippu-urheilujärjestelmän merkityksen, täytyy myös ymmärtää mitä huippu-urheilulla tarkoitetaan. Voidaan sanoa, että huippu-urheilu on monimuotoinen ilmiö, jolla ei ole absoluuttista määrittelyä (Opetusministeriö 2004:21, 12).

Huippu-urheilu elää aikaansa ja se muotoutuu ihmisten ja yhteisöjen muutoksen mukana. Tällä hetkellä huippu-urheilussa eletään aikaa, jossa viihde ja kaupallisuus ovat vallalla. Samoin nykyajan huippu-urheilua määrittelevät hyvin kansainvälisyys, ammattilaisuus ja julkisuus. (Opetusministeriö 2004:21, 12.) Huippu-urheilusta on tullut suuren mittaluokan viihdettä, jossa liikkuvat suuret rahat ja markkinavoimat (Auvinen 2004, 6).

Pohjoismaissa huippu-urheilu mielletään ja määritellään hieman eri tavalla. Suomessa ja Norjassa huippu-urheilun määritelmät ovat tiukempia ja lähempänä toisiinsa, kun Ruotsin ja Tanskan määritelmät ovat laajempia ja huomioivat myös kansallista huippu-urheilua sekä lahjakkaita nuoria urheilijoita (Opetusministeriö 2004:21, 12 - 13). Kaikkiällä pohjoismaissa yhtä mieltä ollaan kuitenkin siitä, että huippu-urheilu on tärkeä osa oman maan kulttuuria. Huippu-urheilu toimii eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti ja on kansalaisten arvostamaa sekä kansainvälisesti menestyvää ja näkyvää toimintaa (Tikander, Viita, Vilen & Paavola 2007, 269).

Suomessa huippu-urheiluksi määritellään opetusministeriön ja Suomen Olympiakomitean kokooman Huippu-urheilu 2000-luvulla -työryhmän muistion mukaan aikuisten ja 16 – 18 -vuotiaiden nuorten maajoukkueetasoinen toiminta. Huippu-urheilun päämääränä on urheilijoiden menestyminen kansainvälisissä urheilupahtumissa ja arvokilpailuissa sekä kansainväliseen menestymiseen tähtäävä vammaisurheilu. Huippu-urheilu Suomessa on melko konservatiivista (Kaski 2006, 25).

Ruotsissa ei käytetä sanaa huippu-urheilu, vaan puhutaan eliittuurheilusta. Ruotsin urheilun kattojärjestön RF:n (RIKSIDROTTSFÖRBUND) määrittelyn mukaan eliittuurheilulla tarkoitetaan mestaruustason urheilua sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Lisäksi se edellyttää edellä mainittujen vaatimusten mukaista harjoittelua. (Idrotten vill 1995, 19; Eliteidræt i andre lande 2002, 24.)

Norjan urheilun katto-organisaatio NIF:n (NORGES IDRETTSFORBUND OG OLYMPISKE KOMITÉ) määritelmän mukaan aikuisten huippu-urheilulla tarkoitetaan urheilulajin kansainvälisten huippujen tasolla tapahtuvia suorituksia sekä valmistavaa harjoittelua, joka johtaa tai pitkäjännitteisen suunnitelman kautta voi johtaa kansainväliselle huipputasolle (NIF 2003). Huippu-urheilu on Tanskassa määritelty yli 15 -vuotiaille. Muuten huippu-urheilua ei ole määritelty. Sen sijaan Team Danmark (organisaatio, joka vastaa huippu-urheilusta Tanskassa) jakaa huippu-urheilijat kolmeen eri tasoon: kansainvälisen eliitin, kansallisen eliitin ja seuraeliitin urheilijoihin. (Opetusministeriö 2004:21, 12; Elitdrættens struktur og styring 2002, 12.)

Huippu-urheilusta on tullut tuote, joka median ja markkinoiden kanssa muodostaa kolmiyhteyden. Tässä kolminaisuudessa jokaisen osan tulee olla kunnossa: jos urheilutuote ei itsessään ole laadukas, sponsorit eivät rahoita toimintaa. Jos on heikkotasoinen urheilua, ei media kiinnostu lajista, joka puolestaan vaikeuttaa sponsoreiden saantia mukaan urheilun tukijajoukkoihin. Ilman sponsoreiden apua urheilutuotteen rakentaminen on mahdotonta. Myöskään katsojat eivät jaksaa innostua huippu-urheilusta. (Itkonen 2005, 336 – 339; Horne 2006, 84 – 89.) Siksi täytyy muistaa, että huippu-urheilun ja penkkiurheilun symbioottinen suhde perustuu molemminpuoliseen hyötyyn: huippu-urheilu elää yleisöstään ja yleisö elää kilpailun elämyksistä (Heinilä 1973, 117 – 122).

Ylipäättään huippu-urheilu elää voimakkaiden mielikuvien ja yleistysten keskellä. Huippu-urheilua ei välttämättä tunneta sen koko laajuudessaan. Yksi huippu-urheilun viestinnän tärkeimpiä tehtäviä on siten mielikuviin vaikuttaminen oikean ja monipuolisen tiedon avulla, huippu-urheilun vahvan, eettisen perustan esille-

tuominen ja keskustelun herättäminen huippu-urheilun omista lähtökohdista. (Opetusministeriö 2004:22, 34.)

2.4 Huippu-urheilun arvostus Suomessa

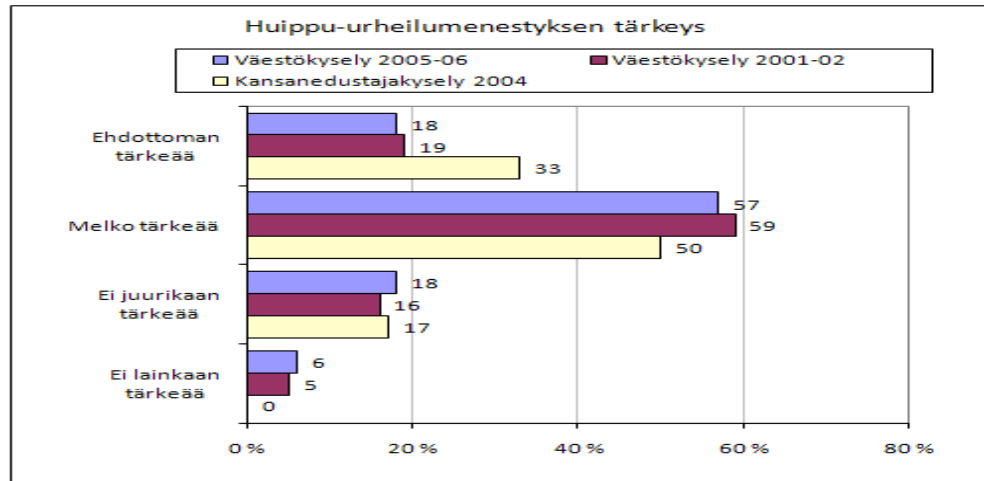
Huippu-urheilu on tärkeä osa suomalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa, jota arvostetaan laajasti. Huippu-urheilun arvostusta kuvaa myös se, että huippu-urheilua tuetaan sekä julkisen sektorin että yritysten toimesta. Myös media nostaa huippu-urheilun merkittävään asemaan. Huippu-urheilulla onkin merkittäviä positiivisia seurausilmiöitä kuten esimerkiksi liikunnanharrastuksen leviäminen kansalaisten keskuudessa ja sen terveysvaikutukset, urheilun sosiaalistavat ja kasvatukselliset vaikutukset, tasa-arvoisuuden lisääminen jne. (Opetusministeriö 2010, 13 – 14.)

Urheilulla on Suomessa merkittävä asema, ihmiset haluavat seurata suomalaista huippu-urheilua ja he odottavat omiltaan myös menestystä. Siksi kansalaiset ovat valmiita tukemaan urheilutoimintaa myös taloudellisesti. Urheilumenestys tarjoaa katsojilleen yhtenäisyyden tunnetta ja kansallista riemua. (Kaski 2006, 29.) Suomi on aktiivinen toimija myös kansainvälisessä huippu-urheiluyhteisössä, jota arvostetaan maailmalla. Kansainvälinen vuorovaikutus muihin huippu-urheilumaihin on aktiivista: kansainvälisyyden vaikutukset leviävät näin osaksi koko yhteiskuntaa. Suomalaiset arvostavat huippu-urheilun tuottamia huippusuorituksia, draamaa ja jännitystä. Menestyminen koetaan ilon ja inspiraation lähteenä ja identiteetin vahvistajana. (Opetusministeriö 2010, 13 – 14.)

Huippu-urheilua on tutkittu vuosien saatossa usein. Niistä saadut tulokset ovat olleet pitkälti samankaltaisia: huippu-urheilua arvostetaan kansalaisten keskuudessa iästä ja sukupuolesta riippumatta. Seuraavaksi on lueteltu kolmen eri tutkimuksen tuloksia huippu-urheilun arvostuksesta Suomessa.

1. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) vuonna 2005 julkaiseman kyselyn perusteella Suomen kansa janoaa menestystä oman maansa urheilijoilta. Suuren liikuntatutkimuksen 2005 – 2006 mukaan 75 % suomalaisista, naisista 74

% ja miehistä 77 %, pitää huippu-urheilijoiden kansainvälistä menestystä ehdottoman tai melko tärkeänä. Kansanedustajille vuonna 2004 tehdyn saman kyselyn mukaan 83 % kansanedustajista pitää menestystä hyvin tai melko tärkeänä. Tarkemmat tulokset löytyvät kuviosta 1. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005a.)

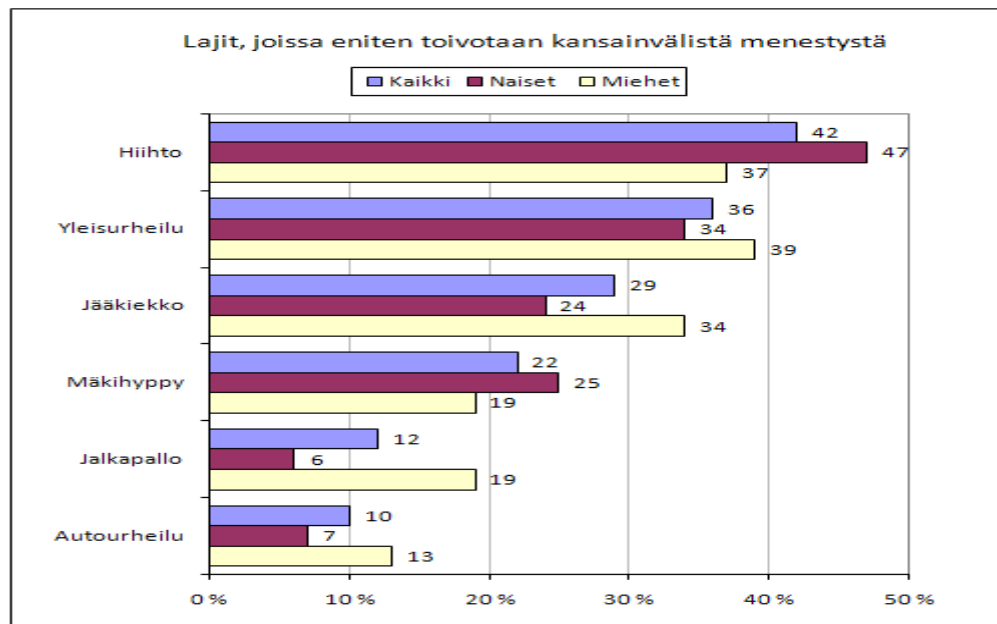

KUVIO 1. Huippu-urheilumenestyksen tärkeys (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005a)

2. Kilpa- ja huippu-urheilututkimuskeskuksen (KIHU) julkaisemassa urheilun julkisuuskuva -tutkimuksessa (2005) selvitettiin ammattimaiseen huippu-urheiluun liittyviä mielipiteitä. Tutkimuksessa käsiteltiin kansalaisten näkemyksiä urheiluelämästä. Ammattimaista huippu-urheilua koskeviin väittämiin kommentoitaessa vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että huippu-urheilu kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan. Tästä huolimatta (tai tästä johtuen) terveisiin elämäntapoihin ohjaavana huippu-urheilua piti tärkeänä vain vajaa puolet vastaajista. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005b.)

3. Vuonna 2005 – 2006 KIHU:n teettämän liikuntatutkimuksen mukaan suomalaiset aikuiset toivovat kansainvälistä menestystä eniten hiihdossa. Naisista 47 % ja miehistä 37 % toivoo hiihtomenestystä. Yleisurheilumenestystä toivoo reilu kolmasosa vastaajista. Jääkiekkomenestystä toivoo miltei kolmasosa suomalaisista. Jalkapallossa, menestystä toivotaan jääkiekkoa harvemmin. Neljänneksi eniten

kansainvälistä menestystä toivotaan mäkihyppässä, jota kannattaa noin viidesosa vastaajista. Autourheilussa kansainvälistä menestystä toivoo joka kymmenes vastaaja. Tulokset löytyvät kuviosta 2. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005c.)

KUVIO 2. Lajit, joissa toivotaan eniten kansainvälistä menestystä (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005c)

3 HUIPPU-URHEILUN VAATIMUKSET

Maailman huipulle pääsy, huippu-urheilu, koostuu monesta merkittävästä tekijästä. Ei riitä, että nuori on fyysisesti, psyykkisesti ja lajiteknillisesti lahjakas. Huipulle pääsy, etenkin maailman huipun saavuttaminen tarkoittaa myös sitä, että urheiluun liittyvä talous on kunnossa. Rahallisen satsauksen suuruus riippuu paljon nuoren harrastamasta lajista. Varmaa on, että huipulle tähtäävä harjoittelu ei ole ilmaista.

Huipulle pääseminen vaatii pitkäjänteistä työtä, joka on aloitettava jo nuorena. Jotta huipun voi saavuttaa, tarvitaan siihen vuosien maksimaalista panostamista urheiluun. Monissa lajeissa huipulle pääsy vaatii vähintään 6 – 8 vuoden ammattimaisen panostuksen. Tätä ennen lapsuudessa täytyy luoda hyvät ja monipuoliset valmiudet urheiluharjoittelulle. Lapsuuden jälkeen nuoruusvuosina luodaan lajin tekninen, taktinen ja fyysinen perusta. (Forsman & Lampinen 2008, 133; Korjus 2002, 25.) Huipulle pääseminen ja siellä pysyminen vaatii urheilijalta paitsi hyviä fyysisiä ja taidollisia ominaisuuksia omassa lajissaan myös äärettömän vahvan henkisen kapasiteetin (Johnson & Swindley 1996, 17 – 26).

Urheilu on vuosien saatossa ammattimaistunut ja monelle siitä on tullut ammatti. Useimmat urheilijat ovat ammattilaisia, jotka harjoittelevat täysipäiväisesti sponsoreilta ja yhteiskunnalta saamien tukien avulla. (Kaski 2006, 21 – 23.) Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen ja lajiliittojen tekemän arvion mukaan ammatikseen urheilevia suomalaisia oli vuonna 2007 kotimaassa ja ulkomailla yhteensä noin 1 300 (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2006a).

3.1 Huippu-urheilijaksi kasvaminen

Huippu-urheilijoiden kilpaurheiluharrastus alkaa keskimäärin 12 vuoden iässä, 17-vuotiaana alkaa määrätietoinen valmentautuminen ja kilpailutoiminta, ns. huippukausi on kestoaltaan 4 vuoden mittainen ja ajoittuu 21 – 28 ikävuoden välillä. Urheilu-ura päättyy keskimäärin 31-vuotiaana. (Vuolle 1988, 111 – 128.) Tämä tarkoittaa sitä, että huippu-urheilijaksi ei synnytä – siihen kasvetaan.

Huipulle päästäkseen urheilijan täytyy olla innostunut omasta lajistaan, menestymisen halu on kova, täytyy olla lahjakkuutta sekä optimaalista ja pitkäjänteistä harjoittelua. Lisäksi elämänotot ja harjoittelumahdollisuudet tulee olla kunnossa, eikä taloudellisia esteitä urheilemiselle saa olla. (Kalliopuska, Nykänen & Miettinen 1996, 105 – 108.) Kypsyminen huippu-urheilijaksi vaatii terveen itsetunnon lisäksi itseensä luottamisen kykyä. Menestyvän urheilijan on luotettava itseensä. (Kalliopuska, Nykänen & Miettinen 1996, 87.)

Lahjakkailta ja määrätietoisesti valmentautuneilla urheilijoilla on mahdollisuus nousta maailman huipulle. Lahjakkuus ja määrätietoinen harjoittelu eivät kuitenkaan yksistään riitä – urheilija tarvitsee rinnalleen ammattitaitoisen valmentajan. Valmentaja ei ainoastaan kehittä urheilijaa urheilijana: valmentajalla on myös vastuu nuoren kasvattajana, joka auttaa nuoria kasvamaan tasapainoisiksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Valmentajalla on erittäin suuri vaikutus nuoren urheilijan elämässä. Hänen tulee kasvattaa urheilijaa ymmärtämään, miten harjoittelu vaikuttaa elimistöön sekä mikä on levon ja ravinnon merkitys. (Härkönen 2003.)

Huippu-urheilu, urheilu yleensäkin, on yksilön henkisen kasvun ja yhteisökelpoisuuden kehittämisen välineitä. Urheilu tarjoaa harrastajalleen paremmat selviytymismahdollisuudet elämäntaistelussa, kestokyvyn lisääntymisen työelämässä ja oma-aloitteisuuden kehittämisen kaikissa arkipäivän tilanteissa. (Härkönen 2003.)

3.2 Huippu-urheilijan kokonaisvaltainen valmentautuminen

Valmentajan tulee ymmärtää, että urheilija on henkinen, ainutkertainen yksilö, jota tulee valmentaa ja kohdella ihmisenä kokonaisvaltaisesti. Kokonaisvaltaisen valmentamisfilosofian taustalla on humanistinen ihmiskäsitys, jonka mukaan urheilija on yksilö, joka on tietoinen ja vastuullinen omista ratkaisuistaan. (Miettinen 1995, 167.)

Kokonaisvaltaisen valmennuksen taustalla on myös kasvattaa urheilijaa ihmisenä, siten, että hän osaa kantaa kokonaisvastuun omasta kehittämisestään urheilussa ja elämässä. Urheilija pystyy hallitsemaan omaa toimintaansa niin urheilussa kuin muussakin elämässä. (Forsman & Lampinen 2008, 24.) Kokonaisvaltainen valmentautuminen on edellytys menestymiseen huipulla (Korjus 2002, 26 – 28).

Kokonaisvaltaisessa valmennusprosessissa tuetaan urheilijan fyysis-motorisen, kognitiivisen, emotionaalisen ja sosiaalisen alueen kehittymistä. Fyysis-motorisen osa-alueen huomioiminen tarkoittaa sitä, että käytännön valmennuksessa fyysiseen kuntoon sekä taitoon ja tekniikkaan liittyvät asiat huomioidaan ja siten urheilijan maksimaalinen kehittyminen on mahdollista. Toinen tärkeä asia on urheilijan kognitiivisten valmiuksien kehittäminen. Sillä tarkoitetaan asioiden ymmärtämistä, tajuamista ja sisäistämistä. Jotta asioiden sisäistäminen olisi mahdollista, se vaatii urheilijan ja valmentajan yhteistyötä – kaksisuuntaista vuorovaikutusta. Tätä kutsutaan urheilijakeskeiseksi valmennustavaksi, jossa urheilija on keskiössä ja urheilijan ja valmentajan yhteisellä vuorovaikutuksella pyritään kehittymään. Emotionaalinen ja sosiaalinen osa-alue ovat läsnä aina kokonaisvaltaisessa valmennuksessa: urheilussa menestyäkseen tarvitaan voimakkaita tunteita ja jatkuvaa keskustelua urheilijan ja valmentajan välillä. (Forsman & Lampinen 2008, 25 - 26.)

Valmentamisessa ja valmentautumisessa on huomioitava ihmisen kokonaisvaltaisuus, holistisuus. Sen mukaan kasvava ja kehittyvä yksilö on nähtävä psykofyysisenä kokonaisuutena, joka on sidoksissa sosiaaliseen vuorovaikutusverkostoon. Tähän verkostoon kuuluvat mikrojärjestelmät (koti, koulu, kaveripiiri, partio, ur-

heilujoukkue jne.); mesojärjestelmät, jotka luovat mikrojärjestelmien välille yhteyksiä (koti-koulu, koti-työ, koti-kaverit, urheilujoukkue-koti, urheilujoukkue-kaverit); eksojärjestelmä eli paikallishallinto, joka tekee urheilijaan vaikuttavia päätöksiä; makrojärjestelmä, joka luo ihmiskäsityksen. (Kalliopuska, Nykänen & Miettinen 1996, 142.) Valmentajalla tulee olla valmennettavastaan ihmiskäsitys. Koska ihminen on kokonaisvaltainen yksilö, valmentamisessa on huomioitava urheilija kehollisena, tajunnallisena ja elämäntilanteeseensa kietoutuvana kokonaisuutena. Nämä muodostavat valmentamisen kolme lähestymiskulmaa: fyysisen, psyykkisen ja urheilijan elämäntilanteen valmentamisen. (Miettinen 1995, 173.)

Menneinä vuosikymmeninä valmentamisessa on ollut vallalla mekanistinen ihmiskäsitys, jossa valmennus on nähty vain taitojen ja fyysisten ominaisuuksien parantamiseksi, sekä tekniikan ja taktiikan opettamiseksi. Nykyään valmennus nähdään yksilön kokonaisvaltaisena kehittämisenä: siinä valmentajan työnkuva on laajentunut, monipuolistunut ja syventynyt. Kokonaisvaltaisessa valmentamisessa valmentajan täytyy ottaa huomioon valmennettavan yksityiselämä: valmentajan täytyy kuunnella, auttaa urheilijaa oppimaan ja oivaltamaan itse, olla läsnä ja riittävästi valmennettavan saatavilla. (Kaski 2006, 23.) Valmennus on prosessi, jossa yksilökeskeinen ohjaus korostuu. Kokonaisvaltaisesti toimiessaan valmentaja on urheilijoiden auttaja, keskustelukumppani ja ohjaaja, jonka pyrkimyksenä on urheilijan tukeminen kasvussa ja kehityksessä. (Kalliopuska, Nykänen & Miettinen 1996, 144.)

Valmennuksessa urheilijan ja valmentajan täytyy pystyä kommunikoimaan saumattomasti keskenään. Ilman toimivaa vuorovaikutusta urheilija-valmentaja suhteesta ei tule mitään. Vuorovaikutuksessa täytyy muistaa kolmen k:n sääntö: kuunteleminen, kannustus ja kiitos. Vuorovaikutuksen yksi tärkeä osa-alue on palautteen antaminen ja vastaanottaminen. Jotta voi olla tehokasta vuorovaikutusta, valmentajan ja urheilijan välillä täytyy olla molemminpuolinen vahva luottamus. Urheilija ei pysty kehittymään ilman, ettei hän ota oppia virheistään – sama pätee myös valmentajaan. (Miettinen 1995, 169 – 170, 189.)

Urheilijalle on eduksi olla valmentajan lisäksi myös muuta taustatiimiä, esimerkiksi ulkopuoliset konsultit tekniikan ja psyykkisen valmennuksen suhteen, hierojat, lääkärit jne. Parhaimmillaan urheilijan ja valmentajan taustatiimiin kuuluu useita asiantuntijoita, joiden roolit ja tehtävänkuvat ovat selkeät. Valmentautuminen, urheilijan elämän ja urheilu-uran tukeminen on yhteistyötä, jossa kaikkien asiantuntemus annetaan urheilijan käyttöön. Päästäkseen huipulle urheilija tarvitsee myös taloudellista tukea. Tässä hyvänä apuna toimivat managerit, sponsorit ja konsultit. (Kaski 2006, 24.)

Urheilija tarvitsee rahaa arkiseen elämään koska työelämään osallistuminen harjoittelun ohella on mahdotonta, sillä urheilu itsessään on jo työtä. Urheilijalle tyyppillistä on harjoitella päivässä 6- 8 tuntia. Jokapäiväisen valmentautumisen lisäksi rahaa tarvitaan muihin tukitoimiin. Tällaisia ovat esimerkiksi suorituskykyä mittaavat testit, fysioterapiat, hieronta, erityisruokavalio ja muut huippusuoritukseen tähtäävät toimenpiteet. Nykyään huippu-urheilu on ammattimaista valmentautumista, kilpailemista, julkisuutta ja kontrolloitua oman elämän hallintaa. (Korjus 2002, 67 – 68, 162.)

3.2.1 Huippu-urheilun ja opiskelun yhteensovittaminen sekä urasuunnittelu

Huippu-urheilijalle on haasteellista sovittaa täysipainoinen valmentautuminen ja opiskelu yhteen – lajien välillä on luonnollisesti eroja. Kokonaisvaltainen valmentautuminen ja muiden urheiluun liittyvien asioiden hoitaminen vaikeuttavat siviiliuran rakentamista. Siksi huippu-urheilijoita tulisi tukea siviiliuran luomisessa entistäkin enemmän. (Söyring 2004, 54.)

Suomessa huippu-urheilun ja opiskelun yhteensovittaminen kuitenkin on mahdollista, koska ne kuuluvat oleellisen osana valmennusjärjestelmään. Järjestelmä kannustaa siihen, että urheilu-uran aikana urheilija hankkii itselleen opiskelupaikan tai jopa koulututtuu ammattiin. Yksilöllisiä ratkaisuja on paljon, joita on tuettava kaikin keinoin. Urheilijat haluavat opiskella urheilu-uran ohella, koska he pitävät tärkeänä urheilu-uran jälkeisen elämän turvaamista. He haluavat myös

muuta sisältöä elämään kuin urheilun – tässä opiskelu tarjoaa hyvää vastapainoa. (Merikoski-Silius 2005, 18 – 23; Söyring 2004, 49.)

Suomeen on luotu toimiva järjestelmä, jossa urheilun ja opiskelun yhdistäminen on mahdollista. Urheilijoille on räätälöity paljon erilaisia palveluja, joiden avulla he voivat joko urheilu-uran aikana kouluttautua tai vähintäänkin luoda edellytyksen urheilu-uran jälkeiseen kouluttautumiseen. Suomessa toimii 13 urheilulukiota ja 11 urheiluammattioppilaitosta sekä ns. urheilupainotteisia lukioita ja ammattioppilaitoksia, jotka ovat saaneet opetusministeriöltä erityisen koulutustehtävän. Nämä oppilaitokset yhteistyössä lajiliittojen ja seurojen kanssa tarjoavat lahjakkaille urheilijoille korkeatasoista valmennusta sekä mahdollisuuden suorittaa urheilun ehdoilla ylioppilastutkinnon tai ammatillisen perustutkinnon. Entistä merkittävimpiä toimijoita urheilijoiden urapolulla ovat nykyisin myös urheiluakatemi-at, jotka tarjoavat urheilijalle mahdollisuuden kouluttautumisen ja urheilun yhdistämiseen. Niiden kautta valmentautuminen, opiskelu ja muun elämän integrointi on mahdollista. Urheiluakatemioiden kautta urheilijaa yritetään auttaa saavuttamaan tavoitteensa niin urheilussa kuin muillakin elämänalueilla. (Merikoski-Silius 2010, 5.)

Urheilevilla nuorilla sekä tavoitteellinen valmentautuminen että vaativa opiskelu sijoittuvat samaan elämänvaiheeseen. Tästä aiheutuu ristiriitoja ja paineita ajankäytön, jaksamisen ja motivaation suhteen. (Opetusministeriö 2004:opiskelevat urheilijat, 34 - 35.) Kun (nuori) urheilija lähtee opintojen perässä pois kotipaikkakunnaltaan, hänellä täytyy olla turvaverkko kunnossa. Tämä takaa paitsi kokonaisvaltaisen päivittäisvalmennuksen mutta myös muun elämän sujumisen. (Merikoski-Silius 2005, 18 – 23.) Jotta täysipainoinen urheileminen ja opiskeleminen olisivat mahdollista, urheilijalla täytyy olla ympärillään tukijoita ja eri alojen asiantuntijoita. Urheilijaa auttavien tahojen täytyy ohjata, neuvoa ja kannustaa urheilijaa. Urheilijan pitää kuitenkin itse viimekädessä tehdä päätökset ja siten löytää oma polkunsä ja tapansa toimia. Urheilun ja muiden elämänalueiden välinen harmoninen tasapaino auttaa urheilijaa saavuttamaan parempia tuloksia niin urheilussa kuin myös muussakin elämässä. (Merikoski-Silius 2010, 5.)

Suomen Olympiakomitea ja Adecco Finland Oy tekevät yhteistyötä, jonka tarkoituksena on tukea huippu-urheilijoiden ja valmentajien urasuunnittelua sekä auttaa heitä sijoittumaan työelämään. Olympiakomitean opintokoordinaattori auttaa urheilijoita opiskelun ja valmentautumisen yhteensovittamisessa. Huippu-urheilijoiden uraohjelman kohderyhmänä ovat Olympiakomitean tukiohjelmien piirissä olevat yksilö- ja joukkuelajien urheilijat ja valmentajat. Uraohjelmassa tarjotaan myös yksilökohtaista uravalmennusta, jossa tehdään suunnitelmien laatimista, omien kykyjen ja kiinnostuksen kohteiden analysointia sekä opastusta työnhakuprosessissa. (Merikoski-Silius 2010, 10.)

Suomessa on tehty jonkin verran tutkimusta huippu-urheilijoiden urheilun ja opiskelun yhdistämisestä. Seuraavassa kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) vuonna 2003 tekemän tutkimuksen tuloksia aiheesta: Olympiakomitean silloisista valmennustukiurheilijoista opiskeli noin 60 %. Opiskelevista valmennustukiurheilijoista kolmasosa käytti alle 10 tuntia viikossa opiskeluun, eli opinnot edistyivät melko hitaasti. Toisaalta, neljäsosa käytti opiskeluun yli 20 tuntia viikossa. Opiskeluun käytetyn ajan vähäinen määrä selittynee osaksi harjoitteluun käytetyllä ajalla. 40 % opiskelevista valmennustukiurheilijoista käytti yli 20 tuntia viikossa harjoitteluun. Tarkemmat tulokset löytyvät kuviosta 3. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2003a.)

KUVIO 3. Urheiluun viikoittain käytetty aika, Olympiakomitean opiskelevat valmennustukiurheilijat (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2003a)

3.3 Talous osana urheilijan arkea: urheilijan budjetin rakentuminen

Ammattilaisurheilu antaa urheilijalle mahdollisuuden kokeilla omia rajojaan. Ammattilaisena urheilija voi tehdä juuri sitä mitä itse haluaa. Harjoittelu ja kilpaileminen käyvät kuitenkin urheilijalle kalliiksi, siksi urheilijan tulee hoitaa myös talousasiat kuntoon.

Raha luo urheilijalle ja valmentajille mahdollisuuden panostaa urheiluun täysipainoisesti. Sponsoreilla on urheilijan talouden hoidossa merkittävä rooli. Sponsoroinnin kautta urheilija luo kuluttajille mielikuvia menestyksestä, terveydestä ja rehtydestä. (Kaski 2006, 22.) Huipulle pääseminen (ammattilaisurheilu) on monen nuoren urheilijan unelmissa. Silti vain harva onnistuu saavuttamaan ammattilaistason. Monessa lajissa urheilu on kokopäivätyötä, josta urheilijalle maksetaan palkkaa. Palkan suuruutta korreloi menestys, palkkiot voivat tulla myös voitoista, erilaisten tukien kautta tai suoraan palkkatulona. Palkan suuruuksissa on suuret erot eri lajien välillä. Silti valtaosa urheilijoista pitää itseään etuoikeutettuna, kun he voivat tehdä ammatikseen sitä, mitä tekisivät huvikseenkin. (Kaski 2006, 190 – 194.)

Urheilijan budjetti rakentuu eri tekijöistä: menoista ja tuloista. Urheilijan valmentautumiseen liittyviä menoja voi olla monenlaisia, mutta yhteistä niille on se, että ne ovat välttämättömiä urheilussa menestymisen kannalta. Tuloja urheilija voi myös ansaita monesta eri lähteestä, ne ovat elinehto urheilijalle, jotta urheilija voi ammattimaisesti harjoittaa omaa ammattiaan. Jotta urheilija voi suunnitella harjoittelunsa ja kilpailemisensa määrän ja tason, on tiedettävä yksityiskohtainen kulurakenne ja käytettävissä olevat taloudelliset resurssit. Urheilijan nyrkkisääntö omaa budjettiaan rakentaessa on mitoittaa kulut aina tulojen mukaan. (Olet oman laivasi kapteeni 2011).

3.3.1 Urheiluun liittyvät menot ja niiden merkitys urheilijalle

Hoitaa (nuori) urheilija talouttaan sitten yksin tai jonkun avustamana, tärkeää on aina muistaa mitoitaa kulut tulojen mukaan. Urheilijan kulut koostuvat päivittäisestä harjoittelusta, leireistä sekä kotimaassa että ulkomailla, kilpailumatkoista, varustehankinnoista, valmentajakorvauksista, lääkärikäynneistä, lihashuollosta ja muista huippu-urheilulle välttämättömistä tekijöistä.

Jotta huipulle tähtäävä harjoittelu olisi mahdollista, täytyy siihen uskaltaa myös satsata taloudellisesti. Niin urheilijat myös tekevät. Urheiluun satsaaminen taloudellisesti tuottaa vaihtelevalla tavalla myös menestystä suomalaisessa huippu-urheilussa. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2006b.)

Ammattilaisurheilijan tulee pyrkiä koko ajan kehittymään. Kehittyminen vaatii jokapäiväistä, täysipainoista harjoittelua – ympäri vuorokauden ja ympäri vuoden, useiden vuosien ajan. Urheilijat joutuvat tekemään paljon kotimaan- ja ulkomaanleirityksiä, jotta he pystyisivät harjoittelemaan hyvissä ja optimaalisissa harjoitusolosuhteissa. Huipulla urheileminen tarkoittaa monesti ainaista matkustelua. Ei ole mitenkään tavatonta, että urheilija joutuu vuodessa olemaan enemmän kilpailu- ja harjoitusmatkoilla kuin kotona. Tämä on stressaavaa paitsi urheilijalle itselleen myös urheilijan lähimmäisille ja tukiverkostolle. (Kaski 2006, 190 – 194.) Urheilija joutuu kuitenkin tekemään paljon uhrauksia ja kompromisseja saavuttaakseen tavoitteensa. Silloin se tarkoittaa myös sitä, että hyvien harjoitusolosuhteiden perässä joutuu matkustamaan paljon.

Valmentajalla on keskeinen rooli urheilijan elämässä. Valmentajan tulee pyrkiä vaikuttamaan ja kohottamaan valmennettavansa itsetuntoa. Lisäksi valmentajan tulee luoda valmennettavalleen sellaiset olosuhteet, joissa urheilija voi kehittyä jatkuvasti. (Miettinen 1995, 167.) Henrik Dettmann kiteyttää hyvin valmentajan tehtävänkuvan Miettisen teoksessa Yhteistyössä huipulle (1995, 171): ”Valmentajan tehtävänä on luoda olosuhteet, sellainen leikinomaisuus, positiivinen ilmapiiri, jossa urheilijat pystyvät vapauttamaan kaiken osaamisen, energian ja tehdä lei-

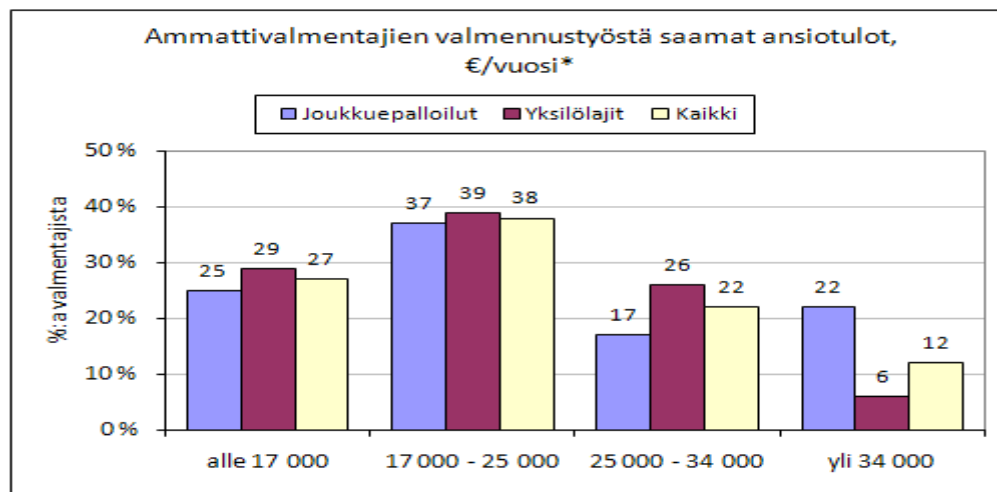
kinomaisesti hyvää tulosta.” Ilman toimivaa urheilija-valmentaja -suhdetta ei voi syntyä maksimaalista tulosta.

Valmentaja joutuu sitoutumaan yhtä ammattimaisesti kuin urheilija omaan toimintaansa. Urheilijan ja valmentajan välinen yhteistyö on usein vuosia kestäväää ja ympärivuorokautista. Yhteistyö on niin läheistä ja intensiivistä, ettei siihen käyttäviä tunteja uskalleta edes laskea. Monet valmentajat tekevät tätä arvokasta valmennustyötä vieläpä ilmaiseksi. Kaikilla urheilijoilla ei yksinkertaisesti ole mahdollisuutta maksaa valmentajilleen kunnon korvausta valmennuksesta. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU) on tehnyt 2000-luvulla tutkimuksia, joiden tarkoituksena on ollut kartoittaa valmentajien valmentamiseen käytettyjä tunteja ja sitä, minkälaisen rahallisen korvauksen päätoimisina toimineet valmentajat ovat valmentamisesta saaneet. Seuraavassa on kahdesta tutkimuksesta saatuja tuloksia:

1. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen vuonna 2005 teettämän ammatti-valmentajille suunnatun kyselyn perusteella valmentajien valmentamiseen käyttämä tuntimäärä viikossa vaihtelee merkittävästi vastaajien välillä. Tulosten mukaan valmentajat käyttivät aikaa palkalliseen valmentamiseen 6 tunnista aina 60 tuntiin viikossa. Palkallisen työajan keskiarvoksi saatiin 26 tuntia. Tämä tarkoittaa todellista aikaa, joka kuluu viikoittain valmennustehtävien hoitamiseen. Lisäksi kyselystä saatujen tulosten mukaan valmennukseen käytettiin myös palkatonta aikaa, parhaimmassa tapauksessa aina kokonaiseen työviikkoon asti eli 40 tuntia. Valmennukseen käytetyn palkattoman ajan keskiarvoksi saatiin 10 tuntia viikossa. Moni valmentaja tekee valmentamisen ohella myös muuta palkkatyötä, jotta elämisestä muodostuvat kulut pystyttäisiin maksamaan. Kyselyssä kysytyn palkalliseen työaikaan käytetyn ajan keskiarvoksi saatiin 35 tuntia viikossa. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005d.)

2. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen vuonna 2004 tehdyn kyselyn mukaan, joka suunnattiin Suomen Valmentajat ry:n jäsenistölle, päätoimisten valmentajien keskiansiotuloksi saatiin 28 572 euroa vuodessa. Tulosten perusteella naisten ja miesten palkkauksessa ei ollut suuria eroja: naisvalmentajien keskipalk-

ka oli 27 600 €/v ja miesvalmentajien 29 292 €/v. Tuloksia tarkasteltaessa täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että suurituloisimmat valmentajat vastasivat tienaavansa yli 100 000 euroa vuodessa. Tuloksista saatiin selville myös osa-aikaisesti toimivien valmentajien palkan olevan keskimäärin 15 000 euroa vuodessa. Tuloksia voi tarkemmin analysoida kuviosta 4. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2004.)

KUVIO 4. Päätoimisina toimivien valmentajien valmennustyöstä saamat ansiotulot (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2004)

Urheilijalle muodostuu lähes poikkeuksetta aina myös muita kuluja päivittäisen harjoittelun, leiritysten, kilpailumatkojen ja valmentajalle maksettavien korvausten lisäksi. Se, mitä ja mistä kuluja muodostuu, riippuu pitkälti siitä, minkä lajin edustaja on kyseessä. Kulujen suhteen on siis paljon lajisidonnaisuutta, mutta hyvin yleistä on, että urheilija käyttää, maksimoidakseen urheilusuorituksensa, erilaisia urheiluun läheisesti liittyviä tukipalveluja hyväkseen. Tällaisia voivat esimerkiksi olla hieronta-, fysioterapia- ja lääkärikäynnit, lisäravinteiden hankinta, lihashuolto ja monet muut urheilua hyödyttävät toimet. Urheilijan monenkirjainen ulkopuolinen tukiverkko ja tukipalvelujen käyttö on urheilijalle elintärkeää (Kaski 2006, 190 – 194).

Urheilun tukitoimilla pyritään maksimoimaan urheilusuoritukset. Ne kuuluvat oleellisesti urheilijan valmentautumiseen ja ovat mukana urheilijan arjessa päivittäin. Urheilijoiden välillä on kuitenkin paljon yksilökohtaisia eroja siinä, kuinka paljon ja laajasti erilaisia urheiluun liittyviä tukitoimia käytetään. Kun toinen urheilija käyttää valmentautumisen apunaan lääkärin ja fysioterapian palveluja, lisäravinteiden käyttöä sekä lajikonsultteja; saattaa toiselle urheilijalle riittää satunnainen hieronta aina silloin tällöin.

Urheiluun liittyvät tukitoimet eivät ole urheilijalle ilmaisia, hintahaitari on suuri. Urheilijalle tukitoimien käyttö voi vuodessa maksaa jopa tuhansia euroja mutta täytyy muistaa, että yksilökohtaiset erot ovat suuret. Tukitoimien käyttö on huipulle tähtäävien urheilijoiden apuna ainakin jossain määrin, ja se tyhjentää omalta osaltaan urheilijan rahapussia.

3.3.2 Urheiluun liittyvät valmennustuet ja tulot sekä niiden merkitys urheilijalle

Huippu-urheilussa raha on keskeisessä roolissa, ja tekeminen perustuu ammattimaisuuteen ja sopimuksellisuuteen (Eichberg 2006, 84 – 87). Suomalaisen huippu-urheilijan valmentautumiseen liittyvät tulot muodostuvat suurelta osin lajiliitolta, seuralta, Olympiakomitealta ja opetusministeriöltä saatavista valmennustuksista. Erilaisilta urheilua tukevilta tahoilta saatava taloudellinen tuki (sponsorit) on urheilijoille myös erittäin tärkeä. Lisäksi menestyvät urheilijat saavat erilaisia palkintorahoja ja bonuksia, joista muodostuu huomattavia lisäansioita.

Tulojen ja erilaisten tukien kertyminen riippuu urheilijasta ja hänen menestyksestään. Uran alkuvaiheessa urheilija tai hänen perheensä maksaa käytännössä kaikki urheilemisesta aiheutuvat kustannukset. Seura saattaa maksaa joitain urheilusta aiheutuvia kustannuksia. Kun urheilija alkaa nauttia menestystä, nousee hän silloin mukaan maajoukkueryhmiin, jolloin liitto kustantaa leiri- ja muita valmennuskuluja. (Olet oman laivasi kapteeni 2011).

Suurimmalla osalla lajiliitoista taloudellinen tuki koostuu maajoukkueleirityksen ja kansainvälisten kilpailumatkojen korvaamiseen joko kokonaan tai osittain. Joissakin lajiliitoissa leiritys ja kilpaileminen tapahtuvat urheilijan omalla kustannuksella. Yksittäistapauksissa lajin kansainvälinen lajiliitto saattaa maksaa leirityksestä ja kilpailemisesta aiheutuvat kustannukset. Yleisesti lajiliitoilla on käytössä kilpailumenestykseen perustuva, taannehtiva menestysbonuksen maksaminen, joka käytännössä perustuu yhteistyösopimuksissa sovittuihin lisäresursseihin. Jotkut lajiliitot pystyvät myös maksamaan urheilijoilleen suoraa rahallista valmennustukea. (Opetusministeriö 2004: 17, 25.)

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) vuonna 2003 teettämän tutkimuksen mukaan lajiliitot käyttävät rahaa huippu-urheiluun jopa yli miljoona euroa vuodessa. Lajiliitot käyttävät kuitenkin vaihtelevasti rahaa huippu-urheiluun. Kesä- ja talvilajien välillä on suuria eroja. Talvilajeissa, joissa urheilun kustannukset ovat monesti suuremmat (lajien välillä suuret erot) käytetään reilusti yli miljoona euroa, kun taas kesälajeissa jäädyään keskimäärin reiluun 400 000 euroon. Tutkimuksesta saatuja tuloksia tarkasteltaessa, olympialajeihin luokiteltavat lajiliitot käyttävät keskimäärin 32 % toiminnan kokonaiskuluistaan huippu-urheiluun. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2003b.) Vuoden 2010 tutkimus osoittaa, kuinka opetusministeriö jakaa veikkausvoittovaroista lajiliitoille toiminta-avustusta. Taulukko 1 esittää vuonna 2010 eniten toiminta-avustusta saaneiden lajiliittojen avustusten kehityksen vuosien 2002 ja 2010 välillä. Vuonna 2010 viisi liittoa sai avustusta yli miljoona euroa. 20 eniten avustusta saavan liiton joukossa on kolme ei-olympialajia: suunnistus, salibandy ja pesäpallo. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010a.)

TAULUKKO 1. Lajiliittojen toiminta-avustukset (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010a)

Lajiliittojen toiminta-avustukset						
Lajiliitto	2010	2008	2006	2004	2002	Muutos%
Palloliitto	1 805 000	1 625 000	1 460 000	1 340 000	1 310 000	37,8
Voimisteluliitto	1 739 000	1 595 000	1 522 500	1 425 000	1 425 000	22,0
Jääkiekkoliitto	1 300 000	1 100 000	960 000	900 000	920 000	41,3
Hiihtoliitto	1 120 000	980 000	910 000	790 000	595 000	88,2
Urheiluliitto	1 060 000	953 000	852 000	820 000	817 000	29,7
Lentopalloliitto	910 000	750 000	620 000	580 000	567 000	60,5
Suunnistusliitto	875 000	754 000	677 000	585 000	575 000	52,2
Salibandyliitto	803 000	690 000	610 000	515 000	505 000	59,0
Ampumaurheiluliitto	693 000	522 500	430 000	355 000	340 000	103,8
Koripalloliitto	675 000	565 000	500 000	475 000	471 000	43,3
Uimaliitto	670 000	585 000	487 000	455 000	442 000	51,6
Ratsastajainliitto	575 000	482 500	390 000	360 000	337 000	70,6
Pesäpalloliitto	540 000	475 000	425 000	405 000	405 000	33,3
Golfliitto	485 000	400 000	340 000	340 000	340 000	42,6
Taitoluisteluliitto	310 000	222 000	180 000	145 000	145 000	113,8
Judoliitto	298 000	250 000	182 000	150 000	140 000	112,9
Painiliitto	290 000	255 000	221 000	170 000	165 000	75,8
Sulkapalloliitto	285 000	215 000	168 000	155 000	143 000	99,3
Purjehdijaliitto	270 000	235 000	189 000	180 000	180 000	50,0
Tennisiitto	262 000	212 000	194 000	172 000	172 000	52,3

Suomessa on noin 9 000 rekisteröityä urheiluseuraa, joista suurin osa toimii aatteelliselta pohjalta. Urheiluseurat tarjoavat urheilijoilleen jonkinlaista valmennustukea. Tuki voi olla esimerkiksi varusteiden hankintaa, harjoitusleiri- tai kilpailumatkakustannusten maksamista tms. Jotkut urheilijat voivat saada myös seuraltaan suoraa rahallista tukea. Tuen suuruudet voivat vaihdella sadoista tuhansiin euroihin. Jotkut seurat voivat maksaa liittojen tavoin kilpailumenestykseen perustuvaa menestysbonusta tai pisterahaa. (Opetusministeriö 2004: 17, 25.)

Olympiakomitea tukee urheilijoita kesä- ja talvilajeissa sekä ei-olympialajeissa. Olympiakomitean tuen suuruus painottuu kesä- ja talvilajien välillä sen mukaan, onko tulossa kesä- vai talviolympiakisat. Valmennustukia jaetaan vuosittain aikuisten ja nuorten ohjelmassa yksilötukina sekä joukkuepallolajilajeissa järjestelmätukina. Olympiakomitean toimintakertomuksen (2009, 15) mukaan kesälajeille (yksilölajit) jaettiin tukea 755 000 euroa, kun talvilajien vastaava summa oli 1 000 000 euroa, sekä ei-olympialajien tuki oli 100 000 euroa. Mitaliehdokkaiksi luetaan sellaiset urheilijat, jotka ovat oman lajinsa kansainvälisellä huipulla (si-

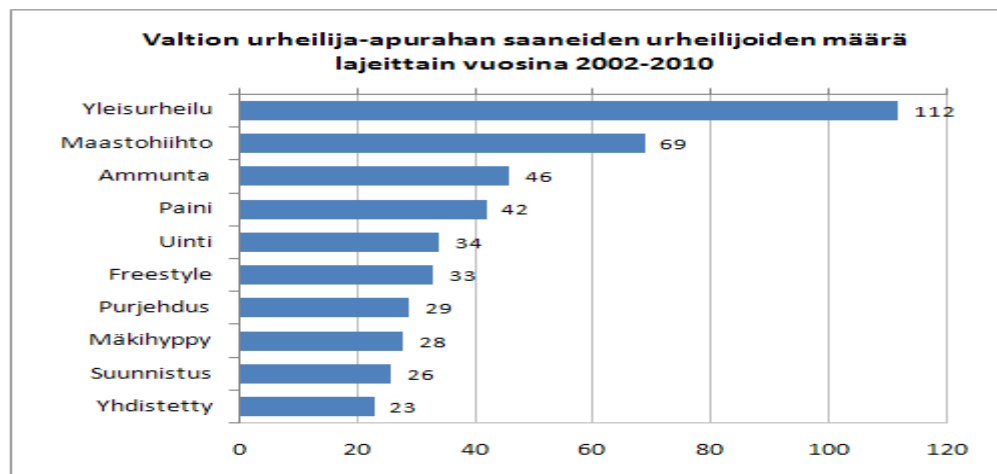
joilla 1.- 7.) tai lähellä tätä tasoa (sijoilla 7. – 12.). Olympiaehdokkaiksi katsotaan urheilijat, joilla katsotaan olevan realistinen mahdollisuus päästä seuraaviin kesä- tai talviolympialaisiin ja saavuttaa siellä vähintään sijan 16 (Opetusministeriö 2004: 17, 24).

Nuorten huippu-urheiluohjelmassa mukana olevat nuoret urheilijat ovat iältään 15 – 23 -vuotiaita. Ohjelmaan on mahdollista päästä jos nuori on oman lajinsa lahjakkuus, hänellä on valmennus ja valmennusolosuhteet kunnossa sekä hänellä on jo mahdollisesti menestystä arvokisoista. Nuorten huippu-urheiluohjelmassa mukana oleville jaettiin vuonna 2009 yhteensä 290 400 euroa valmennustukia. Olympiakomitealla on käytössä myös joukkuelajien tukijärjestelmä ja naisille suunnattu oma naisten huippu-urheilu-ohjelma. Naisten huippu-urheiluohjelman tarkoituksena on tukea lahjakkaita nuoria naisurheilijoita, kehittää naisten valmennusta sekä lisätä naisten osallistumista valmennustoimintaan. Joukkuelajeille jaettiin 550 000 euroa ja naisten huippu-urheiluohjelmassa mukana oleville urheilijoille yhteensä 51 000 euroa vuonna 2009. (Opetusministeriö 2004:17, 24; Toimintakertomus 2009, 16)

Urheilijoille on opetusministeriön toimesta myönnetty valtion harjoittelu- ja valmennusapurahoja jo vuodesta 1994 lähtien. Apurahan tarkoituksena on taata urheilijalle taloudellinen perusturva ammattimaiseen ja täysipainoiseen harjoitteluun ja valmentautumiseen. Apuraha on suuruudeltaan 7500 (pieni apuraha) tai 15 000 euroa (suuri apuraha) vuodessa. Apurahan tarkoituksena on luoda urheilijalle taloudelliset edellytykset ammattimaiseen valmentautumiseen. Suuri valmennus- ja harjoitteluapuraha on tarkoitettu urheilijoille, jotka kilpailevat ehdottomalla kansainvälisellä huipulla ja jotka arvioidaan olympiakisoissa ja paralympiakisoissa mitaliehdokkaiksi. Jos laji ei kuulu olympia- ja paralympialajeihin, edellytyksenä on menestyminen lajin maailmanmestaruuskilpailuissa tai muissa vastaavissa mestaruuskilpailuissa. Pieni valmennus- ja harjoitteluapuraha on tarkoitettu aikuisurheilijoille, jotka ovat lähellä kansainvälistä huippua, sekä sellaisille nuorille lahjakkaille urheilijoille, jotka ovat menestyneet kohtuullisesti aikuisten kansain-

välisissä arvokilpailuissa ja jotka arvioidaan lähitulevaisuuden menestyjiksi. (Opetusministeriö 24: 17, 22.)

Vuonna 2010 apurahoja jaettiin yhteensä 1 445 000 euroa 125 urheilijalle. Kun otetaan huomioon myös urheilijoiden valmentajille maksettavat apurahat, yhteissumma oli yli 1 700 000 euroa. Näistä suuren apurahan saivat 69 urheilijaa ja pienen apurahan 56 urheilijaa. Apurahan saajista 56 edusti kesäolympialajeja, 37 talviolympialajeja, 8 ei-olympialajeja ja 24 vammaisurheilua. Kesäolympialajeissa selvästi eniten apurahoja jaettiin yleisurheilijoille ja talviolympialajeissa eniten maastohiihtäjille. Kuvioista 5 näkee miten valtion urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden määrä on jakautunut eri lajiryhmien välillä. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010b; Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010c.)

KUVIO 5. Valtion urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden määrä lajeittain (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010b)

Urheilijalle tärkeä tukimuoto on sponsoritulot. Sponsoreilta saatava tuki voi olla tuhansista euroista aina satoihin tuhansiin euroihin – lajien välillä on suuriakin eroja. Urheilusponsorointi on kasvanut valtaviin mittasuhteisiin, jossa liikkuu tähtitieteellisen suuria rahasummia (Bryman 2004, 96 – 99). Urheilija saa tuloja paitsi erilaisten yhteistyökumppaneiden tukien kautta myös kilpailuista. Tällaiset

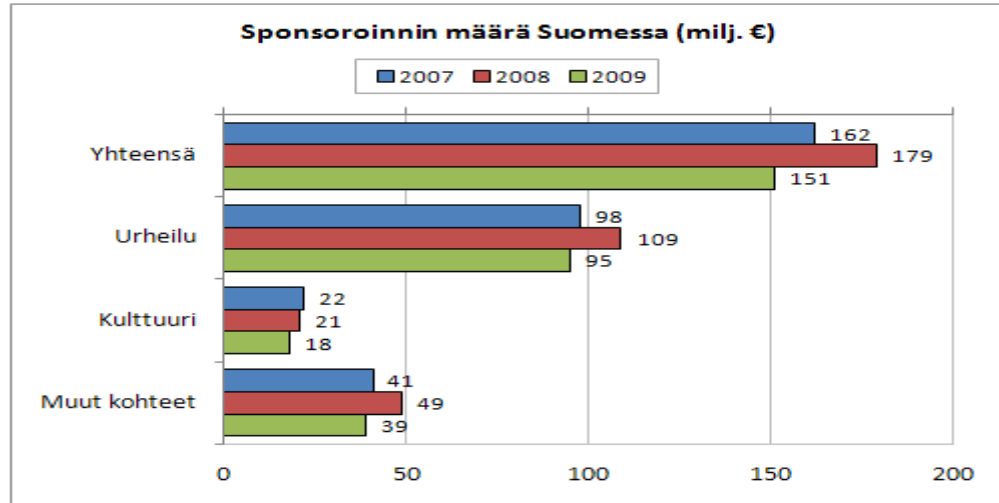
palkintorahat ja bonukset muodostavat yhdessä merkittävän osan urheilijan kokonaistaloudesta.

Kaikki eivät kuitenkaan ole syystä tai toisesta onnistuneet saamaan taloudellisia tukijoita urheilutoiminnalleen. Ilman tukijoita voi myös pärjätä, mutta tosiasia nykypäivän urheilussa on se, että menestyminen huipulla vaatii myös taloudellisia satsauksia. Nykyinen huippu-urheilu ilman sponsoreita edes ajatuksen tasolla on absurdi ajatus (Itkonen, IImanen & Matilainen 2007, 16).

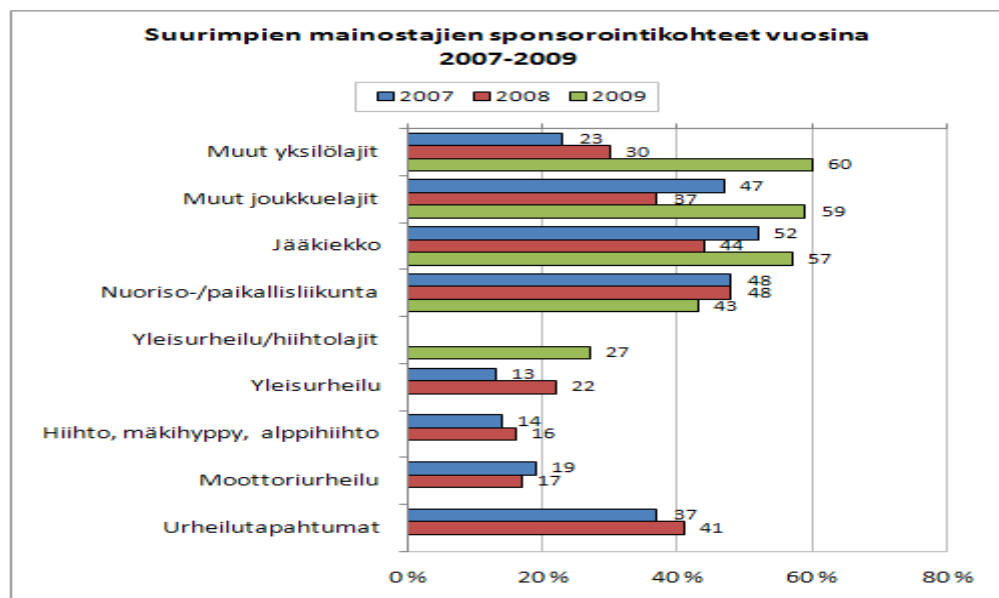
Miten sponsorointi määritellään? Sponsoroinnin aukoton ja yksiselitteinen määrittely on vaikeaa. Yleisesti sponsoroinnilla tarkoitetaan yritysten ja erityisesti urheilun ja kulttuurin välistä markkinointiyhteistyötä, joka perinteisesti mielletään vastikkeettomaksi tukemismuodoksi. Sponsorointi perustuu siis vastavuoroisuuteen, ja sillä tavoin eroaa hyväntekeväisyydestä. (Alaja 2000, 104; Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005e). Koska sponsorointi mielletään voimakkaasti urheiluun liittyväksi, on fiksuinta puhua urheilusponsoroinnista. Se määritellään suurelta osin samoin kuin edellä kirjoitettu sponsoroinnin määritelmä, mutta lähtökohta on se, että sponsoriyhteistyön onnistuminen tuottaa urheilukohteelle merkittäviä kilpailuetuja.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen vuonna 2010 julkaiseman sponsorointibarometrin mukaan urheilua sponsoroidaan enemmän kuin kulttuuria tai muita kohteita. Kuten kuvio 6 osoittaa, urheilu lohkaisee koko sponsorointikakusta vuosittain hieman yli 60 %. Vuonna 2009 urheilun osuus oli yli 95 miljoonaa euroa. Urheilun suosio perustuu mm. jännityksen ja riskin elementteihin, helppoon kaupallistamiseen, runsaaseen kohdemäärään ja urheilun myönteiseen imagoon. Lisäksi urheilun kieli ei ole kovinkaan kulttuurisidonnaista, vaan urheilun avulla voidaan helposti vaikuttaa, myös kansainvälisesti. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2005e; Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010d; Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2008.) Sama tutkimus osoittaa, että yksittäisiä lajeja tarkasteltaessa, sponsorointikohteista suosituimpia olivat 2009 jääkiekko, yleisurheilu ja hiihtolajit. Nuoriso- ja paikallisliikunnalla on sponsoroinnissa vielä merkittävä rooli, joskin niiden sponsorointi on hieman vähentynyt viime vuosina.

Tarkempaa tarkastelua tuloksista voi tehdä kuviosta 7 avulla. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2010d; Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2008.)

KUVIO 6. Sponsoroinnin määrä Suomessa (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2008)

KUVIO 7. Suurimpien mainostajien sponsorointikohteet vuosina 2007 – 2009 (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2008)

Urheilulajin asema on sitä vankempi mitä toimivampi urheilun, sponsoroinnin ja median välinen yhteys on. Jos jokin näistä kolmesta heikkenee, heikkenee myös lajin, joukkueen tai yksittäisen urheilijan asema mediallis-markkinallisen huippu-urheilun piirissä. Yleisön suosio on näitä kolmea osapuolta yhdistävä tekijä, joiden tavoitteena on tuotteistetun verkoston rakentaminen. (Giulianotti 2005, 176 – 177.) Nykyään sponsorieurot ovat tiukassa, siitä kertoo mm. vuoden 2009 sponsoroimisumma (95 miljoonaa euroa), joka putosi edellisestä vuodesta peräti 16 %. Tästä huolimatta urheilu on säilyttänyt kärkipaikkansa ylivoimaisesti suosituimpana sponsoroinnin kohteena. (Leppäsyvä 2010, 33.)

Urheilija voi tienata myös Olympiakomitean ja lajiliiton valmennustukijärjestelmän ulkopuolella olevilta eri järjestöiltä ja yhteisöiltä saatavilla valmennusstipendeillä. Tällaisia tahoja voivat olla kaupungit, yritykset, lajiliittojen tai urheilijoiden omat yhteistyökumppanit tai muut vastaavat tahot. Erilaiset paikalliset urheilun tukisäätiöt ja muut vastaavat yhteisöt saattavat myöntää lahjakkaille urheilijoille valmennusstipendejä urheilumenestyksen perusteella. Eri puolin Suomea toimii säätiöitä, jotka jakavat vuosittain urheilijoille erisuuruisia stipendejä.

4 TUTKIMUSASETELMA

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Suomen Olympiakomitean kanssa. Opinnäytetyön analysoitava materiaali on saatu suoraan Olympiakomitealta. Materiaalin pohjalta olen muokannut aiheen nykyiseen muotoonsa ja tehnyt tarvittavat rajaukset työn suhteen. Opinnäytetyön ohjaajana Olympiakomiteasta on toiminut nuorten huippu-urheiluohjelman koordinoinnista vastaava Asko Härkönen. Härkönen toimii kehityspäällikkönä Suomen Olympiakomiteassa.

Suoritin toisen vuoden työharjoittelujaksoni Suomen Olympiakomiteassa. Siellä ehdotettiin opinnäytetyön aiheeksi tutkia nuorten huippu-urheiluohjelmaa. Aihe vaikutti heti mielenkiintoiselta. Kuukausien harkinnan jälkeen päätin tarttua haasteeseen. Suomen Olympiakomitealle tämän työn tulokset ovat työkalu, jolla voidaan kehittää ja uudistaa jo toimivaa nuorten tukiohjelma-pakettia.

Olympiakomitean nuorten taloudellinen tukiohjelma on ollut olemassa jo vuodesta 1997 lähtien. Tästä huolimatta olemassa olevaa tilastollista faktaa on varsin vähän. Opinnäytetyö paneutuu nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuuluneiden urheilijoiden valmentautumiseen liittyviin taloudellisiin satsauksiin. Tutkimus pyrkii selvittämään mistä tekijöistä budjetti rakentuu ja kuinka suurista rahasummista todellisuudessa on kyse. Opinnäytetyö selvittää mistä huippu-urheilun kannalta merkittävistä tekijöistä menot ja tulot koostuvat.

4.1 Tutkimusongelmat opinnäytetyön rajaukset

Tutkimusongelmiin tulee paneutua laaja-alaisesti ennen kyselylomakkeen muotoilemista. Aineistoa ei pidä kerätä turhan aikaisin, eli tutkimusongelmien eri osa-alueet tulee tietää ja sisäistää kunnolla. Tämä takaa sen, että kyselylomakkeesta saadaan luotettava ja validi. (Yli-Luoma 2004, 7 – 8.)

Tutkimuksen ensisijainen tavoite on tuottaa tilastollista faktaa siitä, millaiset urheilijan budjetit ovat olleet ja millaisista tekijöistä budjetti rakentuu. Opinnäytetyö tutkii kuinka paljon Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmassa olevalla, tai mukana olleella, urheilijalla on menoja ja tuloja omassa lajissaan. Lisäksi työ vertailee kesä- ja talvilajien sekä eri lajiryhmien välisiä sisäisiä taloudellisten sat-sausten eroja. Tutkimuskohteena on yli 200 vuosien 2005 – 2009 välisenä aikana taloudelliseen tukiohjelmaan kuulunutta 15 – 23 -vuotiasta kesä- ja talvilajien urheilijaa. Nuoret urheilevat 26:ssa eri lajissa.

Työ kertoo euroissa mitattuna, millaisin resurssein nuoret urheilijat ovat vuosina 2005 – 2009 urheilleet. Tutkimus selvittää mistä nuoren urheilijan valmentautumiseen liittyvät menot koostuvat ja miten urheilijat rahoittavat urheilutoimintansa. Tästä kokonaisuudesta muodostuu **urheilijan budjetin rakentuminen**. Lisäksi tutkimus sisältää joukon alaongelmia, jotka listaan pääongelmineen seuraavasti:

1. Mistä tekijöistä budjetti rakentuu Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuuluvilla urheilijoilla?
 - 1.1 Mitkä ovat budjetin suuruudet kokonaisuudessaan?

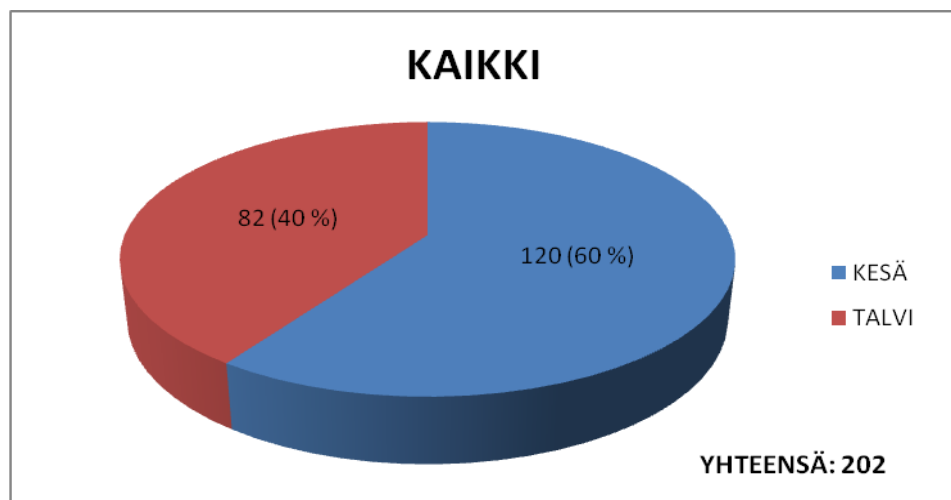
2. Kuinka suuret ovat valmentautumisesta aiheutuvat kustannukset?
 - 2.1 Onko kesä- ja talvilajien välillä kustannuseroja?
 - 2.2 Onko kesälajien välillä kustannuseroja?
 - 2.3 Onko talvilajien välillä kustannuseroja?

3. Kuinka suuret ovat valmentautumiseen liittyvät valmennustuet ja muut tulonlähteet?
 - 3.1 Onko kesä- ja talvilajien välillä tuloeroja?
 - 3.2 Onko kesälajien välillä tuloeroja?
 - 3.3 Onko talvilajien välillä tuloeroja?

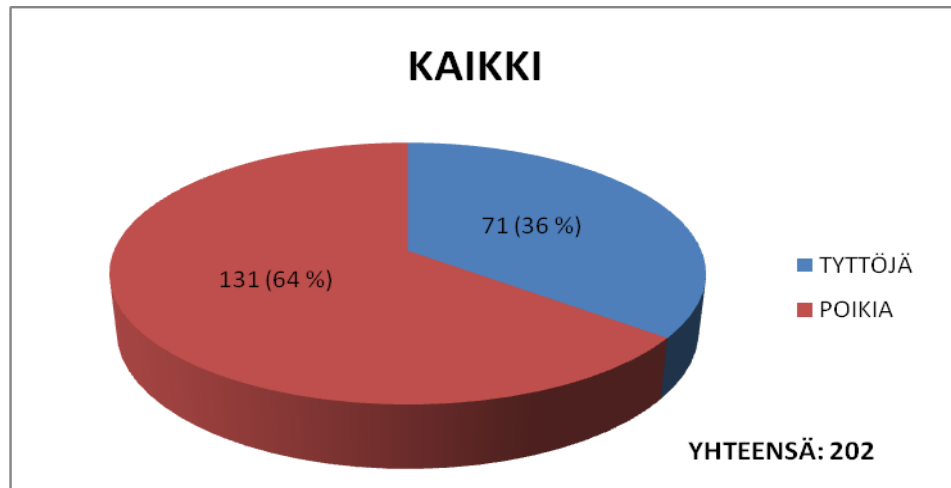
4.2 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä on vuosien 2005 – 2009 välisenä aikana Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuuluneet tukiurheilijat. He ovat iältään 15 – 23 -vuotiaita tyttöjä ja poikia. Kyselyyn vastanneita nuoria on yhteensä 202. He edustavat 26 eri kesä- ja talvilajia.

Tutkimukseen vastanneista 202 urheilijasta kesälajien edustajia oli yhteensä 120 eli 60 % vastanneista. Talvilajien edustajia oli puolestaan 82 vastannutta eli 40 % vastanneista. (Kuvio 8.) 202 vastanneesta tyttöjä on 71 eli 36 % vastanneista ja poikia puolestaan 131 eli 64 % vastanneista (Kuvio 9).

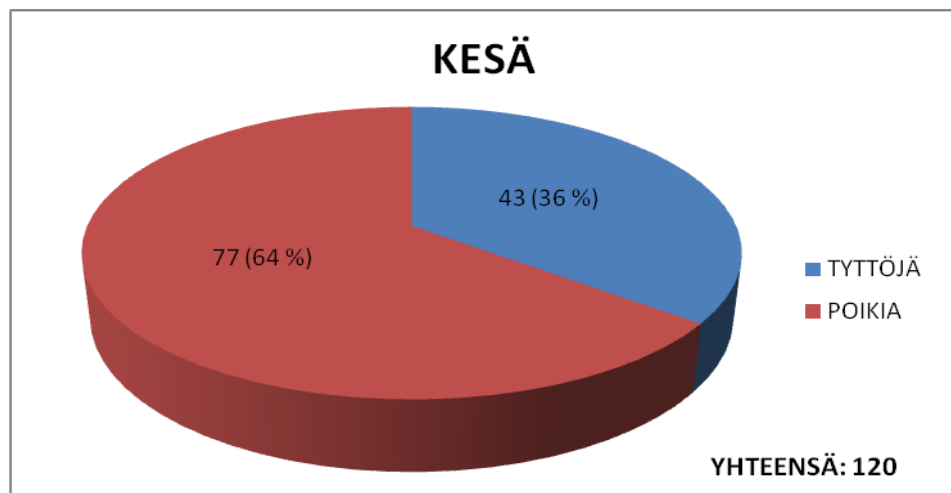

KUVIO 8. Kyselyyn vastanneiden kesä- ja talvilajien urheilijoiden jakauma (N=202)

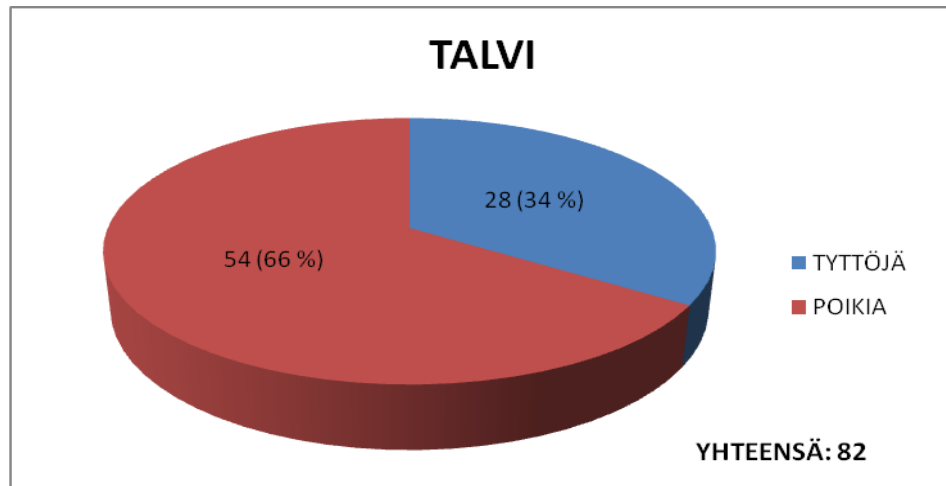

KUVIO 9. Kyselyyn vastanneiden kesä- ja talvilajien urheilijoiden sukupuolijakauma (N=202)

Tutkimukseen vastanneista 120 kesälajien urheilijasta tyttöjä oli yhteensä 43 eli 36 % vastanneista ja poikia oli puolestaan 77 eli 64 % vastanneista (Kuvio 10). 82 tutkimukseen vastanneesta talvilajien urheilijasta tyttöjä oli yhteensä 28 eli 34 % vastanneista ja poikia puolestaan 54 eli 66 % vastanneista (Kuvio 11).

KUVIO 10. Kyselyyn vastanneiden kesälajien urheilijoiden sukupuolijakauma (N=120)

KUVIO 11. Kyselyyn vastanneiden talvilajien urheilijoiden sukupuolijakauma (N=82)

Kyselytutkimukseen vastanneet 202 Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuulunutta nuorta tukiurheilijaa edustavat 26 eri kesä- ja talvilajia. Kesälajeja tutkimuksessa on yhteensä 17: ammunta, judo, melonta, miekkailu, nykyaikainen 5-ottelu, nyrkkeily, paini, painonnosto, purjehdus, ratsastus, soutu, sulkapallo, taekwondo, tennis, uinti, voimistelu ja yleisurheilu. Tutkimuksen talvilajeja on yhteensä 9: alppihiihto, ampumahiihto, freestylehiihto, lumilautailu, maastohiihto, mäkihyppy, pikaluistelu, taitoluistelu ja yhdistetty. (Taulukko 2.)

Kun tarkastellaan kaikkia vastanneita (sekä kesä- että talvilajien urheilijat) lajiryhmittäin, huomataan, että ehdottomasti suurin lajiryhmä on yleisurheilu. Kaikista kyselyyn vastanneista 202 urheilijasta yleisurheilijoita on yhteensä 39 eli 19,2 % vastanneista. Sukupuolijakauma yleisurheilussa on seuraavanlainen: poikia 30 eli 76,9 % vastanneista ja tyttöjä 9 eli 23,1 % vastanneista. Toiseksi suurin lajiryhmä on maastohiihto (yhteensä 16 vastannutta) ja kolmanneksi suurin voimistelu (yhteensä 15 vastannutta). (Taulukko 2.)

TAULUKKO 2. Kaikki vastanneet lajiryhmittäin

	VASTANNEET	TYTTÖJÄ	POIKIA	
KESÄ	AMMUNTA	8	3	5
	JUDO	5	2	3
	MELONTA	4	1	3
	MIEKKAILU	2	1	1
	NYK.AIK. 5-OTTELU	1	1	
	NYRKKEILY	3		3
	PAINI	10	2	8
	PAINONNOSTO	1	1	
	PURJEHDUS	11	6	5
	RATSASTUS	1	1	
	SOUTU	1	1	
	SULKAPALLO	1		1
	TAEKWONDO	2	1	1
	TENNIS	4	1	3
	UINTI	12	6	6
	VOIMISTELU	15	7	8
	YLEISURHEILU	39	9	30
TALVI	ALPPIHIIHTO	8	4	4
	AMPUMAHIIHTO	6	4	2
	FREESTYLEHIIHTO	8	2	6
	LUMILAUTAILU	12	3	9
	MAASTOHIIHTO	16	7	9
	MÄKIHYPPY	7		7
	PIKALUISTELU	9	4	5
	TAITOLUISTELU	7	4	3
	YHDISTETTY	9		9
	YHTEENSÄ:	202	71	131

4.3 Tutkimusmenetelmät

Aineisto käsiteltiin Excel-tietojenkäsittelyohjelman sekä Word-tekstinkäsittelyohjelman avulla. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustuu sekä kotimaiseen että ulkomaiseen kirjallisuuteen, Internet-lähteisiin, luentomateriaaleihin sekä omaan näkemykseeni. Aineiston tarkempi analyysi suoritettiin Excel-tietojenkäsittelyohjelman keskiarvotesteihin perustuen.

Koska tutkittava ryhmä oli suuri ja tutkimuksen tarkoituksena oli saada tilastollista ja numeerista tietoa, toteutettiin tutkimus kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä eli määrään perustuvalla lomakekyselyllä (Liite 1; muunnelma Olympiakomitean alkuperäisestä versiosta). Kysely on ollut osa Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaa, joka on toteutettu vuosittain ohjelmassa mukana olleille nuorille urheilijoille. Minulla oli työtä aloittaessani valmiit kyselyn tulokset, jotka sain suoraan Olympiakomitealta. Otin analysoitavakseni viimeisimpien vuosien kyselyn tulokset, jotka ovat vuosilta 2005 – 2009.

Huippu-urheiluohjelmassa mukana olleet nuoret ovat vuosittain vastanneet nimellään Olympiakomitean teettämään kyselyyn. Nuorilta on kysytty sekä tulevien vuosien urheilullisia että opiskeluun liittyviä tavoitteita. Lisäksi kyselyn avulla on kartoitettu nuorten urheiluun liittyvää taloudellista panostusta. Nuori on kertonut kyselyssä aina kuluneen vuoden budjetin toteuman ja seuraavan vuoden budjettisuunnitelman. Tässä opinnäytetyössä olen perehtynyt ainoastaan budjetin toteumiin, ja niissä esiintyviin eri muuttujiin (Liite 1).

Kyselyssä budjetin toteumassa on ollut eri muuttujia urheiluun liittyvien menojen sekä urheilun rahoittamisen (tulonlähteet) osalta. Tässä työssä tarkasteltavia eri muuttujia menojen osalta ovat: leirit kotimaassa, leirit ulkomailla, kisamatkat, valmentajakustannukset, muut mahdolliset kulut, sekä koko kauden menot yhteensä. Urheilun rahoittamisen (tulonlähteet) kohdalla tarkasteltavia muuttujia ovat: lajiliitolta, seuralta ja sponsoreilta saatava tuki, urheiluun liittyvä oma rahoitus, muut urheiluun liittyvät tulonlähteet, sekä koko kauden tulot yhteensä. Tässä opinnäytetyössä analysoidaan edellä mainittujen muuttujien avulla urheilijan budjetin rakentumista.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena vuosien 2005 – 2009 saatujen tietojen pohjalta. Aluksi koodasin kyselylomakkeiden vastaukset Excel-
taulukkaan ja laskin keski-, maksimi- ja minimiarvot sekä keskihajonnat kaikista tutkittavista muuttujista. Kaikki arvot on pyöristetty euroihin, joten senttejä ei ole otettu tutkimuksessa huomioon. Olympiakomitean nuorten huippu-

urheiluohjelmassa voi mukana olla nuoria usean vuoden ajan. Tässä kyselyssä tällaisille henkilöille, joiden tuloksia on usealta eri vuodelta, on laskettu erikseen omat keskiarvot kaikissa eri muuttujissa. Tämä on tehty, koska t-testiä tehdessä tulee jokaisella tutkittavalla kohteella (henkilöllä) olla vain yksi arvo kussakin muuttujassa. Tämä takaa testin luotettavuuden.

Tämän jälkeen analysoin määrällisen aineiston t-testillä. T-testi on tilastotieteen keskeisimpiä ja eniten käytettyjä testejä, jonka avulla mitataan kahden ryhmän keskiarvojen sattumanvaraisuutta sekä verrataan parametrin tai tunnusluvun arvoa tiettyyn vakioarvoon (Laininen 2000, 30; Heikkilä 1998, 222).

Tulosten tulkinnassa olen ottanut huomioon ryhmäkoon (n), tulosten keskiarvon (\bar{x}), tulosten maksimi- (\max) ja miniarvon (\min), keskihajonnan (s) ja keskiarvojen merkitsevyyden (p -arvo). Keskihajonta kuvaa sitä, kuinka hajallaan arvot keskiarvon ympärillä ovat. Keskiarvojen merkitsevyytaso kuvaa, kuinka suuri riski on, että saatu ero johtuu sattumasta. Samalla se mittaa tilastollista luotettavuutta. (Heikkilä 1998; 84, 185.) Keskiarvojen välillä voidaan sanoa olevan eroa, jos näyttö on tarpeeksi vahvaa. Merkitsevyyttä ilmaistaan p -arvolla. Testatun eron tai riippuvuuden sanotaan olevan tilastollisesti erittäin merkitsevä, jos $p \leq 0,001$, tilastollisesti merkitsevä, jos $p \leq 0,01$ tai tilastollisesti melko merkitsevä, jos $p \leq 0,05$ (Heikkilä 1998; 84, 185).

Kahden otoksen keskiarvojen T-testin edellytyksenä on, että otokset on poimittu satunnaisesti ja ovat toisistaan riippumattomia sekä muuttujat ovat suhde- tai välimatka-asteikon muuttujia ja lähes normaalisti jakautuneita molemmissa perusjoukoissa. Kahdesta perusjoukosta saatujen otosten keskiarvojen perusteella testataan, poikkeavatko perusjoukkojen keskiarvot mahdollisesti toisistaan. Testisuure määrätty sen mukaan, ovatko varianssit perusjoukoissa yhtä suuret vai eri suuret. Testi onkin siten kaksiosainen: ensin testataan varianssien yhtä suuruutta, jonka jälkeen testituloksen perusteella valitaan käytettävä testisuure ja vastaava p -arvo. Näiden perusteella tehdään johtopäätökset varsinaisista hypoteeseista. (Karjalainen 2004, 202 – 205.)

4.4 Reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen luotettavuutta kuvataan kahdella termillä, reliabiliteetilla ja validiteetilla. Termit tarkoittavat luotettavuutta. Reliabiliteetti tarkoittaa mittauksen satunnaisvirheettömyyttä, joka viittaa tutkimuksen toistettavuuteen. Jos tutkimus pystytään toistamaan useaan kertaan ja saadaan tutkimuksista melko samanlaiset tulokset, on kyseessä reliaabeli mittari. Ulkoinen reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että sama tutkimus on toistettavissa muissakin olosuhteissa. Validiteetin luotettavuus-sisältö tarkoittaa sitä, mitataanko juuri sitä, mitä on tarkoitus mitata. Luotettavuus-tarkastelu on tärkeä osa tutkimusta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231; Harman & Pandorf 2000, 278 – 279; Metsämuuronen 2000, 10 – 11; Heikkilä 1998, 179.)

Lähtökohdiltaan virheellinen tutkimusasetelma vaikuttaa ratkaisevasti tutkimuksen kokonaisvaliditeettiin. Mittarin validiteetilla eli luotettavuudella tarkoitetaan sen pätevyyttä mitata juuri sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata kattavasti ja tehokkaasti (Harman & Pandorf 2000, 277 – 278). Esimerkiksi epäonnistunut otanta tai mittauksen ajankohta voivat vaikuttaa väärentävästi mittaustulokseen. Yksittäisen mittarin hyvä validiteetti onkin välttämätöntä tutkimuksen kokonaisvaliditeetin kannalta. (Tilastokeskus 2010.)

Tutkimuksen reliabiliteetti eli mittauksen luotettavuus täytti melko hyvin odotukset. Vastausten luotettavuuden kannalta tärkeä tekijä oli se, kuinka vastaajat jaksivat keskittyä kyselyyn ja kuinka totuudenmukaisesti he vastasivat kysymyksiin (vastausten todenmukaisuutta ei voida todistaa). Kysely on toteutettu Suomen Olympiakomitean teettämänä nimellisenä kyselynä, jolloin vastausten voidaan olettaa olevan melko rehellisiä. Kokonaisluotettavuuden kannalta täytyy muistaa, että nuorten urheilijoiden budjettien toteumat perustuvat monessa tapauksessa enemmän arvioihin kuin todellisiin faktoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksesta saatavat tulokset ovat enemmänkin suuntaa antavia kuin absoluuttisia totuuksia.

Koska kyseessä on kyselytutkimus, on tärkeä tutkia tutkimuksen validiteettia siltä pohjalta, ovatko vastaajat käsittäneet kyselylomakkeen kysymykset samalla tavalla kuin tutkija on oletanut. Tutkimuksessa mukana olleissa kyselylomakkeen kysymyksissä oli mahdollisuuksia tulkintaeroille, jotka vaikuttivat tutkimuksen validiteettiin. Opinnäytetyön kvantitatiivisen tutkimuksen validiteetti on kaikesta huolimatta melko hyvä. Tutkimus mittaa sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata, eli nuoren huippu-urheiluohjelmassa olevan urheilijan menojen ja tulojen suuruutta, sekä kesä- ja talvilajien välisiä ja eri lajiryhmien sisällä vallitsevia taloudellisten satsausten eroja. Tutkimuslomakkeen kysymykset oli räätälöity koskemaan niitä aihealueita ja vastaamaan niihin kysymyksiin, joihin haettiin tietoa. Tutkimus mittasi juuri sitä, mitä sen pitikin mitata.

Joukossa esiintyi pieni määrä palautettuja vastauslomakkeita joita ei voitu ottaa huomioon puutteellisten tietojen vuoksi. Tällaisia olivat ne lomakkeet, joissa oli jätetty vastaamatta joihinkin kohtiin.

5 TULOKSET: NUOREN URHEILIJAN BUDJETIN RAKENTUMINEN

Tutkimuksen perusteella Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan vuosina 2005 – 2009 kuuluneiden nuorten tukiurheilijoiden budjetti rakentuu erilaisista valmentautumiseen keskeisesti liittyvistä menoista ja tulonlähteistä. Menot on mitoitettu tulojen mukaan: tämä mahdollistaa huippu-urheilun harjoittamisen.

Nuoren urheilijan budjetti rakentuu pitkälti niiden muuttujien avulla, joita kyselyssä käytettiin hyväksi. Urheilijan valmentautumiseen liittyvät kulut koostuvat kotimaan- ja ulkomaan leirityksistä, kisamatkoista, varustehankinnoista ja valmentajalle maksettavista korvauksista. Kyselyn tuloksista käy ilmi, että urheilijoille aiheutuu myös huomattavia kuluja urheilua tukevista muista toimenpiteistä. Urheilijoiden yleisimmät urheilua tukevat toimenpiteet olivat hieronta ja fysioterapia, ulkopuolisten konsulttien käyttö valmennuksen tukena ja elämisestä aiheutuvat kustannukset (Liite 7).

Urheilijat rahoittavat toimintansa pääsääntöisesti kyselyssä esiintyneiden muuttujien avulla. Tulonlähteitä ovat lajiliitoilta, seuroilta, Olympiakomitealta ja sponsoreilta saatava tuki sekä omarahoitus. Lisäksi osa vastaajista on saanut myös erilaisia apurahoja, urheilumenestyksestä saatavia bonuksia ja kilpailutuloja (Liite 8).

5.1 Budjetin suuruudet kokonaisuudessaan

Kun tarkastellaan kaikkien (sekä kesä- että talvilajien edustajat) kyselyyn vastanneiden 202 urheilijan budjettien kokonaissuuruuksia (ka), huomataan, ettei menojen ja tulojen välillä ole merkittävää eroa. Urheilijat ovat onnistuneet mitoittamaan valmentautumisesta aiheutuvat kulut tulojen mukaan. Urheilijoiden kustannusten keskiarvoksi saatiin 11 111 € ± 10 394 € ja tulonlähteiden keskiarvoksi 11 349 € ± 10 006 €. (Taulukko 3.)

Kun tarkastellaan kyselyyn vastanneiden 120 kesälajien urheilijoiden budjettien kokonaissuuruuksia (ka), huomataan, ettei menojen ja tulojen välillä ole merkittävää eroa. Urheilijat ovat onnistuneet mitoittamaan kustannukset tulojen mukaan. Urheilijoiden kustannusten keskiarvoksi saatiin 12 415 € ± 12 864 € ja tulonlähteiden keskiarvoksi 12 628 € ± 12 145 €. (Taulukko 3.)

Kun tarkastellaan kyselyyn vastanneiden 82 talvilajien urheilijoiden budjettien kokonaissuuruuksia (ka), huomataan, ettei menojen ja tulojen välillä ole merkittävää eroa. Urheilijat ovat onnistuneet mitoittamaan kustannukset tulojen mukaan. Urheilijoiden kustannusten keskiarvoksi saatiin 9 229 € ± 4 488 € ja tulonlähteiden keskiarvoksi 9 471 € ± 5 065 €. (Taulukko 3.)

TAULUKKO 3. Vertailua kesä- (N=120) ja talvilajien (N=82) sekä kaikkien (N=202) kyselyyn vastanneiden menojen ja tulojen keskiarvojen välillä

	KESÄ N=120	TALVI N=82	KAIKKI N=202
MENOT	12 415 ± 12 864	9 229 ± 4 488	11 111 ± 10 394
TULOT	12 628 ± 12 145	9 471 ± 5 065	11 349 ± 10 006

5.2 Urheiluun liittyvät kulut

Tutkimuksessa menoerien osalta tarkastelun kohteena ovat kotimaan ja ulkomaan leiritykseen, kisamatkoihin sekä varusteisiin käytettävä taloudellinen panostus. Lisäksi tarkastelussa ovat valmentajalle maksettavat korvaukset ja muut valmentautumiseen liittyvät kustannukset. Edellä mainituista tekijöistä koostuu urheilijan yhden kauden urheiluun ja valmentautumiseen käyttämä taloudellinen panostus.

Kyselyyn vastanneilla urheilijoilla (N=202) on menoja keskimäärin kaudessa 11 111 € ± 10 394 €. Menot jakautuvat melko tasaisesti eri muuttujien välillä. Suurimmat kustannukset urheilijoille syntyvät kisamatkoista, yhteensä 3 335 € ±

3 604 € kauden aikana. Toiseksi eniten kustannuksia syntyy ulkomaan leireilystä, yhteensä 3 046 € ± 4 535 €. (Taulukko 4.)

TAULUKKO 4. Kaikkien 26 lajin menojen keskiarvot ja keskihajonnat eri muuttujissa (N=202)

MENOT	
LEIRIT KOTIMAASSA	1 433 ± 1 181
LEIRIT ULKOMAILLA	3 046 ± 4 535
KISAMATKAT	3 335 ± 3 604
VARUSTEET	2 068 ± 3 441
VALMENTAJAKORVAUKSET	2 144 ± 4 899
MUU	2 625 ± 2 322
YHTEENSÄ	11 111 ± 10 394

5.2.1 Kustannuserot kesä- ja talvilajien välillä

Taulukko 5 kertoo, onko kesä- ja talvilajien välillä kustannuseroja eri muuttujien välillä. Kesä- ja talvilajien keskiarvojen välillä on tehty t-testi, jolla on mitattu merkitsevyyserot kesälajien ja talvilajien osalta kyselyyn vastanneiden välillä. Kesälajeissa kustannukset näyttävät olevan yleisesti ottaen suuremmat kuin talvilajeissa. Kesälajeissa kokonaiskustannusten keskiarvo on 12 415 € ± 12 864 €, kun vastaava luku talvilajeissa on 9 229 € ± 4 488 €. Näiden kahden luvun välillä on tilastollisesti melko merkitsevä ero (p=0,016). Tilastollisesti melko merkitsevä ero on myös kotimaan leireilyn välillä (p=0,024). (Taulukko 5.)

TAULUKKO 5. Vertailua kesä- ja talvilajien menojen keskiarvojen ja keskihajontojen välillä eri muuttujissa (kesälajit: N=120, talvilajit: N=82)

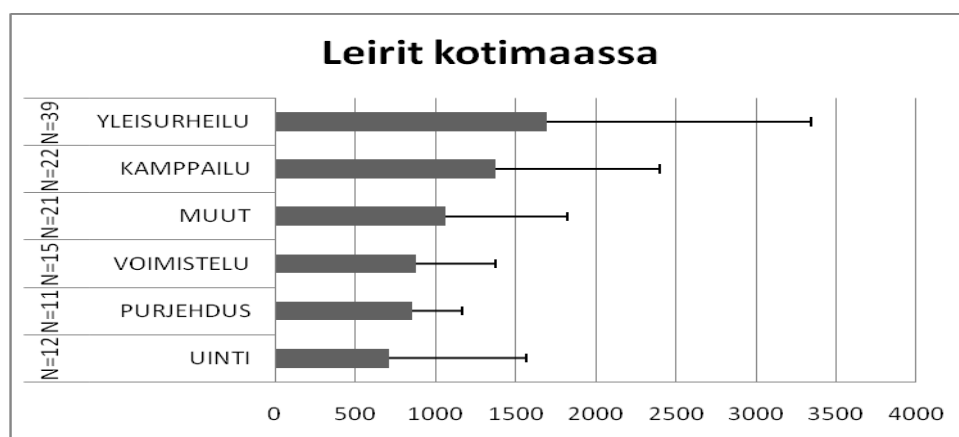
MENOT	KESÄ N=120	TALVI N=82	p-arvo
LEIRIT KOTIMAASSA	1 259 ± 1 191	1 670 ± 1 132	0,024*
LEIRIT ULKOMAILLA	3 287 ± 5 590	2 665 ± 1 911	0,321
KISAMATKAT	3 715 ± 4 376	2 809 ± 2 025	0,066
VARUSTEET	2 375 ± 4 309	1 604 ± 1 188	0,093
VALMENTAJAKORVAUKSET	2 693 ± 6 308	1 392 ± 1 316	0,080
MUU	2 540 ± 2 266	2 801 ± 2 480	0,679
YHTEENSÄ	12 415 ± 12 864	9 229 ± 4 488	0,016*

*Tilastollisesti melko merkitsevä

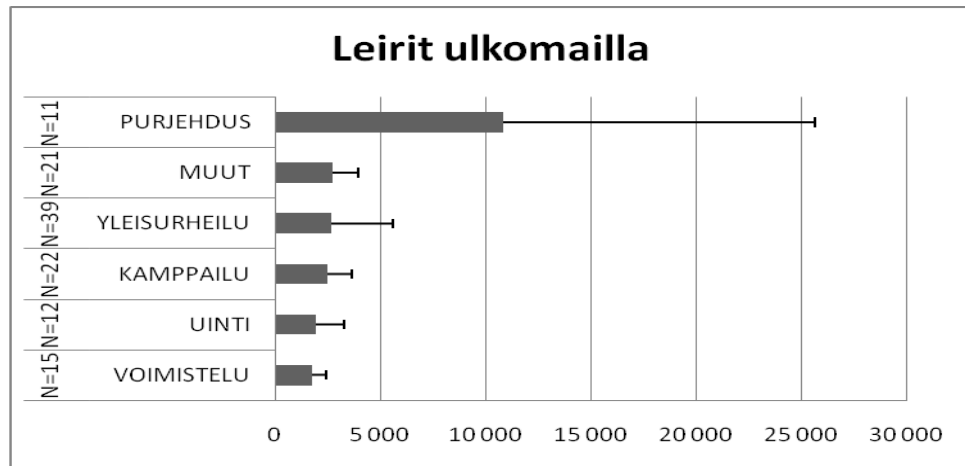
5.2.2 Kustannuserot kesälajien välillä

Luvussa kesälajien välillä olevat kustannuserot on kerrottu aina yhden muuttujan avulla, josta käy ilmi jokaisen 6 lajiryhmän kustannusten keskiarvot ja keskihajonnat. Lajit on jaettu 6 lajiryhmään, muuten niin pienien vastaajamäärien takia. Jaottelu on seuraavanlainen: kamppailu (judo, miekkailu, nyrkkeily, paini ja taekwondo). Kamppailussa on näin ollen vastaajia yhteensä 22. Purjehdus, uinti, voimistelu ja yleisurheilu ovat omina lajiryhminään suuren vastaajajoukon vuoksi. Loput lajit on laitettu yhteen ryhmään. Sen muodostavat ammunta, melonta nyky-aikainen 5-ottelu, painonnosto, ratsastus, soutu, sulkapallo ja tennis. Vastaajia on yhteensä 21 kohdassa ”muut”. Kaikkien 6 ryhmän summana kesälajeissa kyselyyn vastanneita on yhteensä 120 Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuulunutta urheilijaa. Tarkempaa analyysiä tulosten osalta voi tehdä liitteestä 5.

Kotimaan leiritykseen käytettävää rahanmäärää tarkasteltaessa huomataan, että yleisurheiluun käytetään eniten rahaa, kun tarkastelun kohteena ovat eri lajien keskiarvot. Keskimäärin yleisurheilussa kotimaan leireihin kuluu rahaa yhteensä 1 693 € ± 1 648 € kauden aikana. Uintiin käytetään vähiten keskiarvojen valossa rahaa, yhteensä 710 € ± 854 €. (Kuvio 12.) Ulkomaan leireihin selkeästi eniten rahaa käyttävät purjehduksen tukiurheilijat, keskimäärin yhteensä 10 860 € ± 14 779 €. Voimistelu on puolestaan keskiarvoja tarkasteltaessa vähiten rahaa käyttävä lajiryhmä, yhteensä 1 757 € ± 679 € kauden aikana. (Kuvio 13.)

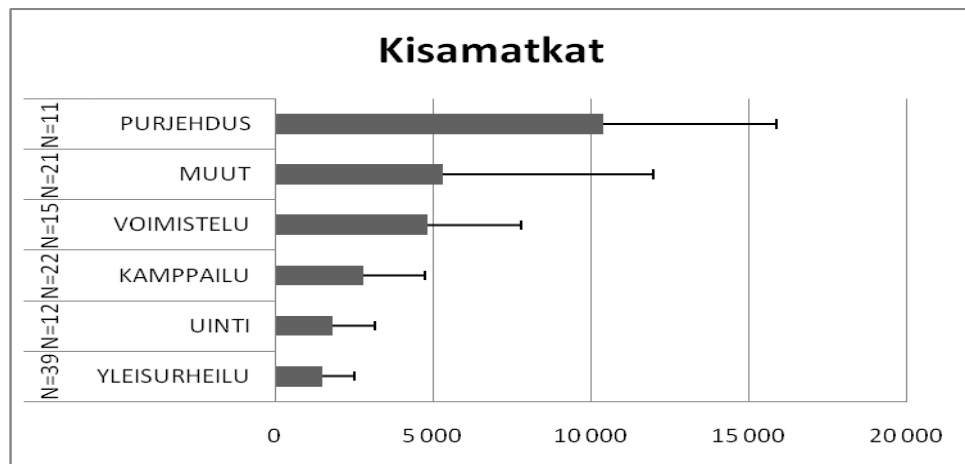

KUVIO 12. Kesälajien kotimaan leireihin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

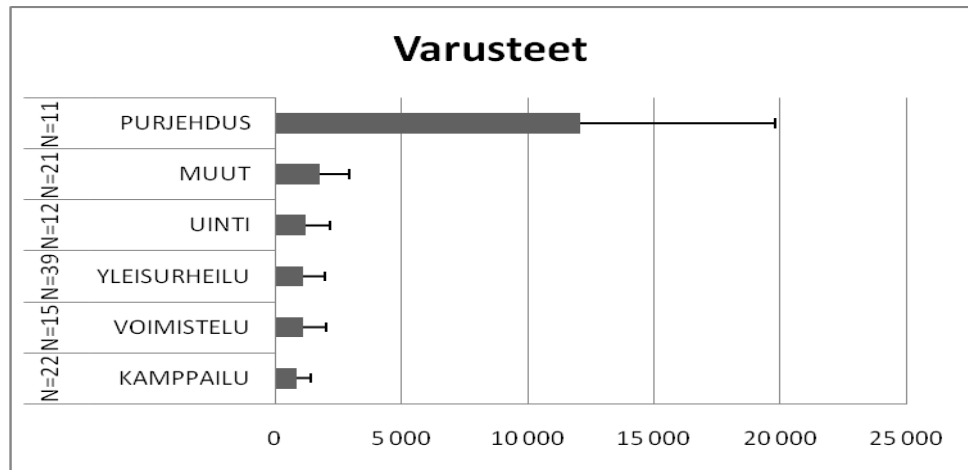

KUVIO 13. Kesälajien ulkomaan leireihin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

Purjehduksessa käytetään eniten rahaa kilpailumatkoihin kaudessa, keskimäärin 17 533 € ± 5 494 €. Yleisurheiluun puolestaan vähiten, 1 500 € ± 995 €. (Kuvio 14.) Varustehankintoihin käytettävää rahanmäärää tarkasteltaessa selkeästi eniten rahaa käytetään purjehduksessa, keskimäärin 12 067 € ± 7 743 € kaudessa. Kamp-pailulajeissa käytetään keskimäärin vähiten rahaa, yhteensä 836 € ± 594 € kaudessa. (Kuvio 15.)

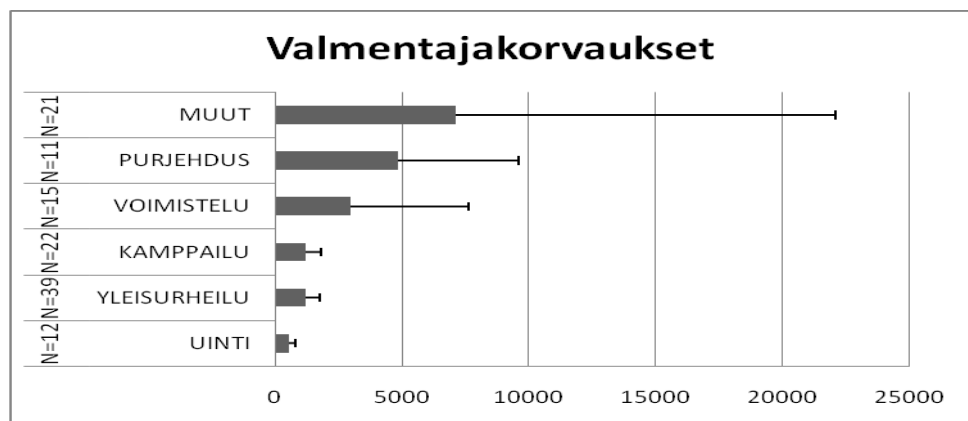

KUVIO 14. Kesälajien kilpailumatkoihin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

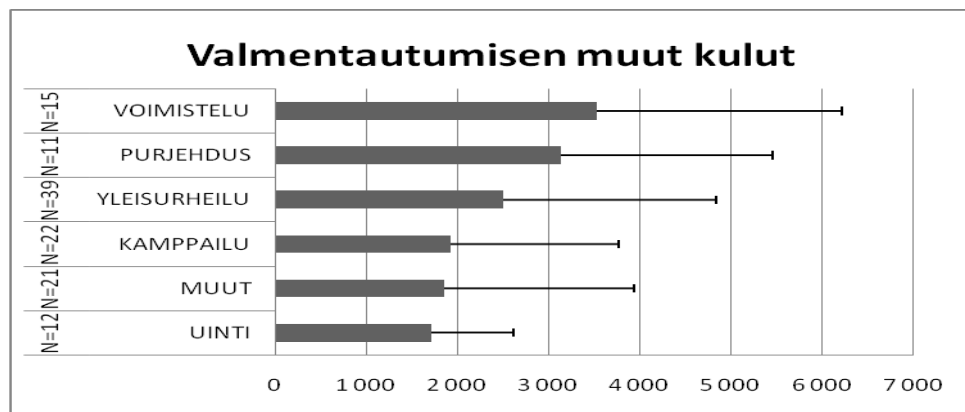
KUVIO 15. Kesälajien varusteisiin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

Valmentajalle maksettaviin korvauksiin eniten rahaa käytetään ”muissa lajeissa”. Siellä tennis nostaa keskiarvotuloksia huomattavasti (Liite 5). Muiden lajien kohdalla valmentajalle maksettavia korvauksia tulee kauden aikana keskimäärin 7 17 € ± 14 953 €. Vähiten valmentajalle maksetaan korvauksia uinnissa, keskimäärin 558 € ± 237 €. (Kuvio 16.)

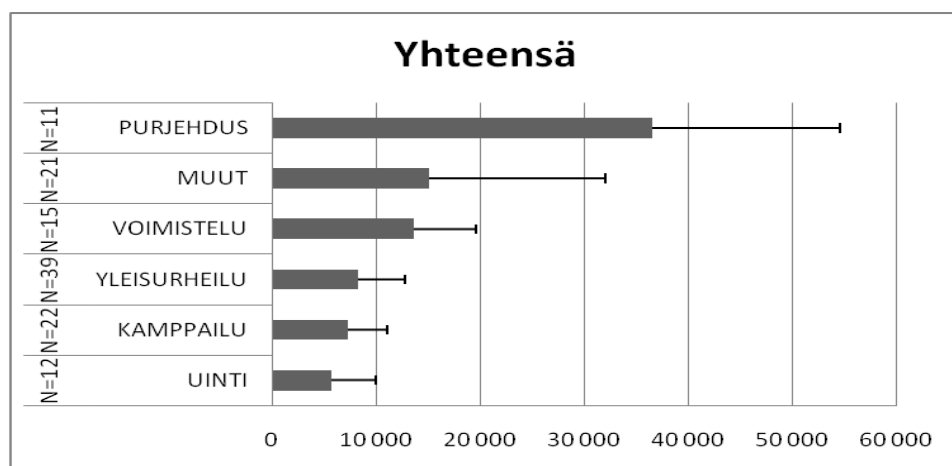

KUVIO 16. Kesälajien valmentajalle maksetun korvauksen keskiarvot ja keskihajonnat

Valmentautumiseen liittyy paljon myös muita kuluja: psyykkisestä valmennuksesta, hieronnoista, lääkärikäynneistä ja muista valmentautumisen tukitoimista aiheutuvia kustannuksia (Liite 7). Voimistelussa on keskimäärin suurimmat kustannukset valmentautumisesta aiheutuvista muista kuluista, yhteensä 3 524 € ± 2 687 € kaudessa. Uinnissa on puolestaan keskimäärin pienimmät kustannukset, 250 € ± 903 € kauden aikana. (Kuvio 17.) Valmentautumisen kauden kokonaiskustannuksia tarkasteltaessa keskimäärin eniten rahaa käytetään purjehduksessa, yhteensä 36 537 € ± 18 112 € kaudessa. Uinnista puolestaan aiheutuu vähiten kokonaiskustannuksia kauden aikana, keskimäärin yhteensä 5 765 € ± 4 240 €. (Kuvio 18.)

KUVIO 17. Kesälajien valmentautumisen muiden kulujen keskiarvot ja keskihajonnat

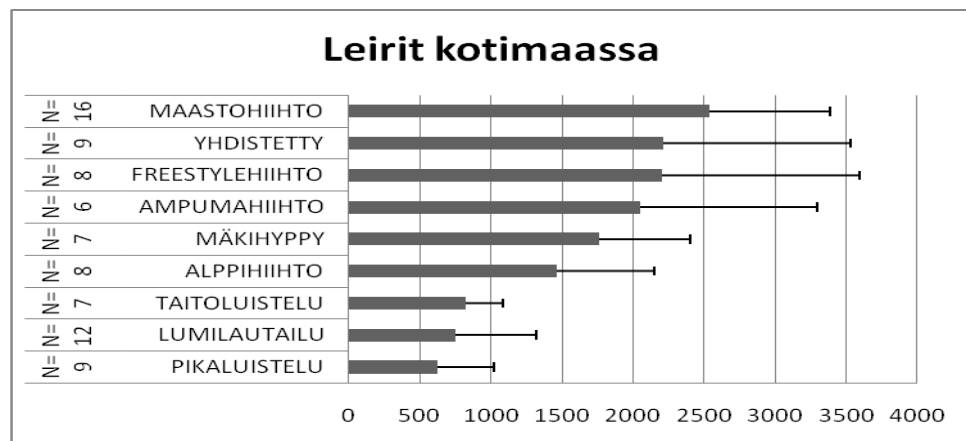

KUVIO 18. Kesälajien kokonaiskustannusten keskiarvot ja keskihajonnat

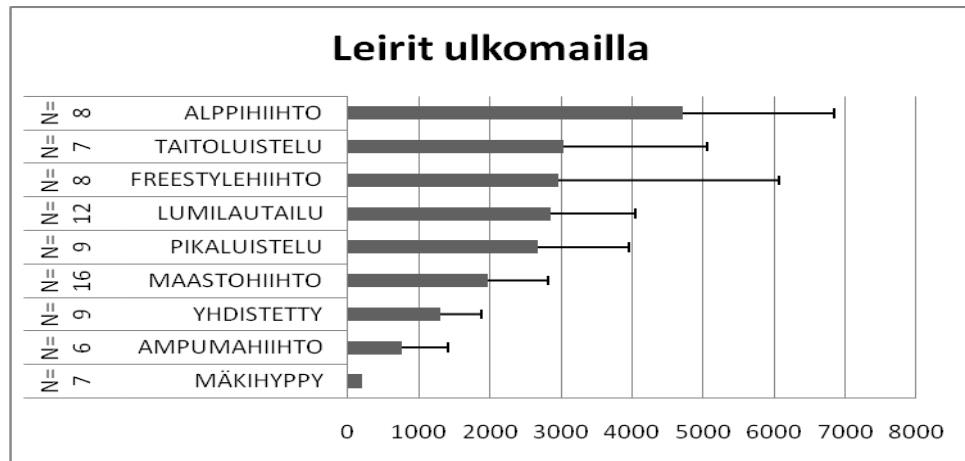
5.2.3 Kustannuserot talvilajien välillä

Luvussa talvilajien välillä olevat kustannuserot on kerrottu aina yhden muuttujan avulla, josta käy ilmi jokaisen 9 lajiryhmän kustannusten keskiarvot ja keskihajonnat sekä keskihajonnat. Talvilajeissa kyselyyn vastanneita on yhteensä 82 Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuulunutta urheilijaa. Tarkempaa analyysiä tulosten osalta voi tehdä liitteestä 5.

Kotimaan leiritykseen käytettävää rahanmäärää tarkasteltaessa huomataan, että maastohiihdossa käytetään eniten rahaa, kun tarkastelun kohteena ovat eri lajien keskiarvot. Keskimäärin maastohiihdossa kotimaan leireihin kuluu rahaa yhteensä $2\,534\text{ €} \pm 849\text{ €}$ kauden aikana. Pikaluisteluun käytetään vähiten keskiarvojen valossa rahaa, yhteensä $750\text{ €} \pm 398\text{ €}$ kaudessa. (Kuvio 19.) Ulkomaan leireihin keskimäärin eniten rahaa käyttävät alppihiihdon tukiurheilijat, yhteensä $4\,714\text{ €} \pm 2\,138\text{ €}$. Mäkihyppy on puolestaan keskiarvoja tarkasteltaessa vähiten rahaa käyttävä lajiryhmä, yhteensä $200\text{ €} \pm 0$. (Kuvio 20.)

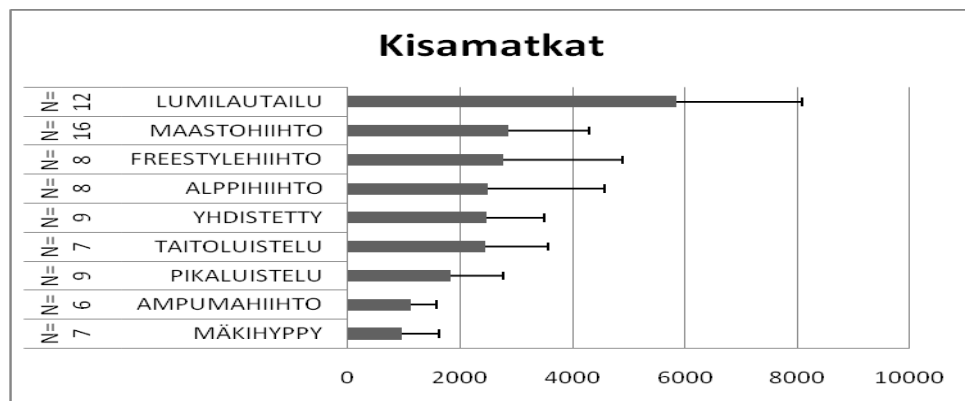

KUVIO 19. Talvilajien kotimaan leireihin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

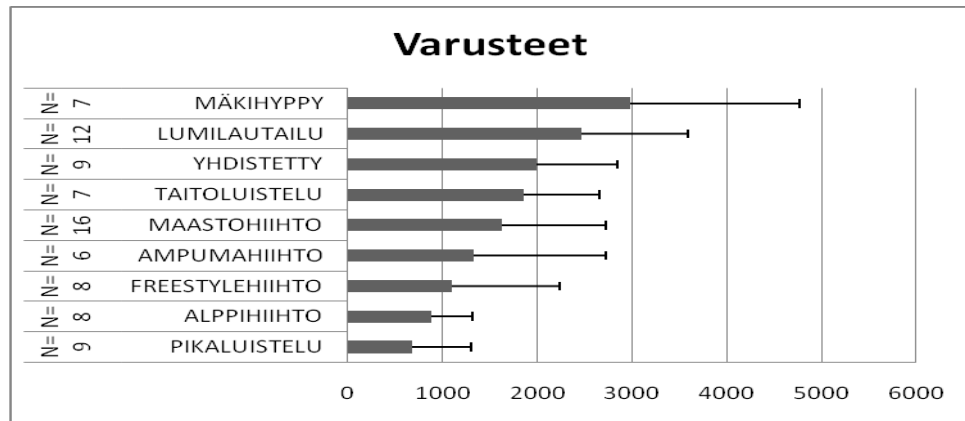

KUVIO 20. Talvilajien ulkomaan leireihin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

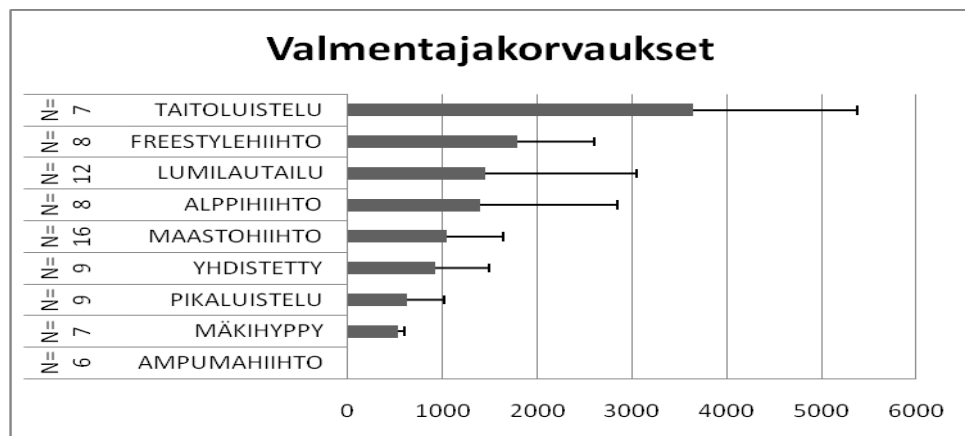
Lumilautailussa käytetään eniten rahaa kilpailumatkoihin kaudessa, keskimäärin 5 859 € ± 2 224 €. Mäkihyppyyn puolestaan vähiten, yhteensä 964 € ± 666 €. (Kuvio 21.) Varustehankintoihin käytettävää rahanmäärää tarkasteltaessa eniten rahaa käytetään mäkihyppysä, keskimäärin 2 980 € ± 1 789 € kaudessa. Pikaluistelussa käytetään vähiten rahaa, yhteensä 681 € ± 627 € kauden aikana. (Kuvio 22.) Valmentajalle maksettaviin korvauksiin selkeästi eniten rahaa käytetään taitoluis- telussa, keskimäärin 3 638 € ± 1 733 € kaudessa. Keskiarvollisesti vähiten puoles- taan valmentajalle maksetaan korvauksia mäkihyppysä, yhteensä 533 € ± 58 € kauden aikana. (Kuvio 23.)

KUVIO 21. Talvilajien kilpailumatkoihin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

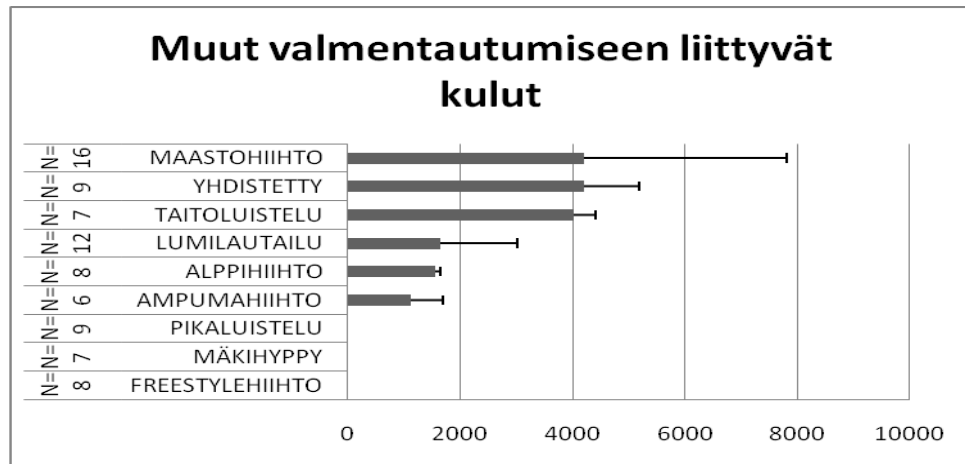

KUVIO 22. Talvilajien varusteisiin käyttämän rahamäärän keskiarvot ja keskihajonnat

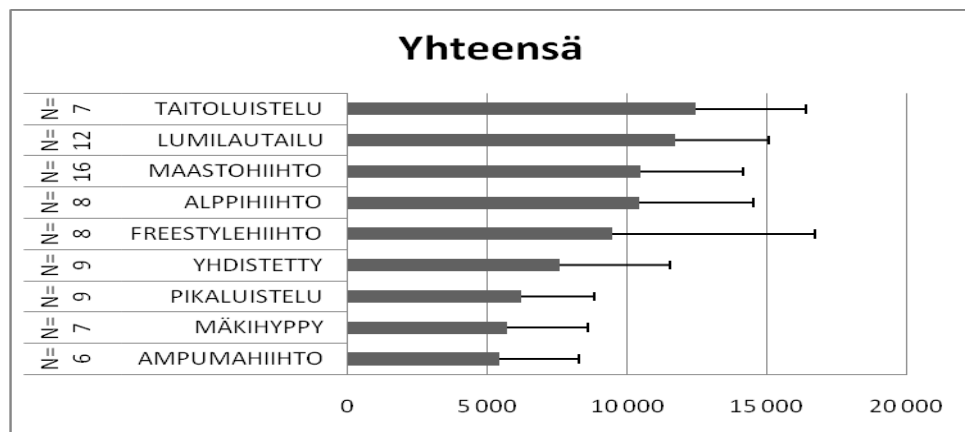
KUVIO 23. Talvilajien valmentajalle maksetun korvauksen keskiarvot ja keskihajonnat

Valmentautumiseen liittyy paljon myös muita kuluja: psyykkisestä valmennuksesta, hieronnoista, lääkärikäynneistä ja muista valmentautumisen tukitoimista aiheutuvia kustannuksia (Liite 7). Maastohiihdossa on keskimäärin suurimmat kustannukset valmentautumiseen liittyvistä muista kuluista, yhteensä 4 201 € ± 3 606 € kaudessa. Ampumahiihdossa on puolestaan keskimäärin pienimmät kustannukset, 1 133 € ± 569 € kauden aikana. Huomattavaa on, ettei pikaluistelussa, mäkihypyssä ja freestylehiihdossa ole lainkaan listattu muita valmentautumisesta aiheutuvia kuluja. (Kuvio 24.)

KUVIO 24. Talvilajien valmentautumisen muiden kulujen keskiarvot ja keskihajonnat

Valmentautumisen kauden kokonaiskustannuksia tarkasteltaessa keskimäärin eniten rahaa käytetään taitoluistelussa, yhteensä $12\,756\text{ €} \pm 3\,955\text{ €}$ kaudessa. Lumilautailusta aiheutuu lähes yhtä paljon kokonaiskuluja kauden aikana. Ampumahiihdossa puolestaan aiheutuu vähiten kokonaiskustannuksia kaudessa, keskimäärin yhteensä $5\,421\text{ €} \pm 2\,846\text{ €}$. (Kuvio 25.)

KUVIO 25. Talvilajien kokonaiskustannusten keskiarvot ja keskihajonnat

5.3 Urheilun rahoittaminen: urheiluun liittyvät valmennustuet ja tulonlähteet

Tutkimuksessa tulonlähteiden osalta tarkastelun kohteena ovat lajiliitoilta, seuroilta, Olympiakomitealta ja sponsoreilta saatavat tuet sekä valmentautumiseen sijoitettavan oman rahoituksen osuus. Lisäksi tarkastelussa ovat muilta tahoilta saatavat taloudelliset avustukset. Edellä mainittujen tekijöiden avulla urheilija rahoittaa yhden kauden urheilusta ja valmentautumisesta aiheutuvat kustannukset.

Kyselyyn vastanneilla urheilijoilla on keskimäärin tuloja kaudessa $11\,349\text{ €} \pm 10\,006\text{ €}$. Tulot jakautuvat melko tasaisesti eri muuttujien välillä. Suurimmat avustukset urheilijoille ovat tulleet sponsoreiden kautta, yhteensä $4\,459\text{ €} \pm 8\,070\text{ €}$ kauden aikana. Omarahoitusosuus on myös huomattavasti suuri, keskimäärin $3\,951\text{ €} \pm 5\,663\text{ €}$. (Taulukko 6.)

TAULUKKO 6. Kaikkien 26 lajin tulojen keskiarvot ja keskihajonnat eri muuttujissa (N=202)

TULOT	
LAJILIITTO	$3\,058 \pm 2\,923$
SEURA	$1\,793 \pm 2\,075$
OLYMPIAKOMITEA	$2\,356 \pm 854$
SPONSORIT	$4\,459 \pm 8\,070$
OMARAHOITUS	$3\,951 \pm 5\,663$
MUU	$2\,083 \pm 1\,941$
YHTEENSÄ	$11\,349 \pm 10\,006$

5.3.1 Tuloerot kesä- ja talvilajien välillä

Taulukko 7 kertoo, onko kesä- ja talvilajien välillä tuloeroja eri muuttujien välillä. Kesä- ja talvilajien keskiarvojen välillä on tehty t-testi, jolla on mitattu merkitsevyyserot kesälajien ja talvilajien osalta kyselyyn vastanneiden välillä. Kesälajeissa tulot näyttävät olevan yleisesti ottaen suuremmat kuin talvilajeissa. Kesälajeissa kokonaistulojen keskiarvoksi on saatu $12\,628\text{ €} \pm 12\,144\text{ €}$, vastaava luku talvilajeissa on $9\,471\text{ €} \pm 5\,065\text{ €}$. Näiden kahden luvun välillä on tilastollisesti melko merkitsevä ero ($p=0,015$).

TAULUKKO 7. Vertailua kaikkien 26 kesä- ja talvilajien tulojen keskiarvojen välillä eri muuttujissa (kesälajit: N=120, talvilajit: N=82)

TULOT	KESÄ N=120	TALVI N=82	p-arvo
LAJILIITTO	2 857 ± 2 259	3 523 ± 4 069	0,382
SEURA	1 992 ± 2 054	1 465 ± 1 911	0,140
OLYMPIAKOMITEA	2 343 ± 1 042	2 375 ± 509	0,795
SPONSORIT	5 359 ± 10 070	3 110 ± 2 916	0,061
OMARAHOITUS	4 478 ± 7 047	3 236 ± 2 783	0,136
MUU	2 105 ± 2 250	2 055 ± 1 570	0,948
YHTEENSÄ	12 628 ± 12 144	9 471 ± 5 065	0,015*

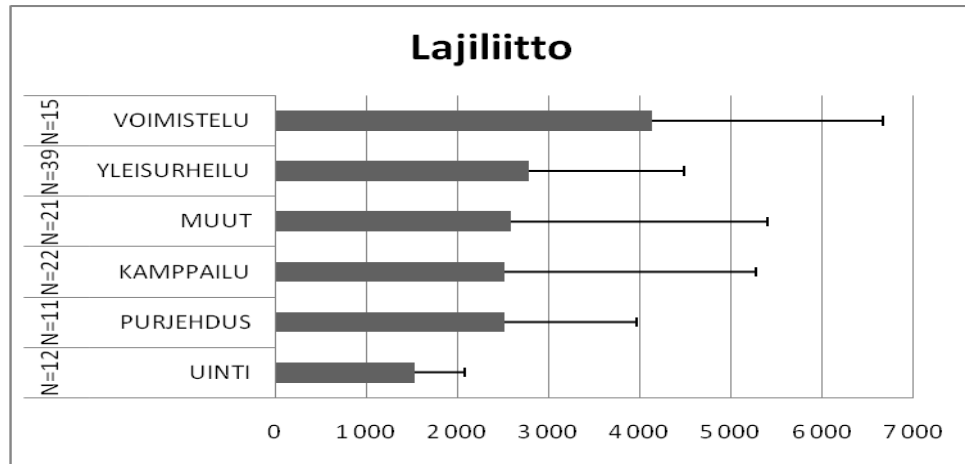
*Tilastollisesti melko merkitsevä

5.3.2 Tuloerot kesälajien välillä

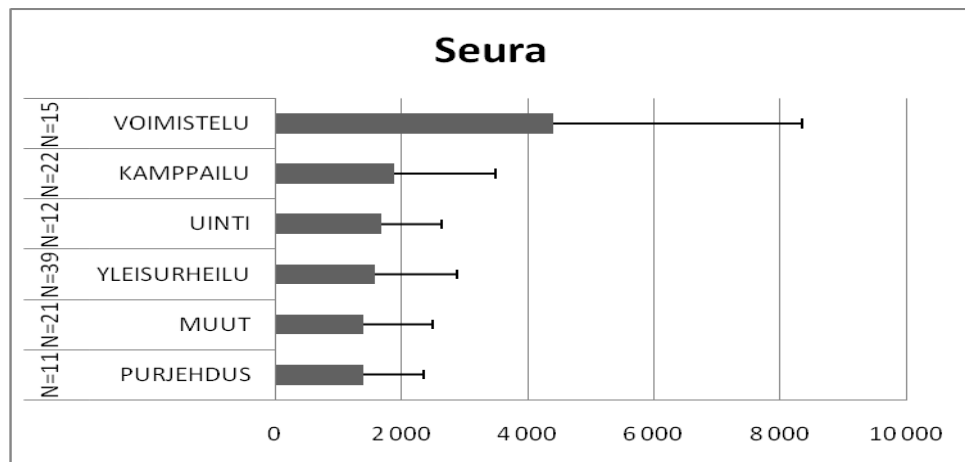
Luvussa kesälajien välillä olevat kustannuserot on kerrottu aina yhden muuttujan avulla, josta käy ilmi jokaisen 6 lajiryhmän kustannusten keskiarvot ja keskihajonnat. Lajit on jaettu 6 lajiryhmään, muuten niin pienien vastaajamäärien takia. Jaottelu on seuraavanlainen: kamppailu (judo, miekkailu, nyrkkeily, paini ja taekwondo). Kamppailussa on näin ollen vastaajia yhteensä 22. Purjehdus, uinti, voimistelu ja yleisurheilu ovat omina lajiryhminään suuren vastaajajoukon vuoksi. Loput lajit on laitettu yhteen ryhmään. Sen muodostavat ammunta, melonta nykyaikainen 5-ottelu, painonnosto, ratsastus, soutu, sulkapallo ja tennis. Vastaajia on yhteensä 21 kohdassa ”muut”. Kaikkien 6 ryhmän summana kesälajeissa kyselyyn vastanneita on yhteensä 120 Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuulunutta urheilijaa. Tarkempaa analyysiä tulosten osalta voi tehdä liitteestä 6.

Lajiliitolta saatavaa taloudellista tukea tarkasteltaessa huomataan, että voimistelu saa eniten taloudellista tukea, kun tarkastelun kohteena ovat eri lajien keskiarvot. Keskimäärin voimistelussa saadaan lajiliitolta taloudellista tukea yhteensä 4 136 € ± 2 528 € kauden aikana. Uinti saa keskiarvojen valossa vähiten lajiliitolta taloudellista tukea, yhteensä 1 538 € ± 544 € kaudessa. (Kuvio 26.) Seuroilta saatavaa taloudellista tukea tarkasteltaessa huomataan, että voimistelu saa niin ikään eniten taloudellista tukea, kun tarkastelun kohteena ovat eri lajien keskiarvot. Keskimäärin voimistelussa saadaan seuralta taloudellista tukea yhteensä 4 412 € ± 3 938 €

kauden aikana. Keskiarvojen valossa vähiten seuralta taloudellista tukea saa purjehdus, yhteensä 1 403 € ± 958 € kaudessa. (Kuvio 27.)

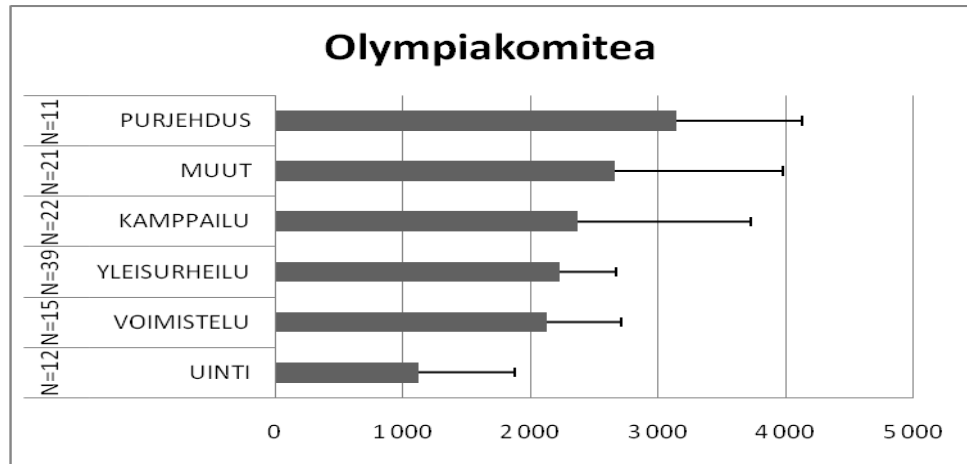
KUVIO 26. Kesälajien lajiliitoilta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

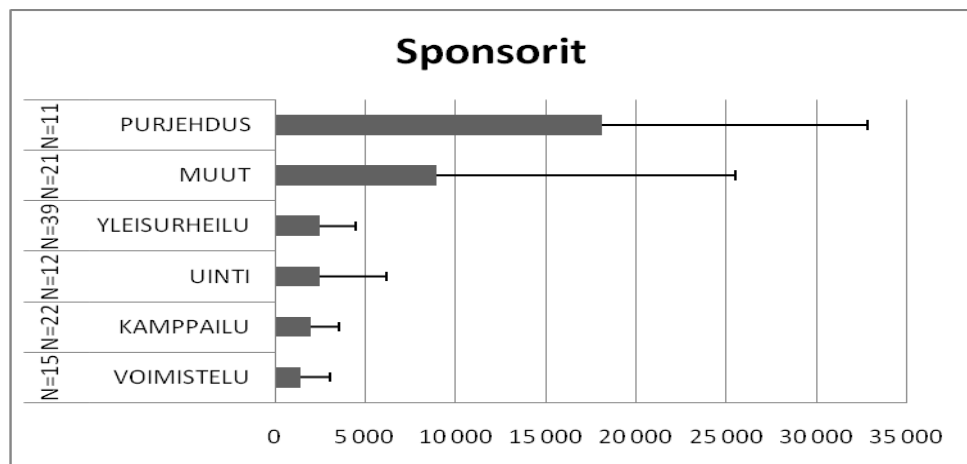
KUVIO 27. Kesälajien seuralta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

Olympiakomitealta taloudellista tukea saa keskiarvollisesti eniten purjehdus, yhteensä 3 140 € ± 986 €. Vähiten Olympiakomitealta taloudellista tukea saa uinti, yhteensä 1 121 € ± 760 € kaudessa. (Kuvio 28.) Ylivoimaisesti eniten taloudellista tukea sponsoreilta saa keskiarvollisesti purjehdus, yhteensä 18 113 € ± 14 758 €

kauden aikana. Voimistelu saa puolestaan vähiten sponsoreilta taloudellista tukea, yhteensä $1\,442\text{ €} \pm 1\,612\text{ €}$ kaudessa. (Kuvio 29.)

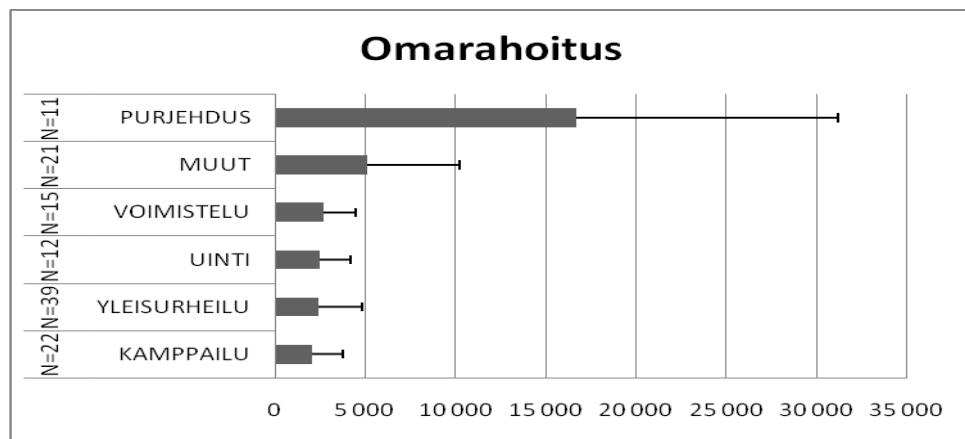
KUVIO 28. Kesälajien Olympiakomitealta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

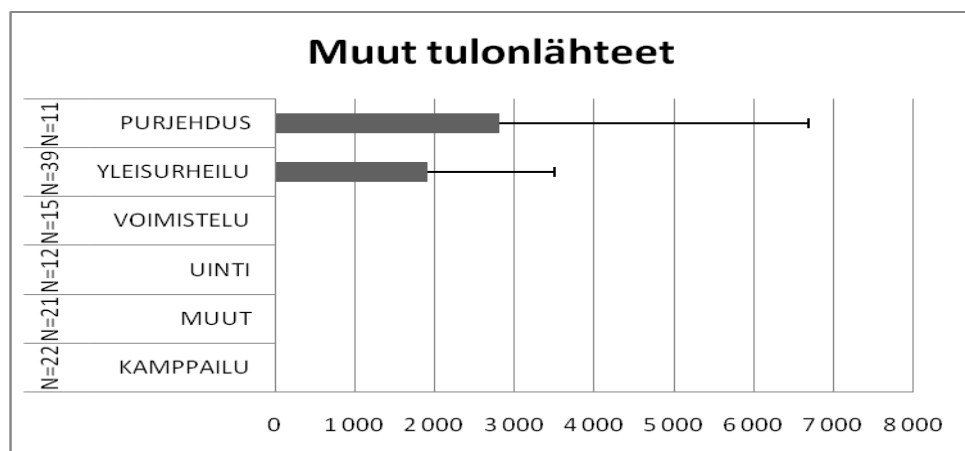
KUVIO 29. Kesälajien sponsoreilta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

Purjehduksessa joudutaan keskiarvollisesti laittamaan eniten omaa rahaa valmentautumiseen, jopa $16\,685\text{ €} \pm 14\,554\text{ €}$ kaudessa. Pienin omarahoitusosuus on kamppailulajeissa, yhteensä keskimäärin $2\,045\text{ €} \pm 1\,684\text{ €}$. (Kuvio 30.) Valmentautumiseen liittyviä kustannuksia voi rahoittaa myös muilta tahoilta saatavien taloudellisten tukien kautta. Tällaisia tukijoita voivat olla erilaiset urheilusäätiöt,

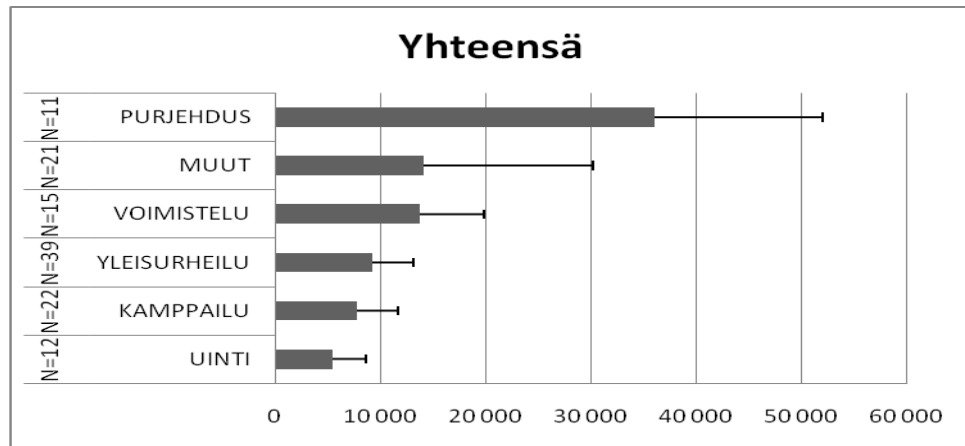
kaupungit ja kunnat sekä kilpailuista maksettavat korvaukset ja bonukset (Liite 8). Muilta tahoilta taloudellista tukea eniten vastanneista saa purjehdus, kun tarkastellaan lajiryhmien keskiarvotuloksia. Purjehdus saa kaudessa yhteensä 2 819 € ± 3 864 €. Vähiten puolestaan saa yleisurheilu, yhteensä 1 913 € ± 1 593 € kaudessa. Merkille pantavaa on, että nämä kaksi olivat ainoat, jotka saivat tuloja muilta tahoilta. (Kuvio 31.) Tulojen kokonaissuuruutta tarkasteltaessa eniten taloudellista tukea saa purjehdus, keskimäärin yhteensä 36 119 € ± 15 925 € kaudessa. Vähiten taloudellista tukea saa uinti, joka saa keskimäärin 5 499 € ± 3 113 € tuloja kaudessa. (Kuvio 32.)

KUVIO 30. Kesälajien omarahoitusosuuden keskiarvot ja keskihajonnat

KUVIO 31. Kesälajien muiden tulonlähteiden keskiarvot ja keskihajonnat

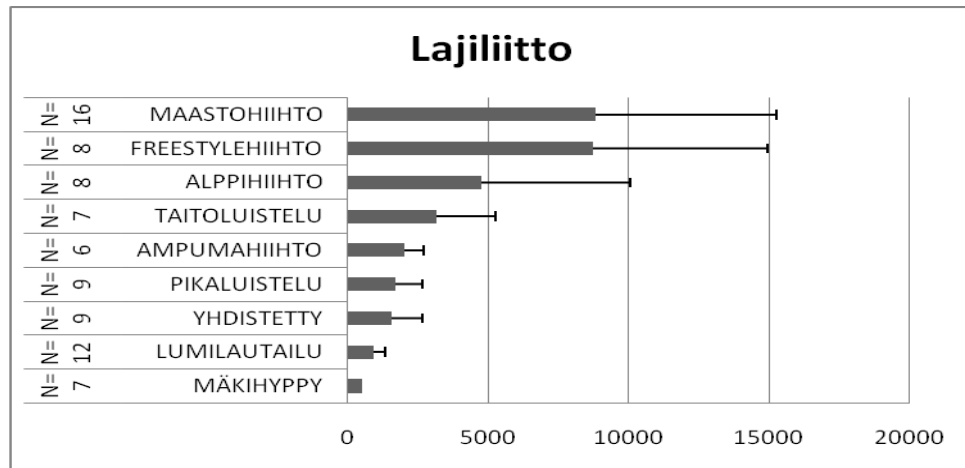

KUVIO 32. Kesälajien kokonaistulojen keskiarvot ja keskihajonnat

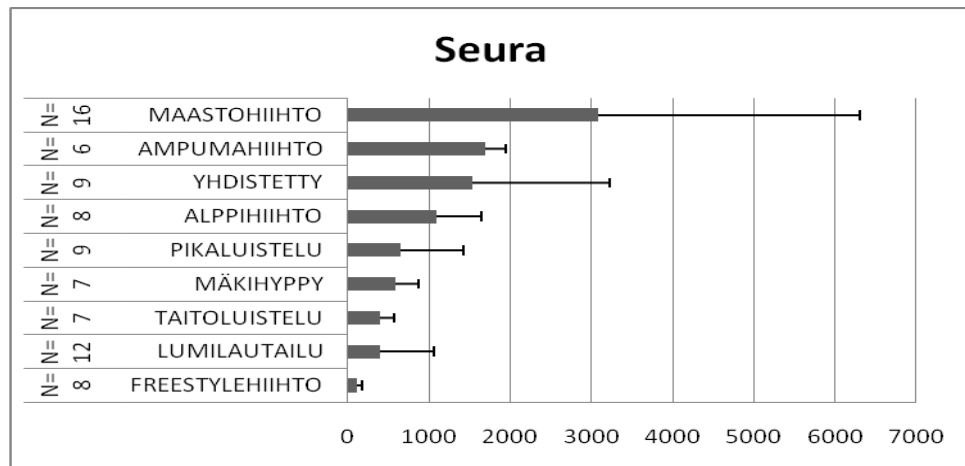
5.3.3 Tuloerot talvilajien välillä

Luvussa talvilajien välillä olevat tuloerot on kerrottu aina yhden muuttujan avulla, josta käy ilmi jokaisen 9 lajiryhmän tulojen keskiarvot ja keskihajonnat. Talvilajeissa kyselyyn vastanneita on yhteensä 82 Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmaan kuulunutta urheilijaa. Tarkempaa analyysiä tulosten osalta voi tehdä liitteestä 6.

Lajiliitolta saatavaa taloudellista tukea tarkasteltaessa huomataan, että maastohiihto saa eniten taloudellista tukea, kun tarkastelun kohteena ovat eri lajien keskiarvot. Keskimäärin maastohiihdossa saadaan lajiliitolta taloudellista tukea yhteensä 8 833 € ± 6 449 € kauden aikana. Mäkihyppy saa keskiarvojen valossa vähiten lajiliitolta taloudellista tukea, yhteensä 500 € ± 0 € kaudessa. (Kuvio 33.) Seuroilta saatavaa taloudellista tukea tutkiessa huomataan, että maastohiihto saa selkeästi eniten taloudellista tukea, kun tarkastelun kohteena ovat eri lajien keskiarvot. Keskimäärin maastohiihdossa saadaan seuralta taloudellista tukea yhteensä 3 089 € ± 3 218 € kauden aikana. Keskiarvojen valossa vähiten seuralta taloudellista tukea saa freestylehiihto, yhteensä 119 € ± 58 € kaudessa. (Kuvio 34.)

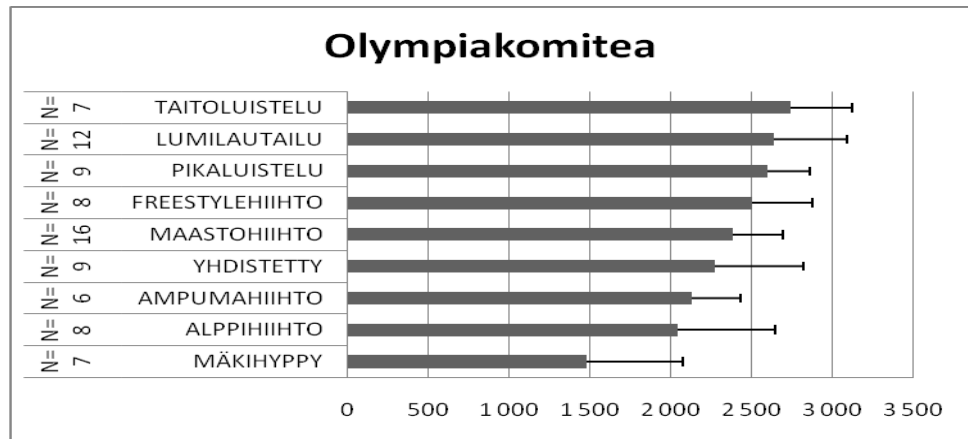

KUVIO 33. Talvilajien lajiliitoilta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

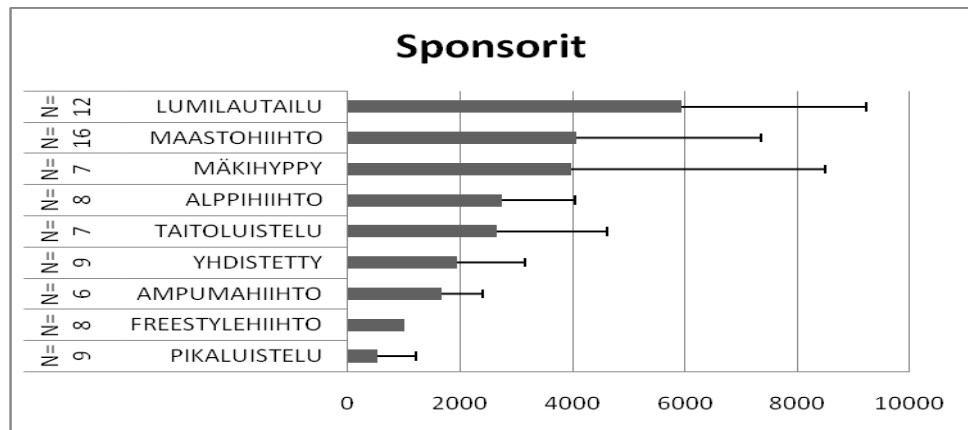

KUVIO 34. Talvilajien seuralta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

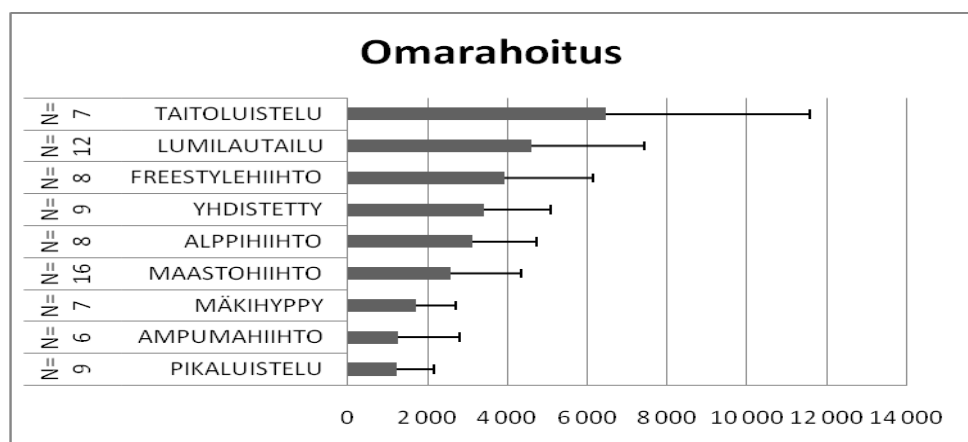
Olympiakomitealta taloudellista tukea saa keskiarvallisesti eniten taitoluistelu, $2\,738\text{ €} \pm 383\text{ €}$ kauden aikana. Vähiten Olympiakomitealta taloudellista tukea saa mäkihyppy, yhteensä $1\,480\text{ €} \pm 597\text{ €}$ kaudessa. (Kuvio 35.) Eniten taloudellista tukea sponsoreilta saa keskiarvallisesti lumilautailu, $5\,950\text{ €} \pm 3\,270\text{ €}$ kauden aikana. Pikaluistelu saa puolestaan vähiten sponsoreilta taloudellista tukea, yhteensä $527\text{ €} \pm 696\text{ €}$ kaudessa. (Kuvio 36.) Taitoluistelussa joudutaan keskiarvallisesti laittamaan eniten omaa rahaa valmentautumiseen, $6\,469\text{ €} \pm 5\,116\text{ €}$ kaudessa. Pikaluistelussa selvittää pienimmällä oman rahan satsauksella: keskimäärin omaa rahaa tarvitaan $1\,224\text{ €} \pm 933\text{ €}$ kauden aikana. (Kuvio 37.)

KUVIO 35. Talvilajien Olympiakomitealta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

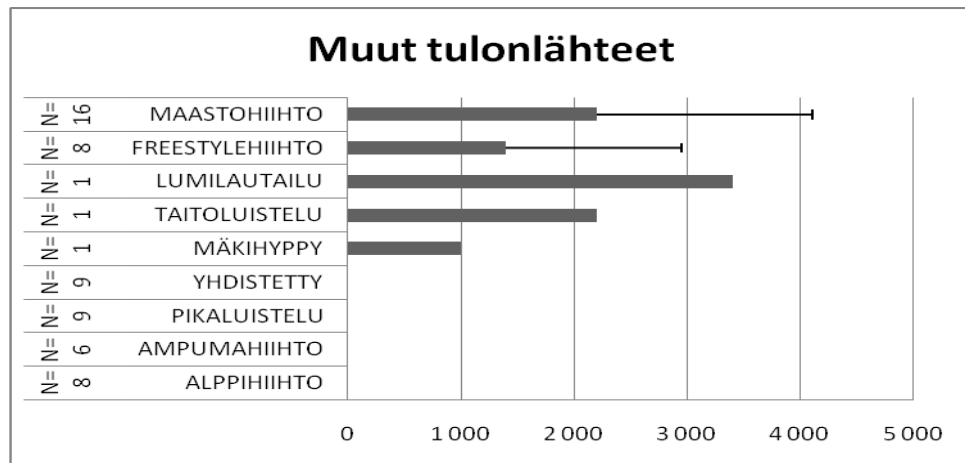

KUVIO 36. Talvilajien sponsoreilta saaman tuen keskiarvot ja keskihajonnat

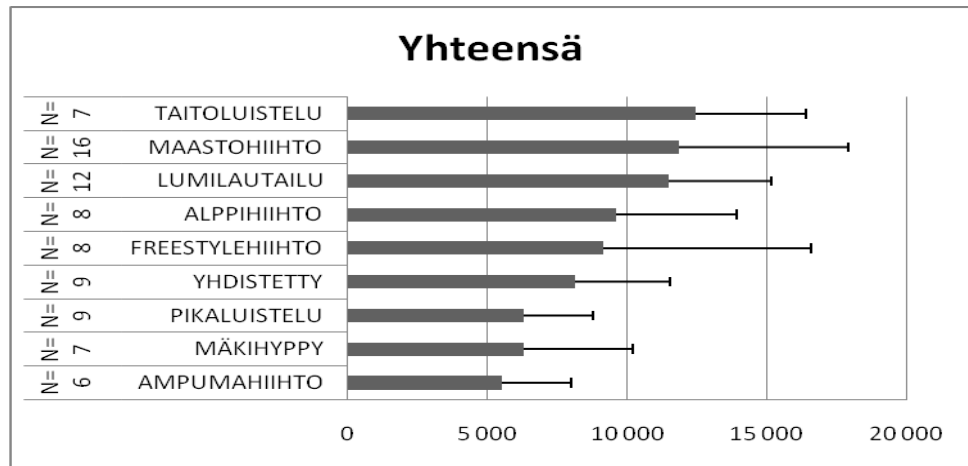
KUVIO 37. Talvilajien omarahoitusosuuden keskiarvot ja keskihajonnat

Valmentautumiseen liittyviä kustannuksia voi rahoittaa myös muilta tahoilta saatavien taloudellisten tukien kautta. Tällaisia tukijoita voivat olla erilaiset urheilusäätiöt, kaupungit ja kunnat sekä kilpailuista maksettavat korvaukset ja bonukset (Liite 8). Muilta tahoilta taloudellista tukea eniten vastanneista saa maastohiihto, kun tarkastellaan lajiryhmien keskiarvotuloksia. Maastohiihto saa kaudessa yhteensä $2\,200\text{ €} \pm 1\,913\text{ €}$. Vähiten puolestaan saa freestylehiihto, yhteensä $1\,400\text{ €} \pm 1\,556\text{ €}$ kaudessa. Merkille pantaavaa on, ettei yhdistetyssä, pikaluistelussa, ampumahiihdossa eikä alppihiihdossa ole saatu tuloja muilta tahoilta. Lisäksi lumilautailussa, taitoluistelussa ja mäkihypyssä vastaajia on ollut vain yksi. (Kuvio 38.)

KUVIO 38. Talvilajien muiden tulonlähteiden keskiarvot ja keskihajonnat

Tulojen kokonaissuuruutta tarkasteltaessa eniten taloudellista tukea saa taitoluistelu, keskimäärin yhteensä $12\,442\text{ €} \pm 3\,954$ kaudessa. Maastohiihto ja lumilautailu yltyvät lähes samaan lukuun. Vähiten taloudellista tukea saa ampumahiihto, joka saa keskimäärin $5\,529\text{ €} \pm 2\,477\text{ €}$ tuloja kaudessa. (Kuvio 39.)

KUVIO 39. Talvilajien kokonaistulojen keskiarvot ja keskihajonnat

6 POHDINTA

6.1 Keskeisimmät tulokset

Opinnäytetyön merkittävimmät tulokset kertovat millaisin resurssein nuoret Olympiakomitean tukiurheilijat ovat vuosina 2005 - 2009 urheilleet. Tutkimukseen osallistui 202 nuorten tukiohjelmaan kuulunutta urheilijaa, jotka edustavat 26 kesä- ja talvilajia. Tutkimus kertoo tilastollista faktaa siitä, millaiset urheilijan budjetit ovat olleet ja millaisista tekijöistä budjetti rakentuu.

Urheilijoiden menot ja tulot koostuvat suurelta osin juuri niistä muuttujista joita kyselylomakkeen avulla tutkittiin. Urheilijoiden keskeisimmät menot aiheutuvat kilpailumatkoista ja ulkomaan leireistä. Muut menonlähteet koostuvat kotimaan leireistä, kilpailumatkoista, varusteista, valmentajakorvauksista ja muista valmentautumiseen liittyvistä menoista. Urheilijoiden tärkein tulonlähde on sponsoreilta saatava taloudellinen tuki, myös omarahoitussuudella on merkittävä rooli urheilun rahoittamisessa. Muut tulonlähteet koostuvat lajiliitoilta, seuroilta ja Olympiakomitealta sekä muilta tahoilta saatavista valmennustuista. Nuorilla on myös paljon muita valmentautumista tukevia menoja ja tulonlähteitä. Ne kerrotaan liitteissä 7 & 8.

6.1.1 Budjetin kokonaissuuruudet

Tulosten mukaan kyselyyn vastanneiden tukiurheilijoiden valmentautumiseen käyttämä rahamäärä on keskimäärin 11 111 € ± 10 394 € kauden aikana. Tulopuolella valmentautumiseen liittyvien tulonlähteiden keskiarvoksi saatiin 11 349 € ± 10 006 €. Tulot ovat siis pari sataa euroa enemmän kuin menot, jolloin yhden kauden tuloilla pystytään rahoittamaan kausi kokonaisuudessaan. (Liite 2 & 3.) Kyselyyn vastanneiden nuorten kohdalla lähes jokainen vastaaja ilmoittaa menojen ja tulojen olevan lähes samansuuruiset. Tämä tarkoittaa sitä, että menot on mitoitettu tulojen mukaan.

6.1.2 Kesä- ja talvilajien vertailu

Kyselyyn vastanneiden 120 kesälajien tukiurheilijan valmentautumiseen käyttämä rahamäärä on keskimäärin 12 415 € ± 12 864 € kauden aikana. Kesälajeissa valmentautumiseen liittyvä rahoitus on keskimäärin 12 628 € ± 12 145 € kaudessa. Kyselyyn vastanneiden 82 talvilajien tukiurheilijan valmentautumiseen käyttämä rahamäärä on puolestaan keskimäärin 9 229 € ± 4 488 € kaudessa. Talvilajeissa valmentautumiseen liittyvä rahoitus on keskimäärin 9 471 € ± 5 065 €. Sekä kesälajeissa että talvilajeissa menojen ja tulojen välillä ei ole merkitsevää eroa, vaan menot on mitoitettu tulojen mukaan. (Liite 4.)

Kesä- ja talvilajien vertailussa, menopuolella kotimaan leireilyssä on tilastollisesti melko merkitsevä ero ($p=0,024$). Kesälajeissa ($N=120$) käytetään keskimäärin kotimaan leirityksiin rahaa 1 259 € ± 1 191 €, kun vastaavasti talvilajeissa ($N=82$) käytetään keskimäärin 1 670 € ± 1 132 €. Myös kokonaiskustannusten kohdalla on tilastollisesti melko merkitsevä ero ($p=0,016$). Kesälajeissa kokonaiskustannukset ovat keskimäärin 12 415 € ± 12 864 € ja talvilajeissa vastaava summa on 9 229 € ± 4 488 €. Tulopuolella tilastollisesti melko merkitsevä ero on kokonaistulojen kohdalla ($p=0,015$). Kesälajeissa urheilijan valmentautumiseen käyttämä rahamäärä on keskimäärin 12 628 € ± 12 144 € kauden aikana, kun puolestaan talvilajeissa vastaavasti 9 471 € ± 5 065 €. (Liite 4.)

Yleensä ajatellaan niin, että talvilajien harrastaminen on kalliimpaa kuin kesälajien. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan ei kuitenkaan näin ole. Kesä- ja talvilajien vertailussa kesälajien urheilijoilla budjetin suuruudet ovat suuremmat kuin talvilajeissa. Onko siis niin, että kesälajien harrastaminen on kalliimpaa kuin talvilajien? Se, että kesälajien harrastaminen on kalliimpaa tulosten mukaan, voi selittyä sillä, että kesälajien puolella on muutama kallis laji. Kesälajeissa on pari lajia, joissa keskimäärin sekä tulot että menot ovat kauden aikana yli 30 000 €. Nämä lajit ovat purjehdus (menot: 36 537 € ± 18 112 €, tulot: 36 119 € ± 15 925 €) ja tennis (menot: 36 756 € ± 28 419 €, tulot: 35 256 € ± 25 527 €). Budjettien suuret koot nostavat keskiarvotuloja huomattavasti.

Miksi näissä kahdessa lajissa budjetit ovat niin suuret? Purjehduksessa kuluja nostaa harjoitus- ja kisamatkat. Suomen 4 vuodenaikaa saavat aikaan sen, ettei Suomessa purjehdusta pysty harrastamaan optimaalisissa olosuhteissa kuin muutaman kuukauden vuodessa. Purjehduskauden ollessa lyhyt, pitää suunnata lämpimämmille vesille, koska purjehdusta ei voi harjoitella sisäoloissa. Myös veneestä koi- tuu huomattavia kuluja, esimerkiksi huoltoveneiden polttoainekuluja sekä venei- den huollosta ja varusteista aiheutuvia kustannuksia. Matkustelu ei tunnetusti ole halpaa, ja kun siihen lisätään se, että välineistöä pitää kuljettaa mukana, siitä syn- tyy huomattavia lisäkustannuksia. Purjehduksessa ja tenniksessä joutuu kovia kansainvälisen tason kilpailuja kiertämään ulkomailla. Tenniksessä on suuret kenttä- maksut ja valmentajille maksetaan myös kohtalaisen suuria korvauksia.

6.1.2 Lajien välinen vertailu eri muuttujissa

Tutkimus osoitti, että suurimmat kustannukset urheilijoille syntyvät kisamatkoista, yhteensä 3 335 € ± 3 604 € kauden aikana. Toiseksi eniten kustannuksia syntyy ulkomaan leireistä, yhteensä 3 046 € ± 4 535 € kaudessa. Tämä todistaa sen, että valmentautumisessa täytyy pystyä optimoimaan harjoittelu. Se tarkoittaa, että harjoitusolosuhteiden täytyy olla kunnossa. Kesälajeissa Suomessa vallitsevan pitkän talven takia joutuu harjoitusolosuhteita hakemaan etelän lämmöstä. Kilpailumat- koihin puolestaan menee paljon rahaa, koska huipulle tähtäävän urheilijan täytyy saada kovia kansainvälisentason kisoja. Tämä takaa ainaisen kehittymisen. Kun kilpaillaan maailman valioiden kanssa, se antaa nuorelle kovuutta ja kilpailuvar- muutta. Jos vielä kovassa kansainvälisessä seurassa onnistuu menestymään, luo se uskoa nuoren omaan tekemiseen.

Urheilijoilla menee vähiten rahaa kotimaan leireihin ja varustehankintoihin. Ko- timaassa leireily ei ole välttämätöntä, koska Suomessa on hyvät valmennusolosuh- teet päivittäisharjoitteluun. Varustehankintoihin käytetään yleisesti ottaen vähän rahaa kauden aikana. Valmentajille maksettavien korvausten määrä vaihteli suu- resti eri vastaajien ja varsinkin eri lajien edustajien välillä. Joissakin lajeissa val- mentaja saattaa saada jopa kymmeniä tuhansia euroja kauden aikana. Tällainen

laji on esimerkiksi tennis, jossa keskiarvoja tarkasteltaessa valmentajalle maksetaan 21 500 € ± 25 822 €. Tämä tarkoittaa, että tennisvalmentajat ovat monissa tapauksissa ammattivalmentajia. Monissa urheilija-valmentaja -suhteissa todellisuus on kuitenkin toinen. Valmentajalle maksettavien korvausten keskiarvoksi saatiin 2 144 € ± 4 899 €. Valmentaja tekee pyyteetöntä ja arvokasta työtä vain nimellisellä korvauksella. Muihin valmentautumiseen liittyviin menoihin ei lajien välillä ole suuria eroja.

Tutkimus osoitti, että suurin tulonlähde urheilijoille on sponsoreilta saatavat tuet. Urheilusponsorointi on kasvanut valtaviin mittasuhteisiin, jossa liikkuu tähtitie-teellisen suuria rahasummia (Bryman 2004, 96 – 99). Sponsoreilla on urheilijan talouden hoidossa merkittävä rooli. Kaikkien vastanneiden keskiarvotuloksien perusteella sponsoreilta saatavat tuet ovat 4 459 € ± 8 070 € kaudessa. Lajien välillä on kuitenkin suuria eroja. Niin sanotut mediaseksikkäät lajit, kuten tennis, saavat kaudessa jopa 30 000 €. Huippu-urheilua tukevat tahot hakevat paitsi näkyvyyttä valovoimaisten urheilijoiden kautta myös puhtaasti haluavat tukea nuorten pyrkimyksiä päästä maailman huipulle. Huippu-urheilu on tärkeä osa suomalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa, jota arvostetaan laajasti (Opetusministeriö 2010, 13 – 14). Kun urheilijalla on valmentautumiseen käytössään paljon rahaa, silloin myös menojen osuus kasvaa huomattavasti. Urheilija pystyy silloin vapaammin suunnittelemaan harjoitus- ja kilpailukauden budjetin rakentamisen. Kun rahaa on käytettävissä, voidaan tehdä enemmän esimerkiksi ulkomaan leirejä ja käymään ulkomailla kovissa kansainvälisen tason kilpailuissa.

Urheilijan budjetin rakentumisessa omarahoitusosuudella on toiseksi suurin osuus valmentautumisesta aiheutuvien kulujen kattamisessa. Kaikkien vastanneiden keskiarvojen mukaan omaa rahaa urheiluun joutuu laittamaan kauden aikana 3 951 € ± 5 663 €. Lajiryhmittäin on kuitenkin suuria eroja. Yksittäisissä lajeissa joudutaan laittamaan valmentautumisesta aiheutuneisiin kustannuksiin melkein 20 000 € (purjehdus). Uran alkuvaiheessa urheilija tai hänen perheensä joutuu maksamaan käytännössä kaikki urheilemisesta aiheutuvat kustannukset (Olet oman laivasi kapteeni 2011).

Lajiliitoilta saatavan tuen suuruudessa on eroja. Keskimäärin lajit saavat 3 058 € ± 2 923 € tukea lajiliitoilta. Kun urheilija alkaa menestyä, nousee hän silloin mukaan maajoukkueryhmiin, jolloin liitto kustantaa leiri- ja muita valmennuskuluja (Olet oman laivasi kapteeni 2011). Etenkin maastohiihdon osalta tuki on suuruudeltaan iso, 8 833 € ± 6 449 € kaudessa. Maastohiihdon tukeminen on ymmärrettävää, koska se on perinteinen suomalaisten menestyslaji. Kansa janoaa vuodesta toiseen maastohiihtomenestystä arvokisoissa. Lisäksi hiihto kuuluu viiden suurimman lajiliiton joukkoon, jotka saivat eniten toiminta-avustusta valtiolta vuonna 2010. Jotta menestystä tulisi myös jatkossa, on liitto valmis panostamaan taloudellisesti nuorten urheilijoiden valmentautumisen tukemiseen. Seurojen maksamat tuet ovat keskimäärin parin tuhannen euron suuruisia. Merkille pantavaa on, että voimistelijat saavat keskimäärin eniten seuralta tukea, yli 4 000 € kaudessa. Olympiakomitealta saatavien tukien suhteen pitää olla kriittinen. Olympiakomitean maksama tuki nuorelle urheilijalle on vuosittain 3 000 €. Silti jotkut urheilijat ovat vastanneet saavansa yli 3000 €. Tällaiset tulokset ovat yksittäisten vastaajien omia tulkintoja, jotka eivät varmastikaan todellisuudessa pidä paikkaansa. Sen lisäksi joissakin lajeissa (esim. yleisurheilu) on urheilijoita otettu tuen piiriin, jos he ovat mukana joukkueessa (yleisurheilussa pikaviestijoukkue). Tällaiset tulokset vääristävät hieman keskiarvotuloksia.

Osa kyselyyn vastanneista urheilijoista on onnistunut saamaan taloudellista tukea myös muilta tahoilta. Tutkimuksen tulokset kuitenkin osoittavat, että suurin osa taloudellisesta tuesta tulee kyselyssä tarkastelun kohteena olevien muuttujien kautta. Monet urheilijat ovat nimittäin jättäneet vastaamatta kohtaan ”muut” -rahoittajat. Ne urheilijat, jotka saavat tätä kautta lisärahoitusta valmentautumiseen, ovat saaneet keskimäärin pari tuhatta euroa kaudessa. Osalle urheilijoista on myös maksettu valtion myöntämää valtion pientä apurahaa.

6.2 Vapaata pohdintaa

Tutkimuksesta saadut tulokset osoittavat, että keskimäärin urheilijat ovat käyttäneet valmentautumiseensa yli 11 000 € kauden aikana. Se ei ole mikään pieni summa, ja täytyy muistaa, että monissa lajeissa tuo summa on vielä moninkertaisesti suurempi. Kun mietitään sitä, riittääkö tuollainen reilu kymmenen tuhatta euroa vielä maailman huipulle pääsyyn, vastaus on monessa tapauksessa kielteinen. Nykypäivän huippu-urheilussa joka lajissa on maailmalla kivenkova kilpailu, jossa vain lahjakkaimmat ja henkisesti kapasiteetiltaan kovimmat pärjäävät. Menestymisen lisäedellytyksenä on myös se, että urheilemiseen täytyy olla riittävät taloudelliset resurssit ja hieman onnea. Urheilu maailman huipulla on silloin mahdollista.

Tulokset osoittavat hyvin sen, kuinka nuoret, huipulle tähtäävät urheilijat, ovat onnistuneet mitoittamaan menonsa ja tulonsa oikein. Menoja ja tuloja on siis suhteessa saman verran. Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka urheilijan tulee pystyä hallitsemaan omaa toimintaansa niin urheilussa kuin muussakin elämässä (Forsman & Lampinen 2008, 24). Viime kädessä urheilija kantaa vastuun omasta harjoittelustaan ja muusta valmentautumiseen liittyvästä toiminnasta.

Kokonaisvaltaisen valmentautumisen periaatteiden mukaan urheilijoilla on tukeunaan monia eri tahoja. Näiden tahojen yhteistyöllä urheilija pyrkii saavuttamaan maailman huipun. Urheilijalla täytyy olla tukeunaan valmentajan lisäksi myös muita taustatiimiä. Heidän avullaan urheilija voi päästä maksimisuorituksiin, jolloin pääsy maailman huipulle on myös mahdollinen. Nuoret urheilijat ovat listanneet monipuolisesti muita, valmentautumista tukevia toimenpiteitä ja tahoja joiden avulla he pyrkivät maksimoimaan tuloksensa (Liitteet 7 & 8). Parhaimmillaan urheilijan ja valmentajan taustatiimiin kuuluu useita asiantuntijoita, joiden roolit ja tehtäväkuvat ovat selkeät (Kaski 2006, 24). Valmentautuminen, urheilijan elämän ja urheilu-uran tukeminen on yhteistyötä, jossa kaikkien asiantuntemus annetaan urheilijan käyttöön.

Suomalainen huippu-urheilujärjestelmä kannustaa siihen, että urheilu-uran aikana urheilija hankkii itselleen opiskelupaikan tai jopa kouluttautuu ammattiin. Kun urheilu-uran aikana on mietitty myös siviilipuolen asiat kuntoon, voi urheilija keskittyä vain oleelliseen – urheiluun. (Merikoski-Silius 2005, 18 – 23; Söyring 2004, 49.) Monet kyselyyn vastanneet urheilijat vastasivat käyttävänsä huomattavan suuren määrän rahaa urheilun ja opiskelun yhteensovittamiseen. Monille lisäkustannuksia aiheutui opiskelupaikan ja asumispaikan välillä kulkemiseen. Lisäksi lisäkustannuksia syntyi siitä, että urheilija ja valmentaja asuvat eri paikkakunnilla. Jotta urheilijan ja valmentajan väliset yhteistreenit olisivat mahdollisia, täytyy jommankumman osapuolen ajaa useita kertoja viikossa toiselle paikkakunnalle. Tästä aiheutuu suuria kustannuksia, joita urheilijan täytyy yrittää paikata erilaisilla tulonlähteillä.

Kyselyyn vastasi selkeästi eniten yleisurheilun edustajia. Toiseksi eniten vastaajia on maastohiihdossa. Tämä ei ole varmaankaan sattumaa? Suomessa on totuttu saamaan arvokisamenestystä juuri näissä kahdessa lajissa. Olympiakomitea halunee asian olevan näin myös jatkossa. Myös Suomen kansa on tätä mieltä: menestystä odotetaan kansalaisten mielestä eniten hiihdosta ja yleisurheilusta (Eri ikä- ja ammattiryhmissä eri menestystoivelajit 2005). Yleisurheilu ja hiihto ovat myös suosittuja sponsoroinnin kohteita, koska niiden kautta saavutetaan suuri medianäkyvyys.

6.3 Jatkotutkimuksen aiheita

Lähtökohdiltaan tutkimus oli laaja ja aiheen rajausta oli melko hankalaa, koska valmiin aineiston pohjalta oli mahdollisuuksia monenlaisiin eri tutkimuksiin. Tässä opinnäytetyössä päädyttiin kuitenkin saamaan tilastotietoa siitä millaisin resurssein nuoret tukiurheilijat ovat urheilleet vuosina 2005 – 2009. Tutkimus onnistui selvittämään hyvin, kuinka suuret valmentautumisen budjetit nuorilla ovat. Tutkimus antoi paljon numeerista tietoa, jota olisi mielenkiintoista tutkia jatkossa tarkemmin.

Tutkimuksesta saatuja tuloksia voi jatkossa hyödyntää monin eri tavoin. Tutkimuksesta saatuja tuloksia voi analysoida esimerkiksi tarkemmin eri lajien ja tutkimuksessa esiintyneiden muuttujien välillä. Olisi mielenkiintoista laskea esimerkiksi prosenttiosuuksia eri muuttujien välillä. Paljonko omarahoitusosuus on kokonaistuloista, paljonko kotimaan- ja ulkomaanleirit ovat kokonaismenoista, mikä on Olympiakomitean tuen suuruus suhteessa kokonaisrahoitukseen, jne. Lisäksi, tarkempaa analyysiä voisi tehdä ”kalliiden ja halpojen lajien” välillä. Mielenkiintoisia tuloksia antaisi varmasti myös, jos lajin (lajien) sisällä tutkisi, mikä vaikuttavuus tukohjelmalla on ollut nuorten urheiluun. Nuorten huippu-urheiluohjelmassa mukana olleille urheilijoille voisi esimerkiksi lähettää kyselylomakkeen, jossa voisi kysyä, oliko nuorten huippu-urheiluohjelmassa mukana ololla minkäänlaista vaikutusta omalle uralle – joko positiivista tai negatiivista.

Huippu-urheiluohjelman vaikuttavuutta ja rahallisen avustuksen hyötyä voisi arvioida vaikkapa nuorten arvokisamenestyksen perusteella. Tällainen tutkimus voisi vastata seuraavanlaisiin kysymyksiin. Kuinka moni nuorten huippu-urheiluohjelmassa mukana ollut nuori on menestynyt nuorten arvokisoissa? Kuinka moni on päässyt aikuisten arvokisoihin? Kuinka moni on menestynyt aikuisten arvokisoissa? Kuinka moni on päässyt olympiakisoihin? Kuinka moni on menestynyt olympiakisoissa? Kuinka monesta on tullut oman lajinsa huippu-urheilija? Kuinka monen tukiurheilijan ura on päättynyt jostain syystä, vaikka taloudelliset edellytykset urheilulle ovatkin olleet olemassa jne. Mielenkiintoista informaatiota antaisi myös tieto siitä, miten urheilijoiden laatimat budjettisuunnitelmat suhteessa budjettien toteumiin vuosittain ovat toteutuneet. Tämä tutkimus on tehnyt pohjatyön kaikille edellä mainitsemilleni jatkotoimenpide-ehdotuksille.

6.4 Yhteenveto

Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella maailman huipulle tähtäävällä nuorella urheilijalla tulee olla kaikki valmentautumiseen liittyvät osa-alueet kunnossa. Kokonaisvaltaisen valmentautumisen avulla pääsy huipulle on mahdollista. Huipulle pääsemisen edellytyksenä on, että urheilijalla on käytössään riittävät taloudelliset resurssit.

Lahjakkailla ja määrätietoisesti harjoittelevilla nuorilla urheilijoilla on mahdollisuus nousta maailman huipulle. Huipulle pääsy vaatii vuosien ammattimaista ja täysipainoista harjoittelua. Pitkäjänteisen työn tuloksena urheilija saavuttaa omassa lajissaan vaadittavan teknisen, taktisen ja fyysisen perustan (Forsman & Lampinen 2008, 133; Korjus 2002, 25). Tällä raskaalla ja periksiantamattomalla työllä ei ole kuitenkaan pohjaa, jos urheilijalla ei ole käytettävissään riittävästi rahaa. Taloudellisia esteitä urheilemiselle ei saa olla (Kalliopuska, Nykänen & Miettinen 1996, 105 – 108).

Raha luo urheilijalle ja valmentajalle mahdollisuuden panostaa urheiluun täysipainoisesti (Kaski 2006, 190 – 194). Tämän faktan myös tutkimus todistaa. Tutkimus osoittaa, kuinka huipulle tähtäävillä nuorilla urheilijoilla on monenlaisia ”rahanreikiä” valmentautumisessaan. Ne ovat kuitenkin välttämättömiä menestymisen kannalta. Menoja paikkaamaan urheilija tarvitsee eri tulonlähteitä. Niitä urheilija voi saada, kuten työ todistaa, monilta eri tahoilta. Eri tahojen tuet ja tulonlähteet ovat elinehto urheilijalle, jotta urheilija voi ammattimaisesti harjoittaa omaa ammattiaan. (Olet oman laivasi kapteeni 2011).

Yhteiskunta pitää hyväksyttävänä asiana sitä, että nuorilla, huipulle tähtäävillä urheilijoilla kuluu valmentautumiseen suuria summia rahaa. Suomalaisten mielestä huippu-urheilulla nähdään olevan suomalaista identiteettiä vahvistava vaikutus. Tämän takia suomalainen yhteiskunta on myös valmis rahallisesti tukemaan nuoren urheilijan pyrkimyksiä päästä maailman huipulle. Huippu-urheilun arvostusta kuvaa hyvin se, että huippu-urheilua tuetaan sekä julkisen sektorin että yritysten toimesta (Opetusministeriö 2010, 13 – 14). Yhteiskunnalta ja sponsoreilta saata-

valla tuella on ensiarvoisen tärkeä merkitys huipulle tähtäävässä harjoittelussa (Kaski 2006, 21 – 23).

Huippu-urheilusta on tullut yhteiskunnan arvostama ammatti, josta maksetaan sen mukainen korvaus. Huippu-urheilu paitsi tuottaa yhteiskunnalle aika ajoin uusia arvokisamenestyjiä myös osaajia muille yhteiskunnan osa-alueille. On selvää, että kaikista Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelmassa mukana olevista nuorista ei koskaan tule arvokisamenestyjiä. Niille, jotka eivät onnistu pääsemään maailman huipulle, urheilu tarjoaa arvojen ja kokemusten peruspilarin, jonka varaan voi rakentaa tasapainoisen elämän.

LÄHTEET

Alaja, E. 2000. Urheilumarkkinoinnin käsikirja – Käytännönläheinen johdatus urheilumarkkinoin kiehtovaan maailmaan. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Auvinen, P. 2004. Kilpailu lasten ja nuorten urheilussa: vertailututkimus 11 lajiliiton kilpailujärjestelmistä. Liikuntapedagogiikan pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Bryman, A. 2004. *The Disneyization of Society*. London: Sage.

Eliteidrættens struktur og styring (2002). KPMG Consulting & DIF.

Eliteidræt i andre lande. (2002). Danmarks Idræts-Forbund. Brøndby.

Forsman, H. & Lampinen, K. 2008. Laatu käytännön valmennukseen – oleellisen oivaltaminen tärkeää. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Giulianotti, R. 2005. *Sport. A Critical Sociology*. Cambridge: Polity Press.

Harman, E. & Pandorf, C. 2000. *Principles of Test Selection and Administration. Testing and Evaluation*. Teoksessa: Beachle, T. Earle, R. (toim.) *Essentials of Strength training and Conditioning*. National Strength and Conditioning Association. Toinen painos. s.275 – 286. Human Kinetics.

Heikkala, J., Puronaho, K., Sänkiaho, R. & Rusko, H. 1994. Huippu-urheilun rahoitus. Teoksessa: *Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu*. Jyväskylä: Kopi-Jyvä Oy.

Heikkilä, T. 1998. *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Oy Edita Ab.

Heinilä, K. 1973. Yleisön markkinat huippu-urheilussa. Teoksessa: Heinilä, K. & Wuolio, J. (toim.) Huippu-urheilu ja yhteiskunta. Jyväskylä: Jyväskylän Kesän urheilukongressi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi

Horne, J. 2006. Sport in Consumer Culture. New York: Palgrave Macmillan.

Huippu-urheilutyöryhmän muistio. 2004. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:22.

Huippu-urheilutyöryhmän muistio. 2004. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:22.

Huippu-urheilu pohjoismaissa - Selvitys Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan liikuntapolitiikasta, huippu-urheilujärjestelmästä sekä urheilun rahoituksesta. 2004. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:21.

Huippu-urheilu 2000-luvulla – Strategia suomalaisen huippu-urheilun kehittämiseksi 2002–2006. Suomen Olympiayhdistys ry.

Härkönen, A. 2003. Ihmisen kasvu ja huippu-urheilu. Valmentaja 2/2003.

Idrotten vill. 1995. Idrotten vill. (1995). Versamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen in i 2000-talet. Riksidrottsförbundet.

Itkonen, H., Ilmanen, K. & Matilainen, P. 2007. Urheilun sponsorointi Suomessa. Jyväskylä: Kopijyvä.

Itkonen, H. 2005. Changes in Civil Society on Finnish Sport. Historical Sociological Perspective. In Sabour, M`hammed & Koski, L. (eds.) Searching for the Meaning of Education and Culture. Joensuu: Joensuu University Press.

Johnson, R. & Swindley, D. 1996. Decide to Win. London: Ward Lock.

Järvinen, H. 1993. Urheilu ja liikunta joukkoviestimissä. Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu -projekti. Tieteellinen katsaus. LIKES-Tutkimuskeskus. Opetusministeriö.

Kalliopuska, M., Nykänen, H & Miettinen, P. 1996. Voittoon, huipulle! Forssa: Nordmanin kirjapaino Oy.

Kantola, H. 2007. Valmennuksen jalanjäljet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Karjalainen, L. 2010. Tilastotieteen perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Karjalainen, L. 2004. Tilastomatematiikka. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaski, S. 2006. Valmentautumisen psykologia kilpa- ja huippu-urheilussa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kettunen, M., Koikkalainen, K., Koivisto, N., Lehtonen, K & Metsäranta, O. 2005. Miehet ja naiset numeroina liikunnassa ja urheilussa. SLU-julkaisusarja 2/05.

KIHU 2010a. Lajiliitojen toiminta-avustukset kasvavat vuosittain. [viitattu

10.1.2011]. Saatavissa:

http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=237&otsikko=Rahavirat_urheilujärjestöt.

KIHU 2010b. Vuonna 2010 valtion urheilija-apurahaa jaettiin 125 urheilijalle.

[viitattu 10.1.2011.] Saatavissa:

http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=108&otsikko=Rahavirat_urheilijat.

KIHU 2010c. Urheilija-apurahat ja valmentajatuot ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi. [viitattu 10.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=203&otsikko=Rahavirat_valtio ja kunnat.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=203&otsikko=Rahavirat_valtio_ja_kunnat)

KIHU 2010d. Urheilusponsorien määrä nousussa, mutta käytetty rahamäärä laskussa. [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=238&otsikko=Rahavirat_sponsorointi.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=238&otsikko=Rahavirat_sponsorointi)

KIHU 2010e. Huippu-urheilujärjestelmä. [viitattu 14.12.2010]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/huujarjestelma/.](http://www.kihu.fi/faktapankki/huujarjestelma/)

KIHU 2009. Olympiakomitean varsinaisen toiminnan kulut ovat nousussa. [viitattu 10.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=200&otsikko=Rahavirat_urheilujärjestöt.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=200&otsikko=Rahavirat_urheilujarjestot)

KIHU 2008. Urheilu on suosituin sponsoroinnin kohde. [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=175&otsikko=Rahavirat_sponsorointi.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=175&otsikko=Rahavirat_sponsorointi)

KIHU 2006a. Ammattuurheilua ja -valmentamista ei juuri arvosteta ammattina.

[viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=143&otsikko=Ammattilaisuus.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=143&otsikko=Ammattilaisuus)

KIHU 2006b. Kilpaurheilijat kuluttavat rahaa liikuntaan huomattavasti enemmän kuin muut liikkujatyypit. [viitattu 10.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=134&otsikko=Rahavirat_urheilijat.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=134&otsikko=Rahavirat_urheilijat)

KIHU 2005a. Suomalaisista 75 % pitää huippu-urheilumenestystä tärkeänä. [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=77&otsikko=Kansallinen kiinnostus.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=77&otsikko=Kansallinen%20kiinnostus)

KIHU 2005b. Ammattimaisen huippu-urheilun paras puoli sen viihdearvo. [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=79&otsikko=Kansallinen kiinnostus.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=79&otsikko=Kansallinen%20kiinnostus)

KIHU 2005c. Eri ikä- ja ammattiryhmissä eri menestystoivelajit. [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=78&otsikko=Kansallinen kiinnostus](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=78&otsikko=Kansallinen%20kiinnostus)

KIHU 2005d. Valmentajan työaika voi ylittää reilusti normaalin työviikon. [viitattu 10.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=70&otsikko=Valmentajat.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=70&otsikko=Valmentajat)

KIHU 2005e. Taustatietoa ammatillisuudesta. [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=154&otsikko=Ammatillaisuus.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=154&otsikko=Ammatillaisuus)

KIHU 2004. Päätoimisen valmentajan keskiansiotulo noin 29 000 €/vuosi. [viitattu 10.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=65&otsikko=Valmentajat.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=65&otsikko=Valmentajat)

KIHU 2003a. Harjoitteluun enemmän aikaa kuin opiskeluun. [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa:

[http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=85&otsikko=Urheilijan elämä_opiskelu.](http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=85&otsikko=Urheilijan%20elämä_opiskelu)

- KIHU 2003b. Lajiliittojen varoista keskimäärin 32 % kilpa- ja huippu-urheiluun. [10.1.2011]. Saatavissa:
http://www.kihu.fi/faktapankki/faktaalueet/tulostus.php?id=91&otsikko=Rahavirrat_urheilujärjestöt.
- Korjus, T. 2002. Mitalijahti. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Lahtinen, J., Viitasalo, J., Lämsä, J., Linja, T & Kujala, A. 2002. Valmentaminen ammattina Suomessa. Suomen Valmentajat ry.
- Laininen, P. 2000. Tilastollisen analyysin perusteet. Helsinki: Otatieto.
- Leppäsyvä, J. 2010. Sponsorieurot ovat tiukassa näinä päivinä. Turun Sanomat 7.11.2010.
- Lilius, M. (2003). Lajiliittojen mahdollisuudet vaikuttaa urheiluseuran organisatiomuodon valintaan. Opetusministeriön julkaisuja 2003:14.
- Litmanen, P. 2008. Urheilujohtamisen ooppera. Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Merikoski-Silius, T. 2010. Uraopas 2010. Suomen Olympiakomitea.
- Merikikoski-Silius, T. 2005. Suomen Olympia-akatemian 19. istunto Seinäjoella. Lahti: Esa Print Oy.
- Metsämuuronen, J. 2000. Tilastollisen kuvauksen perusteet. Viro: Jaabes OU.
- Miettinen, P. 1995. Yhteistyöllä huipulle – miten rakennan menestyvän joukkueen? Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Mäkinen, J. 2010. Urheilun rakenteet ja tuki Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. KIHU.

Niemi, H & Tourunen, K. (toim.) 1996. Tilastoista tiedoksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

NIF (2003b). Idrettspolitisk document. Tingperioden 2003 - 2007. Idrettstinget 2003.

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä. 2004. Opiskelevien urheilijoiden taloudellista tilannetta selvittävän työryhmän muistio. Helsinki: Yliopistopaino. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:17.

Opetusministeriö 2003. Alueiden vahvuudeksi. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopoliittikan aluekehittämisen toimenpideohjelma – linjauksia ja painopisteitä vuosille 2003 – 2013. Opetusministeriön julkaisuja 2003:22. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetusministeriö 1997. Liikuntalain uudistaminen. Opetusministeriön työryhmien muistioita 1997:22.

Orlick, T. 1978. Winning through cooperation. Washington D.C.: Acropolis books.

”Sanoista teoiksi” – Huippu-urheilutyöryhmän ajatuksia suomalaisen huippu-urheilun kehittämiseksi. 2010. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:13.

Suomen Olympiakomitea 2011. Olet oman laivasi kapteeni. [viitattu 23.2.2011]. Saatavissa: <http://www.huippu-urheilija.fi/urataidot/taloudenhoito/>

Suomen Olympiakomitea 2010. Olympiakomitea. [viitattu 8.12.2010]. Saatavissa: <http://www.noc.fi/olympiakomitea/>.

Suomen Olympiakomitea 2010. Nuorten huippu-urheiluohjelma. [viitattu 24.11.2010]. Saatavissa: http://www.noc.fi/huippu-urheilu/nuorten_huippu-urheiluohjelma/.

Suomen Olympiakomitea 2010. Toimintasuunnitelma 2009. [viitattu 24.11.2010]. Saatavissa: http://www.noc.fi/haku/?E*Q=toimintakertomus.

Suomen Olympiakomitea 2010. Toimintasuunnitelma 2008. [viitattu 24.11.2010].
Saatavissa: http://www.noc.fi/haku/?E*Q=toimintakertomus.

Suomen Olympiakomitea 2010. Toimintasuunnitelma 2007. [viitattu 24.11.2010].
Saatavissa: http://www.noc.fi/haku/?E*Q=toimintakertomus.

Suomen Olympiakomitea 2010. Toimintasuunnitelma 2006. [viitattu 24.11.2010].
Saatavissa: http://www.noc.fi/haku/?E*Q=toimintakertomus.

Söyring, R. 2004. Hyvää elämää huippu-urheilun jälkeenkin. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Tikander, V., Viita, O., Vilen, M. & Paavola, E. 2007. Sadan vuoden Olympiadi. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Vuolle, P. 1988. Menestyneiden urheilijoiden elämänura. Helsinki: Urheilusyke Oy.

Yli-Luoma, P. 2004. Johdatus kvantitatiivisiin analyysimenetelmiin. Sipoo: IMDL Oy.

LIITTEET

LIITE 1: Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelman tukiurheilijoiden seuranta – kyselylomake

LIITE 2: Vastanneiden menot ja tulot

LIITE 3: Kaikkien kyselyyn vastanneiden menot ja tulot eri muuttujissa (N=202)

LIITE 4: Kesä- ja talvilajien vertailua eri muuttujien välillä sekä meno- että tulopuolella

LIITE 5: Kaikkien lajien menot eri muuttujissa

LIITE 6: Kaikkien lajien tulot eri muuttujissa

LIITE 7: Kesä- ja talvilajien urheilijoiden listaamia muita menoja

LIITE 8: Kesä- ja talvilajien urheilijoiden listaamia muita tulonlähteitä

LIITE 1: Olympiakomitean nuorten huippu-urheiluohjelman tukiurheilijoiden seuranta – kyselylomake

Suomen Olympiakomitea

**NUORTEN HUIPPU-URHEILUOHJELMA /
TUKIURHEILIJOIDEN SEURANTA**

Nimi:

Budjetin toteuma, kausi 2008 – 2009

MENOT

Menot	Arvio	Toteutuma
Leirit kotimaassa		
Leirit ulkomailla		
Kisamatkat		
Varusteet		
Valmentajakorvaukset		
Muu		
YHTEENSÄ		

TULOT

Tulot	Arvio	Toteutuma
Lajiliitto		
Seura		
Olympiakomitea		
Sponsorit		
Omarahoitus		
Muu		
YHTEENSÄ		

Budjettisuunnitelma, kausi 2009 – 2010**MENOT**

Menot	Arvio
Leirit kotimaassa	
Leirit ulkomailla	
Kisamatkat	

Varusteet	
Valmentajakorvaukset	
Muu	
YHTEENSÄ	

TULOT

Tulot	Arvio
Lajiliitto	
Seura	
Olympiakomitea	
Sponsorit	
Omarahoitus	
Muu	
YHTEENSÄ	

LIITE 2: Vastanneiden menot ja tulot

MENOT & TULOT: KAIKKI LAJIT; KESÄ + TALVI

	MENOT	TULOT	p-arvo
KESKIARVO	11 111	11 349	0,243
MAKSIMIARVO	78 000	72 000	
MINIMIARVO	500	500	
KESKIHAJONTA	10 394	10 006	

N=202**MENOT & TULOT: KAIKKI KESÄLAJIT**

	MENOT	TULOT	p-arvo
KESKIARVO	12 415	12 628	0,356
MAKSIMIARVO	78 000	72 000	
MINIMIARVO	500	500	
KESKIHAJONTA	12 864	12 145	

N=120**MENOT & TULOT: KAIKKI TALVILAJIT**

	MENOT	TULOT	P-arvo
KESKIARVO	9 229,00	9 471,00	0,480
MAKSIMIARVO	25 000	25 750	
MINIMIARVO	500	2000	
KESKIHAJONTA	4 488	5 065	

N=82

LIITE 3: Kaikkien kyselyyn vastanneiden menot ja tulot eri muuttujissa (N=202)

MENOT	ka	maks	min	kh
LEIRIT KOTIMAASSA	1 433	7 000	40	1 181
LEIRIT ULKOMAILLA	3 046	52 000	200	4 535
KISAMATKAT	3 335	26 600	100	3 604
VARUSTEET	2 068	25 000	30	3 441
VALMENTAJAKORVAUKSET	2 144	51 000	200	4 899
MUU	2 625	10 400	250	2 322
YHTEENSÄ	11 111	78 000	500	10 394
TULOT	ka	maks	min	kh
LAJILIITTO	3 058	17 000	100	2 923
SEURA	1 793	16 000	30	2 075
OLYMPIAKOMITEA	2 356	8 000	100	854
SPONSORIT	4 459	62 000	100	8 070
OMARAHOITUS	3 951	50 000	200	5 663
MUU	2 083	8 500	275	1 941
YHTEENSÄ	11 349	72 000	500	10 006

LIITE 4: Kesä- ja talvilajien vertailua eri muuttujien välillä sekä meno- että tulopuolella

MENOT		ka	maks	min	kh	p-arvo
LEIRIT KOTIMAASSA						
KESÄ	N=120	1 259	7 000	40	1 191	
TALVI	N=82	1 670	5 000	100	1 132	0,024*
LEIRIT ULKOMAILLA						
KESÄ	N=120	3 287	52 000	280	5 590	
TALVI	N=82	2 665	10 000	200	1 911	0,321
KISAMATKAT						
KESÄ	N=120	3 715	26 600	100	4 376	
TALVI	N=82	2 809	10 000	300	2 025	0,066
VARUSTEET						
KESÄ	N=120	2 375	25 000	100	4 309	
TALVI	N=82	1 604	6 000	30	1 188	0,093
VALMENTAJAKORVAUKSET						
KESÄ	N=120	2 693	51 000	300	6 308	
TALVI	N=82	1 392	5 800	200	1 316	0,080
MUU						
KESÄ	N=120	2 540	10 000	250	2 266	
TALVI	N=82	2 801	10 400	400	2 480	0,679
YHTEENSÄ						
KESÄ	N=120	12 415	78 000	500	12 864	
TALVI	N=82	9 229	25 000	500	4 488	0,016*

TULOT		ka	maks	min	kh	p-arvo
LAJILIITTO						
KESÄ	N=120	2 857	11 000	200	2 259	
TALVI	N=82	3 523	17 000	100	4 069	0,382
SEURA						
KESÄ	N=120	1 992	16 000	100	2 054	
TALVI	N=82	1 465	10 000	30	2 086	0,14
OLYMPIAKOMITEA						
KESÄ	N=120	2 343	8 000	100	1 042	
TALVI	N=82	2 375	3000	700	509	0,795
SPONSORIT						
KESÄ	N=120	5 359	62 000	200	10 070	
TALVI	N=82	3 110	13 000	100	2 916	0,061
OMA RAHOITUS						
KESÄ	N=120	4 478	50 000	200	7 047	
TALVI	N=82	3 236	16 950	200	2 783	0,136
MUU						
KESÄ	N=120	2 105	8 500	275	2 249	
TALVI	N=82	2 055	6 000	300	1 570	0,948
YHTEENSÄ						
KESÄ	N=120	12 628	72 000	500	12 144	
TALVI	N=82	9 471	25 750	2 000	5 065	0,015*

*Tilastollisesti melko merkitsevä

LIITE 5: Kaikkien lajien menot eri muuttujissa

MENOT

LEIRIT KOTIMAASSA		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	1 058	2 000	300	764
JUDO	N=5	1 115	1 650	575	390
MELONTA	N=4	600	1 000	300	316
MIEKKAILU	N=2	225	350	100	177
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1				
NYRKKEILY	N=3	2 125	3 000	1 250	1 237
PAINI	N=10	1 935	3 050	500	1 021
PAINONNOSTO	N=1	800	800	800	
PURJEHDUS	N=11	857	1 200	100	314
RATSASTUS	N=1				
SOUTU	N=1	1 589	1 589	1 589	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	200	200	200	
TENNIS	N=4	2 650	2 650	2 650	
UINTI	N=12	710	3 000	40	854
VOIMISTELU	N=15	882	1 500	233	491
YLEISURHEILU	N=39	1 693	7 000	200	1 648
ALPPIHIIHTO	N=8	1 465	2 500	700	689
AMPUMAHIIHTO	N=6	2 054	3 925	400	1 245
FREESTYLEHIIHTO	N=8	2 203	4 000	500	1 394
LUMILAUTAILU	N=12	750	2 000	100	569
MAASTOHIIHTO	N=16	2 534	4 555	1 000	849
MÄKIHYPPY	N=7	1 765	2 500	1 000	638
PIKALUISTELU	N=9	624	1 100	100	398
TAITOLUISTELU	N=7	821	1 200	450	261
YHDISTETTY	N=9	2 209	5 000	950	1 319
LEIRIT ULKOMAILLA		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	3 336	5 000	1 167	1 316
JUDO	N=5	3 270	5 250	1 500	1 418
MELONTA	N=4	2 550	4 300	1 500	1 237
MIEKKAILU	N=2	2 000	2 000	2 000	
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1	2 200	2 200	2 200	
NYRKKEILY	N=3	2 700	4 000	1 400	1 838
PAINI	N=10	1 952	3 000	1 000	906
PAINONNOSTO	N=1	1 050	1 050	1 050	
PURJEHDUS	N=11	10 860	52 000	2 100	14 779
RATSASTUS	N=1				
SOUTU	N=1	1 466	1 466	1 466	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2				
TENNIS	N=4	3 000	3 000	3 000	
UINTI	N=12	1 947	5 000	500	1 354
VOIMISTELU	N=15	1 757	3 000	732	679
YLEISURHEILU	N=39	2 677	16 000	280	2 947
ALPPIHIIHTO	N=8	4 714	8 500	2 500	2 138
AMPUMAHIIHTO	N=6	767	1 500	300	643

FREESTYLEHIIHTO	N=8	2 963	10 000	500	3 101
LUMILAUTAILU	N=12	2 855	5 000	1 000	1 184
MAASTOHIIHTO	N=16	1 966	4 000	1 139	855
MÄKIHYPPY	N=7	200	200	200	
PIKALUISTELU	N=9	2 669	5 117	1 000	1 280
TAITOLUISTELU	N=7	3 044	7 000	1 000	2 022
YHDISTETTY	N=9	1 296	1 884	500	583
KISAMATKAT		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	3 381	7 000	1 700	1 774
JUDO	N=5	2 805	4 500	400	1 605
MELONTA	N=4	1 275	2 200	300	793
MIEKKAILU	N=2	6 700	6 900	6 500	283
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1				
NYRKKEILY	N=3	3 100	5 000	1 200	2 687
PAINI	N=10	2 053	4 300	100	1 428
PAINONNOSTO	N=1	300	300	300	
PURJEHDUS	N=11	10 390	22 000	3 500	5 494
RATSASTUS	N=1	6 000	6 000	6 000	
SOUTU	N=1	4 363	4 363	4 363	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	2 000	2 000	2 000	
TENNIS	N=4	17 533	26 600	8 500	9 050
UINTI	N=12	1 838	4 000	400	1 340
VOIMISTELU	N=15	4 849	10 000	1 707	2 953
YLEISURHEILU	N=39	1 510	5 000	100	995
ALPPIHIIHTO	N=8	2 493	7 000	600	2 073
AMPUMAHIIHTO	N=6	1 120	1 750	500	451
FREESTYLEHIIHTO	N=8	2 764	7 000	950	2 130
LUMILAUTAILU	N=12	5 859	10 000	3 000	2 224
MAASTOHIIHTO	N=16	2 848	6 000	400	1 459
MÄKIHYPPY	N=7	964	2 020	300	666
PIKALUISTELU	N=9	1 823	3 600	500	937
TAITOLUISTELU	N=7	2 458	4 055	1 150	1 116
YHDISTETTY	N=9	2 475	4 000	1 400	1 011
VARUSTEET		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	2 212	3 833	500	1 192
JUDO	N=5	356	650	225	198
MELONTA	N=4	1 650	2 600	500	874
MIEKKAILU	N=2	1 250	1 600	900	495
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1	847	847	847	
NYRKKEILY	N=3	1 225	1 650	800	601
PAINI	N=10	1 006	2 300	200	616
PAINONNOSTO	N=1	750	750	750	
PURJEHDUS	N=11	12 067	25 000	700	7 743
RATSASTUS	N=1	2 500	2 500	2 500	
SOUTU	N=1	3 464	3 464	3 464	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	225	350	100	177
TENNIS	N=4	388	500	275	159
UINTI	N=12	1 200	3 000	400	965
VOIMISTELU	N=15	1 089	4 000	300	959
YLEISURHEILU	N=39	1 090	4 000	200	877

ALPPIHIIHTO	N=8	888	1 500	500	429
AMPUMAHIIHTO	N=6	1 325	4 050	400	1 398
FREESTYLEHIIHTO	N=8	1 099	3 000	30	1 141
LUMILAUTAILU	N=12	2 460	3 500	800	1 133
MAASTOHIIHTO	N=16	1 629	4 250	200	1 097
MÄKIHYPPY	N=7	2 980	6 000	1 400	1 789
PIKALUISTELU	N=9	681	2 100	200	627
TAITOLUISTELU	N=7	1 850	3 000	1 075	803
YHDISTETTY	N=9	1 991	3 500	980	850
VALMENTAJAKORVAUKSET		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	538	750	400	149
JUDO	N=5	750	1 000	500	354
MELONTA	N=4	700	700	700	
MIEKKAILU	N=2	1 600	1 600	1 600	
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1	300	300	300	
NYRKKEILY	N=3				
PAINI	N=10	1 317	2 250	700	822
PAINONNOSTO	N=1				
PURJEHDUS	N=11	4 858	15 000	425	4 719
RATSASTUS	N=1	8 000	8 000	8 000	
SOUTU	N=1	2 633	2 633	2 633	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	1 500	1 500	1 500	
TENNIS	N=4	21 500	51 000	3 000	25 822
UINTI	N=12	558	1 000	300	237
VOIMISTELU	N=15	2 975	16 000	350	4 667
YLEISURHEILU	N=39	1 192	3 000	400	580
ALPPIHIIHTO	N=8	1 400	3 000	200	1 442
AMPUMAHIIHTO	N=6				
FREESTYLEHIIHTO	N=8	1 786	3 200	1 000	815
LUMILAUTAILU	N=12	1 457	5 000	500	1 585
MAASTOHIIHTO	N=16	1 042	2 500	500	602
MÄKIHYPPY	N=7	533	600	500	58
PIKALUISTELU	N=9	629	1 500	400	386
TAITOLUISTELU	N=7	3 638	5 800	833	1 733
YHDISTETTY	N=9	929	2 100	500	568
MUU		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	2 633	6 000	800	2 919
JUDO	N=5	1 415	2 200	630	1 110
MELONTA	N=4	450	500	400	71
MIEKKAILU	N=2	1 300	1 300	1 300	
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1	250	250	250	
NYRKKEILY	N=3				
PAINI	N=10	2 750	5 000	500	3 182
PAINONNOSTO	N=1	750	750	750	
PURJEHDUS	N=11	3 142	4 783	1 500	2 322
RATSASTUS	N=1	5 000	5 000	5 000	
SOUTU	N=1	737	737	737	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2				
TENNIS	N=4	3 000	3 000	3 000	
UINTI	N=12	1 710	2 700	930	903

VOIMISTELU	N=15	3 524	7 032	467	2 687
YLEISURHEILU	N=39	2 499	10 000	600	2 336
ALPPIHIIHTO	N=8	1 562	1 625	1 500	88
AMPUMAHIIHTO	N=6	1 133	1 600	500	569
FREESTYLEHIIHTO	N=8				
LUMILAUTAILU	N=12	1 650	3 300	400	1 369
MAASTOHIIHTO	N=16	4 201	10 400	500	3 606
MÄKIHYPY	N=7				
PIKALUISTELU	N=9				
TAITOLUISTELU	N=7	4 025	4 300	3 750	389
YHDISTETTY	N=9	4 198	4 896	3 500	987
YHTEENSÄ		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	9 965	20 000	4 300	4 973
JUDO	N=5	8 071	11 900	5 750	2 487
MELONTA	N=4	6 500	10 700	4 500	2 926
MIEKKAILU	N=2	11 125	11 500	10 750	530
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1	3 597	3 597	3 597	
NYRKKEILY	N=3	6 150	7 650	4 650	2 121
PAINI	N=10	7 218	15 100	800	4 703
PAINONNOSTO	N=1	2 350	2 350	2 350	
PURJEHDUS	N=11	36 537	77 800	12 400	18 112
RATSASTUS	N=1	28 700	28 700	28 700	
SOUTU	N=1	14 252	14 252	14 252	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	3 425	4 550	2 300	1 591
TENNIS	N=4	36 756	78 000	15 000	28 419
UINTI	N=12	5 765	16 000	500	4 240
VOIMISTELU	N=15	13 679	25 500	5 567	5 915
YLEISURHEILU	N=39	8 226	25 700	2 200	4 549
ALPPIHIIHTO	N=8	10 450	15 000	4 100	4 069
AMPUMAHIIHTO	N=6	5 421	10 225	2 300	2 846
FREESTYLEHIIHTO	N=8	9 480	25 000	3 300	7 237
LUMILAUTAILU	N=12	11 718	18 300	7 500	3 345
MAASTOHIIHTO	N=16	10 500	19 900	5 200	3 634
MÄKIHYPY	N=7	5 716	9 700	2 200	2 888
PIKALUISTELU	N=9	6 222	10 700	2 365	2 581
TAITOLUISTELU	N=7	12 461	19 950	6 805	3 955
YHDISTETTY	N=9	7 601	12 600	500	3 936
		9 965	20 000	4 300	4 973

LIITE 6: Kaikkien lajien tulot eri muuttujissa

TULOT

LAJILIITTO		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	2 563	11 000	1 000	3 479
JUDO	N=5	1 667	2 250	1 000	629
MELONTA	N=4	750	750	750	
MIEKKAILU	N=2	1 525	1 550	1 500	35
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1				
NYRKKEILY	N=3	5 750	10 500	1 000	7 718
PAINI	N=10	2 600	5 000	500	1 941
PAINONNOSTO	N=1				
PURJEHDUS	N=11	2 513	4 000	550	1 449
RATSASTUS	N=1				
SOUTU	N=1	2 047	2 047	2 047	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	200	200	200	
TENNIS	N=4	3 417	5 250	2 500	1 588
UINTI	N=12	1 538	2 100	1 000	544
VOIMISTELU	N=15	4 136	8 674	1 000	2 528
YLEISURHEILU	N=39	2 787	7 000	500	1 695
ALPPIHIIHTO	N=8	4 750	8 500	1 000	5 303
AMPUMAHIIHTO	N=6	2 000	2 500	1 500	707
FREESTYLEHIIHTO	N=8	8 750	17 000	4 000	6 185
LUMILAUTAILU	N=12	900	1 200	600	424
MAASTOHIIHTO	N=16	8 833	16 000	3 500	6 449
MÄKIHYPPY	N=7	500	500	500	
PIKALUISTELU	N=9	1 700	3 000	100	938
TAITOLUISTELU	N=7	3 150	5 500	1 000	2 104
YHDISTETTY	N=9	1 580	3 000	500	1 064
SEURA		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	688	1 000	500	217
JUDO	N=5	3 700	5 500	1 700	1 766
MELONTA	N=4	1 588	2 200	1 100	507
MIEKKAILU	N=2	1 175	1 850	500	955
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1				
NYRKKEILY	N=3	1 400	1 800	1 000	566
PAINI	N=10	1 281	3 500	200	1 193
PAINONNOSTO	N=1	500	500	500	
PURJEHDUS	N=11	1 403	2 700	500	958
RATSASTUS	N=1				
SOUTU	N=1	4 111	4 111	4 111	
SULKAPALLO	N=1	2 500	2 500	2 500	
TAEKWONDO	N=2	1 000	1 500	500	707
TENNIS	N=4	650	650	650	
UINTI	N=12	1 688	3 000	500	947
VOIMISTELU	N=15	4 412	16 000	1 000	3 938
YLEISURHEILU	N=39	1 574	5 500	100	1 303
ALPPIHIIHTO	N=8	1 090	1 500	450	562
AMPUMAHIIHTO	N=6	1 688	2 000	1 450	259

FREESTYLEHIIHTO	N=8	119	200	75	58
LUMILAUTAILU	N=12	391	1 400	30	673
MAASTOHIIHTO	N=16	3 088	10 000	200	3 218
MÄKIHYPPY	N=7	583	750	250	289
PIKALUISTELU	N=9	655	2 650	200	776
TAITOLUISTELU	N=7	392	567	200	171
YHDISTETTY	N=9	1 541	5 190	275	1 681

OLYMPIAKOMITEA		ka	maks	min	kh
-----------------------	--	-----------	-------------	------------	-----------

AMMUNTA	N=8	2 250	2 500	1 500	378
JUDO	N=5	1 963	2 500	1 500	415
MELONTA	N=4	2 375	2 500	2 000	250
MIEKKAILU	N=2	2 250	2 500	2 000	354
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1	3000	3000	3000	
NYRKKEILY	N=3	2 250	2 500	2 000	354
PAINI	N=10	2 700	6 000	100	2 126
PAINONNOSTO	N=1	1 600	1 600	1 600	
PURJEHDUS	N=11	3 140	5 000	2 400	986
RATSASTUS	N=1	3 000	3 000	3 000	
SOUTU	N=1	2 667	2 667	2 667	
SULKAPALLO	N=1	8 000	8 000	8 000	
TAEKWONDO	N=2	2 250	2 500	2 000	354
TENNIS	N=4	2 500	2 500	2 500	
UINTI	N=12	1 121	2 500	400	760
VOIMISTELU	N=15	2 129	4 000	1 428	580
YLEISURHEILU	N=39	2 231	2 750	1 000	441

ALPPIHIIHTO	N=8	2 042	2 750	1 000	600
AMPUMAHIIHTO	N=6	2 133	2 500	1 800	294
FREESTYLEHIIHTO	N=8	2 500	3 000	2 000	378
LUMILAUTAILU	N=12	2 636	3 000	2 000	452
MAASTOHIIHTO	N=16	2 382	3 000	1 900	315
MÄKIHYPPY	N=7	1 480	2 000	700	597
PIKALUISTELU	N=9	2 594	3 000	2 250	265
TAITOLUISTELU	N=7	2 738	3 000	2 000	383
YHDISTETTY	N=9	2 270	3 000	1 375	550

SPONSORIT		ka	maks	min	kh
------------------	--	-----------	-------------	------------	-----------

AMMUNTA	N=8	1 480	2 400	1 000	672
JUDO	N=5	1 167	2 000	500	764
MELONTA	N=4	900	1 500	300	849
MIEKKAILU	N=2	1 900	2 000	1 800	141
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1				
NYRKKEILY	N=3	3 450	5 500	1 400	2 899
PAINI	N=10	2 056	5 000	500	1 689
PAINONNOSTO	N=1	800	800	800	
PURJEHDUS	N=11	18 113	50 000	2 250	14 758
RATSASTUS	N=1	18 000	18 000	18 000	
SOUTU	N=1	2 250	2 250	2 250	
SULKAPALLO	N=1	2 000	2 000	2 000	
TAEKWONDO	N=2	1 000	1 000	1 000	
TENNIS	N=4	31 008	62 000	13 525	26 913
UINTI	N=12	2 480	9 000	300	3 706
VOIMISTELU	N=15	1 442	5 000	619	1 612
YLEISURHEILU	N=39	2 504	10 000	200	1 991

ALPPIHIIHTO	N=8	2 740	4 450	1 000	1 306
AMPUMAHIIHTO	N=6	1 680	2 500	650	729
FREESTYLEHIIHTO	N=8	1 000	1 000	1 000	
LUMILAUTAILU	N=12	5 950	12 000	2 700	3 270
MAASTOHIIHTO	N=16	4 070	13 000	1 000	3 294
MÄKIHYPPY	N=7	3 983	9 000	250	4 514
PIKALUISTELU	N=9	527	1 588	100	696
TAITOLUISTELU	N=7	2 653	4 833	1 000	1 970
YHDISTETTY	N=9	1 933	4 000	250	1 221
OMARAHOITUS		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	4 440	9 000	1 000	3 121
JUDO	N=5	1 651	2 600	250	893
MELONTA	N=4	1 900	4 150	600	1 556
MIEKKAILU	N=2	4 275	5 500	3 050	1 732
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1				
NYRKKEILY	N=3	6 000	6 000	6 000	
PAINI	N=10	1 717	3 000	200	1 195
PAINONNOSTO	N=1	200	200	200	
PURJEHDUS	N=11	16 685	50 000	2 000	14 554
RATSASTUS	N=1	7 700	7 700	7 700	
SOUTU	N=1	3 433	3 433	3 433	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	300	300	300	
TENNIS	N=4	10 025	21 000	4 100	7 763
UINTI	N=12	2 488	5 500	500	1 691
VOIMISTELU	N=15	2 662	6 000	200	1 820
YLEISURHEILU	N=39	2 395	11 125	300	2 465
ALPPIHIIHTO	N=8	3 113	4 850	1 500	1 616
AMPUMAHIIHTO	N=6	1 242	3 025	200	1 552
FREESTYLEHIIHTO	N=8	3 918	6 100	720	2 220
LUMILAUTAILU	N=12	4 595	12 000	2 000	2 824
MAASTOHIIHTO	N=16	2 572	7 000	1 000	1 773
MÄKIHYPPY	N=7	1 696	3 050	450	1 007
PIKALUISTELU	N=9	1 224	2 894	375	933
TAITOLUISTELU	N=7	6 469	16 950	1 450	5 116
YHDISTETTY	N=9	3 423	6 261	1 000	1 667
MUU		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8				
JUDO	N=5				
MELONTA	N=4				
MIEKKAILU	N=2				
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1				
NYRKKEILY	N=3				
PAINI	N=10				
PAINONNOSTO	N=1				
PURJEHDUS	N=11	2 819	8 500	275	3 864
RATSASTUS	N=1				
SOUTU	N=1	1 483	1 483	1 483	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2				
TENNIS	N=4				
UINTI	N=12	1 400	1 400	1 400	

VOIMISTELU	N=15				
YLEISURHEILU	N=39	1 913	5 000	300	1 593
ALPPIHIIHTO	N=8				
AMPUMAHIIHTO	N=6				
FREESTYLEHIIHTO	N=8	1 400	2 500	300	1 556
LUMILAUTAILU	N=12	3 400	3 400	3 400	
MAASTOHIIHTO	N=16	2 200	6 000	750	1 913
MÄKIHYPPY	N=7	1 000	1 000	1 000	
PIKALUISTELU	N=9				
TAITOLUISTELU	N=7	2 200	2 200	2 200	
YHDISTETTY	N=9				
YHTEENSÄ		ka	maks	min	kh
AMMUNTA	N=8	8 447	20 000	3 000	5 453
JUDO	N=5	8 311	11 900	5 750	2 280
MELONTA	N=4	6 500	10 700	4 500	2 926
MIEKKAILU	N=2	11 125	11 500	10 750	530
NYK.AIK.5-OTTELU	N=1	3 000	3 000	3 000	
NYRKKEILY	N=3	9 400	12 900	5 900	4 950
PAINI	N=10	7 203	15 100	1 000	4 655
PAINONNOSTO	N=1	2 350	2 350	2 350	
PURJEHDUS	N=11	36 119	69 800	15 700	15 925
RATSASTUS	N=1	28 700	28 700	28 700	
SOUTU	N=1	14 252	14 252	14 252	
SULKAPALLO	N=1				
TAEKWONDO	N=2	4 150	5 300	3 000	1 626
TENNIS	N=4	35 256	72 000	15 000	25 527
UINTI	N=12	5 499	11 000	500	3 113
VOIMISTELU	N=15	13 760	26 500	5 300	6 070
YLEISURHEILU	N=39	9 291	16 625	2 900	3 914
ALPPIHIIHTO	N=8	9 586	15 000	5 500	4 347
AMPUMAHIIHTO	N=6	5 529	10 225	3 250	2 477
FREESTYLEHIIHTO	N=8	9 141	25 000	3 000	7 424
LUMILAUTAILU	N=12	11 482	18 300	5 500	3 682
MAASTOHIIHTO	N=16	11 838	25 750	5 200	6 068
MÄKIHYPPY	N=7	6 276	12 500	2 200	3 935
PIKALUISTELU	N=9	6 284	10 700	2 925	2 481
TAITOLUISTELU	N=7	12 442	19 950	6 805	3 954
YHDISTETTY	N=9	8 138	12 850	2 000	3 383

LIITE 7: Kesä- ja talvilajien urheilijoiden listaamia muita menoja

KESÄ / TALVI

– kesä- ja talvilajien urheilijoiden listaamia muita menoja

49er GP-sarja maksut
Alppikoulun toimintamaksu
Alppikoulun valmennukseen, matkoihin ja toimintaan liittyvät kustannukset
Aseen tukki, valjaat
Asiantuntijakorvaukset
Asuminen
Asunnon vuokra
Eläminen
Fysiikkavalmennus
Fysikaalinen hoito
Harjoittelu
Harjoittelua tukevat toimenpiteet
Harjoitusmaksut
Harjoitusmatkat
Harjoitustilamaksut
Henkinen valmennus
Hevosten klinikka ja eläinlääkärimaksut
Hevosten ylläpito
Hieronta
Hiihtoliitto
Hissiliput
Hoidot
Huolto
Jäsenmaksu
Kausimaksu
Kenttävuokrat
Kilpailumatkat ulkomailla
Kisamatkojen puhelin kulut
Km-korvaus
Kotiharjoittelu
Kotimaan kisamatkat
Kotimaan lennot
Kumiveneen polttoainekulut
Kuntoutus
Kuvausmatkat
Lajiliiton valmennusmaksut
Laskut

Latumaksut
Leikkaus
Leirit
Leirit Lapissa
Lihahuolto
Liikuntapaikkamaksu
Lisenssimaksu
Lisäravinteiden käyttö
Loukkaantumisesta aiheutuvat kustannukset
Lääkkeet
Lääkärikäynnit
Maajoukkueasut
Maajoukkuemaksu
Maajoukkuetapahtumat
Managerikorvaus
Match Race vuosimaksu
Muu huolto
Mäkimaksut
Ohjelman teko
Oman auton käyttö
Omatoimiset leirit
Omavastuu
Opiskelu ja asuminen urheilulukiossa
Osanottomaksut
Palautusjuomat
Panokset, kiekot, patruunat
Peruseläminen
Physical training
Polttoainekulut
Psyykkinen valmennus
Puhelimenkäyttö
Päivittäisharjoittelu
Ravinteet
Ravinto
Ruokailut
Selän treenaus
Seuran treenimaksut
Ski Cats-ryhmän omavastuu
Starttimaksut
Sukset
Tallivuokra
Testaus
Tukihenkilökorvaukset
Tukitoimet

Urheilujuomat
Urheilulääkäri ja -hieroja
Urheiluvakuutus
Vakuutusmaksu
Valmennus kotimaassa
Valmennuskaluston kulut
Valmennuskonsultit
Valmentajan kulut
Valmentajan matkakorvaukset
Valmentajan palkattomat virkavapaat
Valmentautumisen menot
Varusteet
Vitamiinit
Voitelija, voiteet
Vuokran maksaminen
Välineet: keihäät

LIITE 8: Kesä- ja talvilajien urheilijoiden listaamia muita tulonlähteitä

KESÄ / TALVI

– kesä- ja talvilajien urheilijoiden listaamia muita tulonlähteitä

Apurahat
Avustukset
Bonukset
Espoon harjoittelukeskuksen tuki
Espoon kaupunki
Harjoitussäätiö
Kansainvälinen lajiliitto
Kansainvälinen luisteluliitto
Kansainvälisenliiton apuraha
Kausikortit 4:än rinteeseen
KELAn asumistuki
Kilpailujen järjestäjät
Kilpailutulot
Lahjakortit
L-säätiö
Oma kunta
Onnittelut
Opetusministeriön urheilija-apuraha
Opintotuki
Palkkiot
Puolustusvoimat
Salon kaupunki
Stipendit
Säästöt urheilurahastossa
Säätiöt
Tampereen soutukeskuksen tukisäätiö
Tuki liitolta valmentajan kuluihin
Tukirahat
Työt Tanhuvaarassa
URA-säätiön urheilijaapuraha
Urheiluopistosäätiö
Urheiluopistosäätiö Pajulahti
Vakuutuskorvaukset
Valmentajakorvaus
Valtio
Vanhemmat
Varustesponsori